

Liikenne- ja
viestintäministeriö

Suomalainen televisiotarjonta 2012

Liikenne- ja viestintäministeriön toiminta-ajatus

Liikenne- ja viestintäministeriö edistää yhteiskunnan toimivuutta ja väestön hyvinvointia huolehtimalla siitä, että kansalaisten ja elinkeinoelämän käytössä on laadukkaat, turvalliset ja edulliset liikenne- ja viestintäyhteydet sekä alan yrityksillä kilpailukykyiset toimintamahdollisuudet.

visio

Suomi on eturivin maa liikenteen ja viestinnän laadussa, tehokkuudessa ja kansainvälisessä osaamisessa.

arvot

Rohkeus

Oikeudenmukaisuus

Yhteistyö

Julkaisun nimi Suomalainen televisiotarjonta 2012	
Tekijät VTM Laura Juntunen & VTK Aino Koskenniemi, Helsingin yliopiston Viestinnän tutkimuskeskus CRC	
Toimeksiantaja ja asettamispäivämäärä Liikenne- ja viestintäministeriö	
Julkaisusarjan nimi ja numero Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisu 21/2013	ISSN (verkkajulkaisu) 1795-4045 ISBN (verkkajulkaisu) 978-952-243-352-7 URN http://urn.fi/URN:ISBN: 978-952-243-352-7 HARE-numero
Asiasanat televisio, ohjelmisto, monipuolisuus	
Yhteyshenkilö Tomi Lindholm	
Muut tiedot	
Tiivistelmä Selvityksessä kuvataan maanpäällisessä digiverkossa vuonna 2012 vapaasti saatavilla olleita valtakunnallisia kanavia: Yle TV1, Yle TV2, Yle Fem, Yle Teema, MTV3, Sub, Ava, Nelonen, JIM, Liv, The Voice/Kutonen (1.9. alkaen), TV5 ja SuomiTV/Fox (16.4. alkaen). Päätulokset ovat: <ul style="list-style-type: none"> • Vuonna 2012 vapaasti saatavilla olevien valtakunnallisten kanavien ohjelmatarjonta oli viiden viikon otanta-aineiston perusteella keskimäärin 1 354 tuntia viikossa eli 193 tuntia vuorokaudessa. Viikkotasolla kanavien yhteenlaskettu ohjelmatarjonta kasvoi vuoteen 2011 nähden 135 tunnilla johtuen muutoksista kanavakentässä. Vuoden aikana AVA siirtyi valtakunnalliseksi kanavaksi ja FOX korvasi SuomiTV:n. Kaikilla Ylen kanavilla ja monella kaupallisella kanavalla tarjonta supistui edellisvuoteen verrattuna. • Valtakunnallisen tv-tarjonnan suurimmat yksittäiset ohjelmaluokat olivat tositelevisio (21 %) ja ulkomainen fiktio (19 %). Tosi-tv-ohjelmia tarkasteltiin raportissa ensimmäistä kertaa omana ohjelmaluokkana. • Vuonna 2012 kotimaisten ohjelmien osuus (35 %) oli laskenut viisi prosenttiyksikköä edellisvuoteen nähden. Merkittävä osa kanavien yhteenlasketusta tarjonnasta oli peräisin Pohjois-Amerikasta (39 %). Muissa Pohjoismaissa (5 %) ja muualla Euroopassa (19 %) tuotettujen ohjelmien osuudet olivat pysyneet edellisvuoteen verrattuna miltei ennallaan. • Aiempien vuosien tapaan tv-tarjonta oli ohjelmatyyppien perusteella arvioituna monipuolisinta TV2:lla ja MTV3:lla. Julkisen palvelun kanavien tarjonta oli kokonaisuutena arvioiden erittäin monipuolista.	

Publikationsdatum
11.7.2013

Publikation
Finländskt tv-utbud 2012

Författare
Laura Juntunen & Aino Koskeniemi, Helsingfors universitet Forskningsinstitutet för kommunikation CRC

Tillsatt av och datum
Kommunikationsministeriet

Publikationsseriens namn och nummer

Kommunikationsministeriets
publikationer 21/2013

ISSN (webbpublikation) 1795-4045
ISBN (webbpublikation) 978-952-243-352-7
URN [http://urn.fi/URN:ISBN: 978-952-243-352-7](http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-243-352-7)
HARE-nummer

Ämnesord
television, program, mångfald

Kontaktperson
Tomi Lindholm

Rapportens språk
Finska

Övriga uppgifter

Sammandrag

I undersökningen beskrivs programutbudet i det fritt tillgängliga digitala marknätet på följande riksomfattande kanaler 2012: Yle TV1, Yle TV2, Yle Fem, Yle Teema, MTV3, Sub, Ava, Nelonen, JIM, Liv, The Voice (Kutonen fr.o.m. 1.9.), TV5 och SuomiTV (Fox fr.o.m. 16.4.).

Nedan följer en sammanfattning av de viktigaste resultaten av studien.

- På basis av det material som samlades in under fem fristående observationsveckor uppgick programutbudet på de riksomfattande gratiskanaler 2012 till i genomsnitt 1 354 timmar/vecka eller 193 timmar/dygn. Jämfört med 2011 ökade kanalernas totala utbud av tv-sändningar med 135 timmar/vecka till följd av diverse omställningar i kanalfältet. Under året blev livsstilskanalen AVA en riksomfattande kanal och SuomiTV ersattes av FOX. Däremot minskade programutbudet på samtliga Yle-kanaler och liksom på många kommersiella tv-kanaler jämfört med 2011.
- De två största programkategorierna i det riksomfattande programurvalet var reality-tv (21 %) och utländsk fiktion (19 %). Reality-tv-programmen granskades nu för första gången som en självständig genre.
- År 2012 hade andelen inhemska program (35 %) sjunkit med fem procentenheter jämfört med året innan. En stor del av kanalernas sammantagna utbud kom från Nordamerika (39 %). Andelen program producerade i de övriga nordiska länderna (5 %) och på annat håll i Europa (19 %) var nära 2011 års nivå.
- I likhet med tidigare år var tv-utbudet med tanke på programgenrer mest diversifierat i kanalerna TV2 och MTV3. På det hela taget är public service-kanalernas utbud mycket mångsidigt.

Date
17 July 2013

Title of publication
Finnish Television Programming 2012

Author(s)
Laura Juntunen & Aino Koskenniemi, University of Helsinki Communication Research Centre CRC

Commissioned by, date
Ministry of Transport and Communications

Publication series and number

Publications of the Ministry of
Transport and Communications
21/2013

ISSN (online) 1795-4045
ISBN (online) 978-952-243-352-7
URN [http://urn.fi/URN:ISBN: 978-952-243-352-7](http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-243-352-7)
Reference number

Keywords
Television, programming, diversity

Contact person
Tomi Lindholm

Language of the report
Finnish

Other information

Abstract

This report provides an overview on the following free-to-air nation-wide television channels, available in the terrestrial digital network in Finland: Yle TV1, Yle TV2, Yle Fem, Yle Teema, MTV3, Sub, Ava, Nelonen, JIM, Liv, The Voice/Kutonen (as of 1 September), TV5 and SuomiTV/Fox (as of 16 April).

The main results are:

- Based on the sampling material collected over a period of five weeks, the programme supply of nation-wide free-to-air channels in 2012 totalled some 1,354 hours per week, or 193 hours per day. In comparison with 2011, the total programme supply of the channels rose by 135 hours per week. This was due to changes in the television landscape that took place in 2012: AVA became a nation-wide channel, and FOX replaced SuomiTV. On all of Yle's channels and on several commercial channels, however, the programme supply reduced from the 2011 figures.
- The two largest programme categories in nation-wide TV were reality television (21 per cent) and foreign fiction (19 per cent). Reality-TV was now examined as a separate programme category for the first time.
- In 2012, the share of domestic programmes (35 per cent) fell by 5 percentage points from the previous year. A significant proportion of all programme supply was of North American origin (39 per cent). The shares of programmes produced in other Nordic countries (5 per cent) and in Europe (19 per cent) remained very close to the 2011 levels.
- Like in previous years, TV2 and MTV3 were the most diverse channels in terms of their programme supply. As a whole, the public service channels, too, offered a very diverse programme supply.

Esipuhe

Raportissa arvioidaan julkisen palvelun ja toimiluvanvaraista televisiotarjontaa ja sen monipuolisuutta. Raportin toteutustapa mahdollistaa vertailun aikaisempiin televisiotarjontatutkimuksiin sekä luo hyvät edellytykset televisiotarjonnan monipuolisuuden arvioimiselle.

Julkisen palvelun kanavien tarjonta oli kokonaisuutena arvioiden vuonna 2012 erittäin monipuolista ja valtakunnallisen tv-tarjonnan suurimmat yksittäiset ohjelmaluokat olivat tositelevisio sekä ulkomainen fiktio. Television tarjonnan kehittyminen heijastuu myös televisiotarjontatutkimukseen ja tämän vuoden raportissa tarkasteltiinkin tosi-tv-ohjelmia ensimmäistä kertaa omana ohjelmaluokkana.

Raportti luo tukevan pohjan arvioida viestintäpoliittisten tavoitteiden toteutumista käytännössä.

Helsingissä 11.7.2013

Tomi Lindholm
Neuvotteleva virkamies

Sisällysluettelo

Yhteenveto	3
Sammanfattning.....	7
English Summary	11
Johdanto	16
1. Yleiskatsaus Tv-vuoteen 2012	20
1.1 Toimialakenttä	20
1.2 Laitekanta	24
1.3 Muutoksia katselussa	24
2. Yleiskatsaus ohjelmatarjontaan	27
2.1 Ohjelma-aika.....	27
2.2 Tarjonta ohjelmatyypeittäin.....	29
2.3 Ohjelmatarjonta alkuperämaittain	32
2.4 Kotimaiset ohjelmat	35
2.5 Lastenohjelmat	37
3. Kanavaprofiilit	39
3.1 Yle TV1	39
3.2 Yle TV2	41
3.3 Yle Fem	43
3.4 Yle Teema	46
3.5 MTV3	47
3.6 Sub	49
3.7 AVA	51
3.8 Nelonen	53
3.9 Liv.....	55
3.10 JIM.....	56
3.11 TV5	58
3.12 Kutonen	60
3.13 SuomiTV	63
3.14 FOX	65
3.15 Vertailu aiempiin vuosiin	66
4. Julkisen palvelun ohjelmatarjonnan ominaisuuksia	69
5. Ohjelmiston monipuolisuus	71
5.1 Monipuolisuus.....	71
5.2 Ohjelmiston keskittyneisyys	74
6. Tarkastelua ohjelmatyypeittäin.....	76
6.1 Asiaohjelmat	77
6.2 Kulttuuriohjelmat	79
6.3 Lifestyle-ohjelmat	81
6.4 Viihde ja kevyt musiikki	84
6.5. Tositelevisio-ohjelmat	86
LÄHTEET	92
Liite 1: Koodausohjeet	94
Liite 2: Monipuolisuuden mittaaminen ja menetelmät	96

Yhteenvedo

Raportissa tarkastellaan suomalaista televisiotarjontaa vuonna 2012. Selvityksen keskeisenä tavoitteena on tukea viestintäpoliittista päätöksentekoa antamalla yleiskuva maksuttomien televisiokanavien ohjelmistosta ja sen monipuolisuudesta.

Tarkastelu kohdistuu vuoden 2012 aikana maanpäällisessä verkossa vapaasti saatavilla olleiden valtakunnallisten kanavien tarjontaan. Mukana on neljä julkisen palvelun kanavaa (Yle TV1, Yle TV2, Yle Fem ja Yle Teema) sekä kymmenen kaupallista toimijaa (MTV3, Sub, AVA, Nelonen, JIM, Liv, TV5, Kutonen, SuomiTV ja FOX). Sen sijaan maksu-televisiokanavat on rajattu tarkastelun ulkopuolelle.

Ohjelmistotutkimuksille tyypilliseen tapaan tarkastelu kohdentuu raportissa siihen, millaiset ohjelmat saivat eniten tilaa lähetyksissä. Tämän selvittämiseksi televisiotarjontaa on eritelty muun muassa ohjelmaluokittain ja alkuperämaittain.

Raportissa esitetyt analyysit perustuvat pääosin viiden otosviikon (8, 16, 33, 42 ja 51) ajalta kerättyyn aineistoon, joka tarjoaa yksityiskohtaista ja luotettavaa tietoa tarkasteltavien kanavien tarjonnasta. Otosaineiston pohjana on käytetty lähetyspäiväkirjoja, jotka tv-yhtiöt toimittavat Finnpanel Oy:lle vuosittaista tv-mittaritutkimusta varten. Kanavien itsensä kokoamia tietoja on kuitenkin täydennetty ja tarkistettu eri lähteistä siten, että niitä voidaan pitää luotettavina ja keskenään yhteismitallisina. Lisäksi joissakin raportin taulukoissa on hyödynnetty aiempien *Suomalainen televisiotarjonta* -raporttien tapaan koko vuotta koskevia ohjelmatietoja vertailukelpoisten aikasarjojen mahdollistamiseksi.

Ohjelmatarjonta kokonaisuudessaan

Vuonna 2012 maksuttomien suomalaisten televisiokanavien yhteenlaskettu ohjelmatarjonta oli otanta-aineiston perusteella keskimäärin 1 354 tuntia viikossa eli noin 193 tuntia vuorokaudessa. Viikkotasolla tarkasteltuna kanavien yhteenlaskettu ohjelmatarjonta kasvoi edellisvuoteen nähden peräti 135 tunnilla, mikä selittyy ennen muuta muutoksilla kanavakentässä.

Vuoden 2012 aikana mediakentässä tapahtuneista muutoksista merkittävimpiä oli, että maksuttomien kanavien määrä kasvoi yhdellä, kun naisille suunnattu lifestyle-kanava AVA aloitti helmikuun alussa valtakunnalliset lähetykset. Siten AVA:n tarjontaa tarkastellaan raportissa nyt ensimmäistä kertaa. SuomiTV puolestaan lopetti toimintansa huhtikuun 2012 puolivälissä, jolloin samalla kanavapaikalla aloitti uusi FOX-kanava. Lisäksi ennen FST5:nä tunnettu Ylen ruotsinkielinen kanava muuttui maaliskuussa 2012 Yle Femiksi, ja The Voice vaihtoi nimensä Kutoseksi syyskuun alussa.

Huolimatta siitä, että kokonaisuutena arvioiden maksuttomien kanavien ohjelmatarjonta kasvoi, moni niin sanotuista vanhoista kanavista supisti tarjontaansa. Muun muassa kaikkien Ylen kanavien ohjelmatarjonta väheni vuonna 2012. Myös MTV Median kanavista MTV3:lla ja Subilla tuntimäärä laski, vaikkakin kanavaperheen maksuton tarjonta kokonaisuudessaan kasvoi AVA:n siirryttyä valtakunnalliseksi kanavaksi. Nelonen median kanavilla eli Nelosella, Livillä ja Jimillä ohjelmatarjonnan määrä sitä vastoin jatkoi kasvuaan, ja myös kanavapaikalla 12 ohjelmatarjontaa kasvoi merkittävästi FOX:n korvattua SuomiTV:n. SBS Median kanavilla eli TV5:llä ja Kutosella ohjelmatarjonnan määrä pysyi lähes ennallaan.

Varsinaisen ohjelmatarjonnan lisäksi kanavilla oli myös erityisesti yöaikaan muuta tarjontaa (esim. uutisikkunat, chatit ja mobiilipelit), joka on tässä raportissa rajattu pääosin tarkastelun ulkopuolelle. Muun tarjonnan määrä oli vuonna 2012 keskimäärin 608 viikko-

tuntia eli noin 87 tuntia vuorokaudessa. Varsinainen tarjonta ja muu tarjonta yhteenlaskettuna kanavien päivittäinen kokonaistarjonta oli siis otosviikoilla keskimäärin 280 tuntia.

Tarjonta ohjelmaluokittain

Ohjelmatyyppien luokitusta on uudistettu vuoden 2012 raportissa siten, että jäsenitys on entistä tarkempi ja erottelukykyisempi. Samalla uusi luokitus pyrkii kuvaamaan aiempaa todenmukaisemmin nykyistä tv-maisemaa. Muun muassa tositelevisio-ohjelmia tarkastellaan raportissa nyt ensimmäistä kertaa omana luokkana, minkä lisäksi lifestyle-ohjelmat ja kulttuuriohjelmat on irrotettu asiaohjelmista erillisiksi kategorioiksi.

Uuden luokitustavan mukaan valtakunnallisten kanavien ohjelmatarjonnasta noin viidenes muodostui tosi-tv-ohjelmista (21 %), joka oli yksittäisistä ohjelmaluokista suurin. Seuraavaksi eniten maksuttomilla kanavilla esitettiin ulkomaista fiktiota (19 %), joka kattoi yhdessä kotimaisen fiktion (2 %) kanssa niin ikään noin viidenneksen ohjelmatarjonnasta. Kolmanneksi suurin ohjelmaluokka oli viihde ja kevyt musiikki (14 %), jonka suhteellista osuutta kasvatti erityisesti Kutosen ja sen edeltäjän The Voicen runsas musiikkivideotarjonta. Elokuviin (9 %) ja lifestyle-ohjelmien (9 %) osuudet kanavien yhteenlasketusta tarjonnasta olivat kumpikin noin kymmenyksen luokkaa.

Perinteisesti vakaviksi miellettyjen ohjelmatyyppien eli asiaohjelmien (12 %), ajankoh-
taisohjelmien (4 %), uutisten (3 %) ja kulttuuriohjelmien (2 %) yhteenlaskettu osuus kanavien tarjonnasta oli hieman yli viidenneksen. Lisäksi raportissa tarkasteltiin omina ohjelmaluokkinaan lastenohjelmia (4 %) ja urheilua (2 %), joiden tarjonta keskittyi selvästi tietyille kanaville.

Luokitustapaan tehdyistä muutoksista johtuen yllä esitetyt ohjelmatyyppejä koskevat luvut eivät ole suoraan verrattavissa aiemmissa tv-tarjontaraporteissa esitettyihin tietoihin. Ajallisen vertailun mahdollistamiseksi ohjelmatarjonnassa on kuitenkin tarkasteltu raportissa myös vuosina 2009–2011 käytössä ollutta karkeampaa luokitustapaa soveltaen. Näin tarkasteltuna ohjelmatarjonnassa ei tapahtunut vuonna 2012 edellisvuoteen nähden mainittavia muutoksia.

Ohjelmatyyppien lisäksi raportissa on tarkasteltu televisio-ohjelmiston alkuperää. Vuonna 2012 merkittävä osa kanavien yhteenlasketusta tv-tarjonnasta oli peräisin Pohjois-Amerikasta (39 %). Kotimaisten ohjelmien osuus (35 %) oli laskenut viidellä prosenttiyksiköllä edellisvuoteen nähden. Pohjoismaissa (5 %) ja muualla Euroopassa (19 %) tuotettujen ohjelmien osuus oli yhteensä noin neljänneksen kanavien tarjonnasta, ja muualla maailmassa tehtyjen ohjelmien osuus vähäinen (2 %).

Tarjonnassa kotimaisuusaste oli selvästi korkein Ylen kanavilla, joiden yhteenlasketusta ohjelmistosta yli puolet oli suomalaista. Suhteessa omaan tarjontaansa eniten pohjois-amerikkalaisia ohjelmia puolestaan esittivät SuomiTV ja FOX, joiden kummankin ohjelmistosta yli 80 prosenttia oli tehty Yhdysvalloissa tai Kanadassa.

Tarjonta kanavittain

Selvityksessä tarkastelluista kanavista osa on niin sanottuja perinteisiä laajan tarjonnassa kanavia, osa puolestaan tarjonnaltaan hyvinkin eriytyneitä teemakanavia. Raportin varsinaisena tarkoituksena ei ole vertailla kanavia toisiinsa vaan kuvata kunkin kanavan ominaispiirteitä erittelemällä niiden tarjontaa ohjelmatyypeittäin ja alkuperämaittain. Samal-

la raportti antaa mahdollisuuden tarkastella julkisen palvelun tarjontaa ja toimiluvan varasta televisiotoimintaa kokonaisuuksina.

Kokonaisuutena tarkastellen Yleisradion kanavien ohjelmakirjo oli varsin kattava pitäen sisällään tarjontaa kaikista ohjelmaluokista. Kanavakohtainen tarkastelu osoittaa, että Ylen kanavilla on selvä keskinäinen työnjako.

Yle TV1:llä asia- (33 %) ja ajankohtaisohjelmat (20 %) sekä uutiset (9 %) kattoivat yhteensä lähes kaksi kolmasosaa ohjelmatarjonnasta. Toisaalta myös ulkomaisen fiktion osuus oli kanavalla verrattain korkea (21 %), minkä lisäksi elokuvien osuus (8 %) kasvoi sen tarjonnassa selvästi vuonna 2012. Lastenohjelmia lukuun ottamatta TV1:llä oli vuonna 2012 jonkin verran tarjontaa kaikista ohjelmaluokista. TV1:n kotimaisuusaste oli Ylen kanavista selvästi korkein (62 %).

Yle TV2 puolestaan oli Ylen kanavista ohjelmaprofiililtaan monipuolisin ja samalla viihteellisin. Aiempien vuosien tapaan lastenohjelmat (20 %) olivat kanavan yleisin ohjelmatyyppi. Myös urheilun osuus (8 %) oli TV2:lla selvästi korkeampi kuin muilla Ylen kanavilla. Lisäksi sen ohjelmistoon kuului enemmän lifestyle-ohjelmia (6 %), viihdettä (5 %) ja tosi-tv-sarjoja (5 %) kuin muilla Ylen suomenkielisillä kanavilla, vaikkakin kaupallisiin kanaviin verrattuna näiden ohjelmatyyppien yhteenlaskettu osuus oli melko alhainen.

Laajan tarjonnan periaate näkyi myös ruotsinkielisen julkisen palvelun kanavan eli *Yle Femmin* ohjelmaprofiilissa, jossa edustettuina olivat kaikki ohjelmatyypit kotimaista fiktiota lukuun ottamatta. Eniten kanavan ohjelmistoon kuului asia- (23 %) ja ajankohtaisohjelmia (18 %), ja myös lastenohjelmien (15 %) osuus Yle Femmin tarjonnasta oli verrattain suuri. Kielellisistä ja kulttuurisista syistä kanava näytti suhteessa selvästi muita kanavia enemmän pohjoismaisia ohjelmia (40 %).

Yle Teema puolestaan on julkisen palvelun tv-kanavista selvästi erikoistunein, mikä tarkoittaa keskittymistä muutamaan ohjelmatyyppiin. Asiaohjelmien (38 %) ohella merkittävä osa kanavan ohjelmistosta oli kulttuuriohjelmia (23 %), joiden osuus oli Teemalla selvästi korkeampi kuin millään muulla kanavalla. Toisaalta Teema oli selvästi myös Ylen elokuvakanava (17 %), minkä lisäksi sen valikoima koostui etupäässä ulkomaisesta fiktiosta (16 %). Teema keskittyi tarjonnassaan muita kanavia enemmän eurooppalaiseen tuotantoon.

MTV3 oli ohjelmatarjonnaltaan kaupallisista kanavista selvästi monipuolisin. Eniten kanavalla nähtiin ulkomaista fiktiota (24 %), minkä lisäksi sen tarjontaan kuului suhteellisen paljon elokuvia (11 %) ja tosi-tv-ohjelmia (9 %), mutta toisaalta myös ajankohtais- (15 %) ja asiaohjelmia (9 %). Suomalaisen tuotannon osuus oli noin puolet (48 %) kanavan ohjelmistosta.

Subin ohjelmatarjonta painottui kaikista kanavista vahvimmin ulkomaiseen fiktion (47 %). Jäljelle jäävä puolikas kanavan ohjelmistosta koostui pääosin tositelevisiosarjoista (26 %), viihteestä (9 %), elokuvista (7 %) ja lifestyle-ohjelmista (5 %). Vuonna 2012 kanavan antia hallitsivat enenevässä määrin amerikkalaisohjelmat (57 %).

Raportissa ensi kertaa tarkasteltavalla *AVA*:lla yhteensä yli puolet ohjelmistosta koostui tosi-tv-ohjelmista (28 %) ja lifestyle-ohjelmista (26 %). Lisäksi kanava lähetti etupäässä ulkomaista fiktiota (14 %), viihdettä (13 %) ja asiaohjelmia (9 %). Myös AVA:n ohjelmista lähes puolet oli pohjoisamerikkalaisia (47 %), kun eurooppalaisten ohjelmien osuus (38 %) oli kanavalla korkeampi ja kotimaisten ohjelmien osuus (12 %) vastaavasti pienempi kuin muilla MTV Median kanavilla.

Nelosen tarjonnasta noin kolmannes oli tosi-tv-ohjelmia (33 %), minkä lisäksi sen tarjontaa hallitsivat ulkomainen fiktio (18 %) ja elokuvat (16 %). Myös lifestyle-ohjelmilla (9

%) ja viihteellä (7 %) oli selkeä sija Nelosen ohjelmistossa, samoin lastenohjelmilla (8 %), joita Nelonen esitti kaupallisista kanavista eniten. Aiempien vuosien tapaan valtaosa Nelosen lähetystarjonnasta oli peräisin Pohjois-Amerikasta (58 %).

Livillä tosi-tv-ohjelmien osuus (62 %) oli raportissa tarkastelluista kanavista korkein. Yhdessä lifestyle-ohjelmien (28 %) kanssa nämä ohjelmatyypit kattoivat kanavan tarjonnan lähes kokonaan. Alkuperältään *Livin* ohjelmistorakenne oli suhteellisen monipuolinen, ja erityisesti eurooppalaisten ohjelmien osuus (29 %) kanavan tarjonnasta oli suhteellisen korkea.

Jimin tarjonnasta noin puolet oli niin ikään tositelevisio-ohjelmia (50 %). Näiden lisäksi kanavan tarjonta koostui pääosin lifestyle-ohjelmista (17 %) ja perinteisistä asiaohjelmista (16 %), joista suurin osa oli JIM D -dokumentteja. Pohjoisamerikkalaisten ohjelmien osuus (48 %) kanavan ohjelmistosta oli laskenut vuoteen 2011 nähden kahdeksan prosenttiyksikköä.

TV5:n ohjelmisto koostui lähinnä ulkomaisesta fiktiosta (32 %), elokuvista (30 %), tosi-tv-ohjelmista (19 %) ja viihteestä (11 %). Kanavan ohjelmisto oli pääosin amerikkalaista (66 %), kun taas kotimaisia ohjelmia (8 %) kuului sen valikoimaan vähän.

Kutosen (entisen *The Voicen*) ohjelmatarjonnasta ylivoimaisesti suurin osa oli musiikkivideo-ohjelmia, jotka edustavat luokkaa viihde- ja kevytmusiikki (77 %). Lisäksi *Kutosella* nähtiin etupäässä ulkomaista fiktiota (18 %), jonka osuus kanavan tarjonnasta yli kaksinkertaistui sen muutettua nimeään. Uudistuksen myötä *Kutonen* otti ohjelmistoonsa myös aiempaa enemmän tositelevisiosarjoja sekä elokuvia.

Huhtikuun 2012 puolivälissä toimintansa lopettaneella *SuomiTV:llä* tosi-tv-ohjelmien (33 %) ja viihteen (21 %) yhteenlaskettu osuus ohjelmistosta oli yli puolet, mutta myös asiaohjelmilla (28 %) oli kanavan tarjonnassa keskeinen sija. Lisäksi *SuomiTV:llä* nähtiin muihin kanaviin verrattuna suhteellisen paljon urheilua (13 %), joka piti sisällään lähes pelkästään ravilähetyksiä.

Vuoden 2012 lukujen perusteella *FOX* oli ohjelmaprofiililtaan selvästi edeltäjänsä *SuomiTV:tä* monipuolisempi. Kanavan suurin yksittäinen ohjelmaluokka oli asiaohjelmat (25 %). Loput kolme neljäsosaa kanavan tarjonnasta muodostui kuitenkin pääosin tosi-tv-ohjelmista (21 %), ulkomaisesta fiktiosta (18 %), elokuvista (12 %) ja lifestyle-ohjelmista (9 %). *FOX:n* valikoimaan kuului myös verrattain paljon lastenohjelmia (7 %). Alkuperältään *FOX:n* ohjelmatarjonta oli valtaosin pohjoisamerikkalaista (80 %).

Ohjelmiston monipuolisuus

Ohjelmiston monipuolisuutta ja keskittyneisyyttä on mitattu raportissa suhteellista entropiaa (H) ja mediamarkkinoiden keskittymistä (HHI) kuvaavien indikaattorien avulla.

Tarkastelu osoittaa, että monipuolisinta ohjelmatarjonta oli aiempien vuosien tapaan *TV2:lla* ja *MTV3:lla*, joiden tarjontaa voidaan pitää ohjelmatyyppien mukaan tarkasteltuna erittäin monipuolisena. *Nelosella*, *FOX:lla*, *TV1:llä* ja *AVA:lla* monipuolisuuden voidaan tulkita olleen suhteellisen entropian mittarin mukaan suurta ja *TV5:llä*, *Teemalla*, *Subilla*, *SuomiTV:llä* sekä *Jimillä* keskimääräistä. Ainoastaan *Livillä* monipuolisuutta voitaisiin luonnehtia vähäiseksi ja *Kutosella* erittäin vähäiseksi. Julkisen palvelun kanavien tarjonta oli kokonaisuutena arvioiden erittäin monipuolista.

Sammanfattning

I den här rapporten granskas det finländska televisionsutbudet år 2012. Utredningen strävar efter att stöda det kommunikationspolitiska beslutsfattandet genom att åskådliggöra de fritt tillgängliga kanalernas programutbud och belysa utbudets diversitet.

I rapportens fokus är de nationella kanaler som år 2012 var fritt tillgängliga i marknätet. Dessa utgörs av fyra public service-kanaler (Yle TV1, Yle TV2, Yle Fem och Yle Teema) och tio kommersiella aktörer (MTV3, Sub, AVA, Nelonen, JIM, Liv, TV5, Kutonen, SuomiTV och FOX). Rapporten beaktar inte kostnadsbelagda televisionskanaler.

Det som i första hand har granskats är hurdana program som fått mest utrymme i sändningsflödet. Det här är ett typiskt upplägg för undersökningar av programutbud. För det här syftet har programutbudet grupperats enligt programtyp, dvs. genre, och ursprungsland.

De analyser som presenteras i rapporten bygger i huvudsak på ett material från fem observationsveckor (8, 16, 33, 42 och 51). Materialet erbjuder en detaljerad och tillförlitlig bild av de granskade kanalernas utbud. Som grund för materialuttagningen har forskarna utnyttjat sändningsförteckningar som tv-bolagen förser Finnpanel Ab med inför den årliga tv-mätarundersökningen. För att garantera att uppgifterna från tv-bolagen är pålitliga och sinsemellan jämförbara har den information som kanalerna själva sammanställt kompletterats och jämförts med olika källor. I likhet med tidigare Finländskt tv-utbud-rapporter har forskarna för en del av rapportens tabeller utnyttjat programinformation från hela året. Detta har gjorts för att möjliggöra sammanställningen av kronologiska serier som sinsemellan är jämförbara.

Det totala utbudet

Det insamlade materialet förevisar att det totala utbudet år 2012 för de fritt tillgängliga finländska tv-kanalerna uppgick till i genomsnitt 1 354 timmar per vecka, vilket utgör ungefär 193 timmar per dygn. Då kanalernas sammanlagda programutbud beaktas på veckonivå, visar granskningen att programutbudet vuxit med hela 135 timmar i jämförelse med året innan. Förklaringen ligger först och främst i att kanalfältet genomgått förändringar.

En av de mest betydande förändringarna år 2012 var att en ny aktör trädde in på fältet då den fritt tillgängliga livsstilskanalen AVA i februari inledde sina nationella sändningar. Således granskas utbudet i AVA nu för första gången. SuomiTV lade ner sin verksamhet i medlet av april 2012 men kanalplatsen intogs av FOX-kanalen. Härutöver ändrades Yles svenskspråkiga kanal från FST 5 till Yle Fem. The Voice omdöptes till Kutonen i början av september.

Trots att de fritt tillgängliga kanalernas helhetsutbud ökade, så minskade de så kallade gamla kanalernas programutbud år 2012. Bland annat minskade alla Yle-kanalers programutbud år 2012. Också de kanaler som hör till MTV3 Media, dvs. MTV 3 och Sub, sände färre programtimmar år 2012 än tidigare. Bolagets fritt tillgängliga programutbud blev dock större eftersom AVA blev en nationell kanal. De kanaler som hör till Nelonen Media, dvs. Nelonen, Liv och JIM, fortsatte däremot att växa. Också på kanalplats nummer 12 steg programutbudet märkbart i och med att FOX ersatte SuomiTV. På de kanaler som hör till SBS Media, dvs. TV5 och Kutonen, förblev programutbudet lika stort som tidigare.

Utöver det egentliga programutbudet erbjöd kanalerna särskilt nattetid även annat slags innehåll (t.ex. text-tv-nyheter, chattar och mobilspel). Det här innehållet ingår inte i granskningen. Det bör ändå nämnas att det övriga utbudets år 2012 i genomsnitt utgjorde 608 veckotimmar, dvs. ungefär 87 timmar per dygn. Då det egentliga programutbudet och det övriga utbudet räknas ihop, sände kanalerna under observationsveckorna sammanlagt 280 timmar per dygn.

Utbudet enligt programtyp

I rapporten för 2012 har programtyperna kategoriserats på ett nytt, mer noggrant sätt. De nya kategorierna representerar dagens tv-landskap på ett mer trovärdigt sätt än tidigare. Bland annat granskas reality-tv nu för första gången som en egen kategori. Livsstilsprogram och kulturprogram utgör nu också egna kategorier istället för att ingå i kategorin faktaprogram.

Den nya kategoriseringen visar att ungefär en femtedel av alla nationella kanalers programutbud utgörs av reality-tv (21 %). Det här är den största enskilda genrekategorin. Den näst största kategorin på de fritt tillgängliga kanalerna utgörs av utländsk fiktion (19 %) som tillsammans med kategorin för inhemsk fiktion (2 %) likaledes täckte en femtedel av programutbudet. Den tredje största genrekategorin var underhållning och lätt musik (14 %). Kategorins relativa tillväxt påverkades av det digra musikutbudet vid kanalerna Kutonen och dess föregångare, The Voice. Andelen film (9 %) och livsstilsprogram (9 %) av helhetsutbudet var ungefär en tiondel var.

Den sammanlagda mängden programtyper som allmänt anses seriösa, dvs. faktaprogram (12 %), aktualitetsprogram (4 %), nyheter (3 %) och kulturprogram (2 %) utgjorde en dryg femtedel av hela utbudet. Härutöver granskades barnprogram (4 %) och sport (2 %) som egna kategorier. Utbudet av barnprogram och sport är klart avgränsat till vissa kanaler.

På grund av den nya kategoriseringen kan procentandelarna för de enskilda programtyperna inte direkt jämföras med siffrorna i tidigare utredningar av finländskt tv-utbud. För att möjliggöra jämförelse över en längre tidsperiod har materialet också kategoriserats enligt det mindre detaljerade kategoriseringssättet som användes under åren 2009-2011. Då materialet granskades enligt det här mindre detaljerade sättet framgick det att inga märkbara förändringar skett i jämförelse med året innan.

Utöver programtyp har forskarna fäst uppmärksamhet vid tv-programmens ursprungsland. En helhetsgranskning av utbudet visar att en betydande andel program kom från Nordamerika (39 %). Andelen inhemska program (35 %) sjönk med fem procentenheter från året innan. En fjärdedel av programmen hade producerats i Norden (5 %) och i övriga Europa (19 %). Andelen program från övriga delar av världen var ringa (2 %).

Då bolagen jämförs sinsemellan är graden av inhemska högst på Yle där över hälften av alla program är inhemska. I förhållande till det egna utbudet har SuomiTV och FOX mest program från Nordamerika. Över 80 procent av kanalernas program har producerats i USA eller Kanada.

Utbudet kanalvis

De kanaler som granskats är dels så kallade traditionella kanaler med brett utbud, dels temakanaler med tydligt målgruppsinriktat innehåll. Det egentliga syftet med rapporten är att karaktärisera de enskilda kanalerna genom att kategorisera utbudet på respektive

kanaler enligt programtyp och ursprungsland. Rapporten är samtidigt en helhetsgranskning av public service-verksamheten och den koncessionsbaserade televisionsverksamheten i Finland.

En helhetsgranskning visar att programutbudet på Rundradions kanaler var synnerligen täckande och omfattade alla programtyper. Granskningen kanalvis visar i sin tur att det finns en tydlig arbetsfördelning mellan Yles kanaler.

Nästan två tredjedelar av utbudet i Yle TV1 utgjordes av fakta- (33 %) och aktualitetsprogram (20 %) samt nyheter (9 %). Samtidigt var en relativt stor del av utbudet utländsk fiktion (21 %). Filmernas (8 %) andel av utbudet ökade märkbart år 2012. Med undantag av barnprogram innehöll utbudet i någon mån program av alla programtyper. TV1 hade den största andelen inhemska program (62 %) av alla Yles kanaler.

Yle TV2 hade däremot den mest mångsidiga och underhållningsbetonade profilen av alla Yles kanaler. Liksom tidigare år var barnprogram (20 %) kanalens mest allmänna programtyp. Också andelen sport (8 %) var betydligt större i TV2 än på andra Yle-kanaler. Dessutom stod livsstilsprogram (6 %), underhållning (5 %) och reality-tv-program (5 %) för en större del av utbudet i TV2 än på de andra finskspråkiga Yle-kanalerna - det trots att andelen av respektive programtyper sammanlagt var rätt liten jämfört med de kommersiella kanalerna.

Principen för brett utbud kom fram också i den svenskspråkiga public service-kanalen Yle Fems programprofil. I utbudet ingick alla programtyper utom inhemsk fiktion. Merparten av utbudet bestod av fakta (23 %) och aktualiteter (18 %), men kanalen erbjöd också förhållandevis mycket barnprogram (15 %). Av språkliga och kulturella skäl visade kanalen betydligt mer nordiska program (40 %) än de övriga kanalerna.

Yle Teema är klart den mest målgruppsinriktade public service-kanalen. Kanalen specialiserar sig således på vissa programtyper. Utöver fakta (38 %) stod också kultur (23 %) för en märkbar del av programutbudet. Yle Teema visade betydligt mera kulturprogram än någon annan kanal. Teema profilerade sig också mycket tydligt som Yles filmkanal (17 %). Utöver de här programtyperna erbjöd Teema utländsk fiktion (16 %). Kanalen visade mera europeiska program än de övriga kanalerna.

Beträffande programutbudet var MTV3 den mest mångsidiga kommersiella kanalen. Överlägset mest visades det utländsk fiktion (24 %) på kanalen, men också förhållandevis mycket film (11 %), reality-tv-program (9 %) samt aktualitets- (15 %) och faktaprogram (9 %). Knappt hälften (48 %) av utbudet bestod av inhemska program.

Betoningen på utländsk fiktion (47 %) kom allra tydligast fram på Sub. Det övriga utbudet bestod till största delen av reality-tv-program (26 %), underhållning (9 %), filmer (7 %) och livsstilsprogram (5 %). Amerikanskt innehåll (57 %) dominerade utbudet i allt högre grad år 2012.

AVA granskades för första gången i den här rapporten. Mer än hälften av kanalens utbud bestod av reality-tv (28 %) och livsstilsprogram (26 %). Kanalen visade i första hand utländsk fiktion (14 %), underhållning (13 %) och faktaprogram (9 %). Också på AVA var nästan hälften av utbudet nordamerikanskt (47 %). Kanalen visade ändå mera europeiska (38 %) och mindre inhemska (12 %) program än övriga kanaler inom MTV Media.

Reality-tv-program (33 %) stod för en tredjedel av utbudet också på Nelonen. Kanalens övriga utbud dominerades av utländsk fiktion (18 %) och film (16 %). Livsstilsprogram (9 %) och underhållning (7 %) hade en uppenbar plats i Nelonens utbud, liksom barnprogram (8 %) som Nelonen de facto visade mest av bland de kommersiella kanalerna.

Liksom tidigare år var merparten av Nelonens program producerade i Nordamerika (58 %).

Liv hade det största utbudet av reality-tv-program (62 %) av alla kanaler som granskades. Räknar man ihop andelen reality-tv-program och livsstilsprogram (28 %) utgjorde andelarna så gott som hela kanalens utbud. Beträffande ursprungsland var utbudet rätt mångsidigt - särskilt andelen europeiska (29 %) program var förhållandevis stor.

På JIM bestod ungefär hälften av kanalens programutbud likaså av reality-tv-program (50 %). Livsstilsprogram (17 %) och traditionella faktaprogram (16 %) utgjorde så gott som hela det övriga utbudet. Största delen av faktautbudet bestod av JIM D-dokumentärer. Andelen nordamerikanska program (48 %) hade sjunkit med åtta procentenheter jämfört med 2011.

TV5:s utbud bestod främst av utländsk fiktion (32 %), film (30 %), reality-tv-program (19 %) och underhållning (11 %). Utbudet var främst amerikanskt (66 %) och kanalen erbjöd få inhemska program (8 %).

Kutonen (före detta The Voice) visade överlägset mest musikvideoprogram, som hör till kategorin underhållning och lätt musik (77 %). Utöver det visade kanalen främst utländsk fiktion (18 %) - kategorins relativa andel av utbudet mer än fördubblades efter att kanalen bytte namn. I och med förnyelsen visade Kutonen också mer reality-tv-program och filmer än tidigare.

Suomi-TV lade ner verksamheten i mitten av april 2012. Mer än hälften av utbudet utgjordes av reality-tv-serier (33 %) och underhållning (21 %), men också faktaprogram (28 %) utgjorde en väsentlig del av programutbudet. Jämfört med de övriga kanalerna visade SuomiTV också förhållandevis mycket sport (13 %), varav det mesta var travsändningar.

På basis av siffrorna för 2012 var FOX till sin programprofil märkbart mångsidigare än föregångaren SuomiTV. Den största enskilda programtypen var faktaprogram (25 %). Resterande tre fjärdedelar av utbudet var ändå främst reality-tv-program (21 %), utländsk fiktion (18 %), filmer (12 %) och livsstilsprogram (9 %). Utbudet bestod också av förhållandevis mycket barnprogram (7 %). De flesta av kanalens program var producerade i Nordamerika (80 %).

Mångsidighet i utbudet

Mångsidighet och programkoncentration granskades med hjälp av indikatorer som beskriver relativ entropi (H) och mediemarknadens koncentration (HHI).

Apropå programtyp hade TV 2 och MTV3 mest mångsidighet i utbudet. Utbudet var mycket mångsidigt på bägge kanalerna. Utbudet på Nelonen, FOX, TV1 och AVA var mångsidigt, medan utbudet på TV5, Yle Teema, Sub, SuomiTV och JIM var måttligt mångsidigt. Endast på Liv var mångsidigheten begränsad. Mycket begränsad var den på Kutonen. Helhetsutbudet på public service-kanalerna var mycket mångsidigt.

English Summary

This report examines Finnish television supply in 2012. Its main aim is to support media policy making by offering an overview of programme output and its diversity in the Finnish television market.

The overview analyses the output of the nation-wide, terrestrial, free-to-air channels. These include four public service channels (Yle TV1, Yle TV2, Yle Fem and Yle Teema), as well as ten commercial channels (MTV3, Sub, AVA, Nelonen, JIM, Liv, TV5, Kutonen, SuomiTV, and FOX). Pay-TV channels have been excluded from this study.

Like most programming studies, this overview focuses on the kinds of programmes featured in the programme supply. In order to provide such an outlook, Finnish television output has been classified in terms of programme genres and origin of programming.

The basic data consists of five sample weeks in 2012 (weeks 8, 16, 33, 42 and 51). The material has been acquired from the Finnish TV meter company Finnpanel and is based on the channels' programming logs. The data has been supplemented with additional information, to enhance its validity and reliability. Some segments of the study utilize figures from the whole year in order to provide longitudinal comparisons to earlier Finnish Television Supply reports.

Overall Supply

In 2012, the total programme supply of Finland's 14 free-to-air nation-wide channels amounted to 1 354 hours per week, equalling some 193 hours per day. Compared to 2011, the output had increased by 135 hours per week, but this growth is greatly due to the changes in the channel composition of the Finnish television market.

One of the most significant changes was the entry of the women's lifestyle channel AVA in the nation-wide market in February 2012. AVA is thus included in the scope of this study. Some other changes include SuomiTV ceasing its operations in the middle of April 2012, and being replaced by a FOX channel. In addition, the Swedish-language FST5 changed its name to Yle Fem, and The Voice changed its name to Kutonen.

While the overall free-to-air television supply increased in 2012, many of the so-called 'old channels' decreased their supply. This was the case with all the public service, i.e., Yle's, channels. Also, channel output diminished in two of the channels of MTV3 Media, namely on MTV3 and Sub. At the same time, AVA's entry guaranteed an increase in the total supply of the MTV Media's channel group. In contrast, Nelonen Media – with channels Nelonen, Liv and JIM – continued to grow its total supply. The total Finnish TV output increased also due to FOX replacing SuomiTV in April 2012. The channels TV5 and Kutonen, of SBS Media, did not show significant changes in their programme supply from 2011 to 2012.

In addition to traditional programming, the channels offered other services (chats, tele-text news, mobile games), especially at night. In 2012, the total programme supply and other services together amounted to some 280 hours per week. However, these so called other services remained largely outside of the scope of this overview.

Supply by Genre

In this study, the programme type categorization has been revised to be more precise and detailed than in the previous 'Finnish Television Supply' reports. Hence, the new categorization is able to depict the Finnish TV landscape more accurately than before. Changes include reality television as its own programme genre. Similarly, lifestyle programmes and cultural programmes have been analysed as their own genres, separately from the genre category of factual programmes.

According to this new categorization, the largest programme genre in the 14 free-to-air channels was reality TV, comprising one fifth (21 %) of the Finnish TV supply. Fiction output, including foreign fiction (19 % of all programmes) as well as domestic fiction programmes (merely 2 %), too, amounted together to a fifth of the total supply.

The third largest programme category was entertainment and popular music (14 % of total supply). Its significant share of Finnish programming is mainly due to the channels Kutonen, and its predecessor The Voice, that offered a significant amount of music videos as a part of their programming profiles. Feature films and lifestyle programmes both comprised some one tenth of the total supply.

Genres that are traditionally considered as 'serious' programme types – factual programmes (12 %), current affairs programmes (4 %), news (3 %) and cultural programmes (2 %) – amounted together to one fifth of total TV supply. In addition, this study analyses children's programmes (4 % of the total supply) and sports (2 %). The supply of these two genres was concentrated on specific channels.

Due to the changes in the classification of the 2012 data, these findings, and the results depicted in the previous 'Finnish Television Supply' reports, are not directly comparable. In order to enable longitudinal comparative outlook, the 2012 research material has also been classified to match the genre categories of the earlier studies. This comparison depicts that Finnish television supply did not change significantly from 2011 to 2012.

In addition to the shares of different programme genres, this study examines Finnish television supply in terms of origin of programmes. In 2012, a significant portion (39 %) of the total TV supply was produced in North America. Domestic programming (35 % of the total programme output) had declined by five percentage points from 2011 to 2012. A total of some one fourth of programmes was imported either from the Nordic countries (5 % of total supply), or from elsewhere in Europe (19 %). Finnish television supply of 2012 barely included programmes from other parts of the world.

The public service channels of Yle featured the most domestic programming profiles: Over one half of Yle's total supply consisted of Finnish productions. SuomiTV and FOX showcased the most North American programming profiles. Over 80 per cent of both channels' programming was produced in the U.S. or Canada.

Channel Profiles

The Finnish television system depicted in this study consists both of generalist channels and of channels that are specialized thematically, or by viewer segments. The aim here is not to conduct a comparison between the channels but to highlight the characteristics of each channel's programming profile. This approach also allows an overview of both the Finnish public service television output, as well as licence-based television broadcasting, as separate entities.

The public service broadcaster Yleisradio presented a wide array of programming in every genre. Yle's channels engaged in an obvious division of labour in terms of programming profiles.

The channel *Yle TV1* offered its viewers all programme types, except children's programming. On one hand, TV1 focused on factual programmes (33 % of the channel's output), current affairs programmes (20 %), and news (9 %) – two thirds of the channel's profile was allocated to these genres. On the other hand, foreign fiction amounted to one fifth of the channel's supply (21 %). In addition, feature films (8 % of the channel's supply) had increased their share from 2011 to 2012 significantly. TV1 offered the largest share of domestic programming (62 % of its supply) compared to the other Yle's channels.

Yle TV2 featured the most diverse and entertainment-oriented profile of all the public service channels. As in previous years, in 2012 children's programmes were the largest single genre (20%) in the channel's profile. TV2 also included more sports programmes (8 % of the channel's supply), lifestyle programmes (6 %), entertainment programmes (5 %) and reality TV (5 %) than the other public service channels. However, on TV2 the shares of these entertainment-oriented programme types were relatively low compared to the share of these genres on the commercial channels examined in this study.

The Swedish-language channel *Yle Fem* continued, as in previous years, with a generalist approach to its programming. It offered all programme types except domestic fiction. The largest part of the channel's supply consisted of factual programmes (23 %) and current affairs programmes (18 %). Also, the share of children's programmes (15 % of the channel's output) was significant. Due to its language and cultural profile, *Yle Fem* offered a notable amount of Nordic programming (40 % of the channel's profile).

Yle Teema was the most specialized of the public service channels. It focused on factual programmes (38 % of the channel's output). It also offered more cultural programmes (23 %) than any other channel analysed in this study. Feature films had an important role in the channel's profile (17 %), followed by foreign fiction (16 %). Teema offered more European programmes than any other channel.

In terms of the commercial channels researched in this study, *MTV3* had the most diverse programme profile. The largest genre in the channel's output was foreign fiction (24 %). In addition, it offered a fair amount of feature films (11 % of its total supply) and reality TV programmes (9 %). However, current affairs programmes (15 %) and factual programmes (9 %) played a significant role in MTV3's profile. Domestic programmes comprised almost one half (48 %) of the channel's programme offerings.

Sub included more foreign fiction in its profile than any other channel examined in this study – almost one half of its output (47 %). The rest of the channel's profile consisted of reality TV series (26 %), entertainment (9 %), feature films (7 %), and lifestyle programmes (5 %). The majority of the channel's supply (57 %) was of American origin.

AVA was included in this study for the first time in 2012. Reality television (28 % of the channel's profile) and lifestyle programmes (26 %) amounted to over one half of AVA's output. In addition, the channel offered foreign fiction (14 %), entertainment programmes (13 %), and factual programmes (9 %). Almost one half (47 %) of AVA's programmes were of North American origin. The share of European programmes (38 %) was higher, and that of domestic programmes (12 %) lower, than on the other channels of MTV Media.

The channel *Nelonen*, like AVA, included a relatively large share (33 %) of reality television programmes in its output. In addition, foreign fiction (18 % of the channel's total

supply), and feature films (16 %), dominated the channel's profile. Also lifestyle programmes (9 %) and entertainment programmes (7 %) played a role in Nelonen's programme supply. The channel offered more children's programmes (8 % of its output) than any other commercial channel. As in previous years, Nelonen featured a large share (58 %) of North American programmes in its profile.

Liv seemed to specialize in reality television. The genre formed the majority (62 %) of the *Liv*'s output – and thus got a larger share in *Liv*'s profile than in any other channel's profile. The channel's total supply practically consisted only of reality TV and lifestyle programmes (28 %). In terms of the country of origin, *Liv* featured an array of programmes from different regions. Especially the share of European programming (29 %) was relatively high in the channel's overall output.

JIM, too, relied on reality television. The genre comprised exactly one half of the channel's programming. In addition, the channel offered lifestyle programmes (17 % of the channel's profile) and factual programmes, especially documentaries (16 %). The share of North American programming (48 %) had decreased eight percentage points from 2011 to 2012.

The main genres of *TV5* were foreign fiction (32 % of the channel's total supply), feature films (30 %), reality TV (19 %), and entertainment programmes (11 %). A clear majority (66 %) of the channel's output was of North American origin. Domestic programmes comprised only eight per cent of its profile.

Kutonen (formerly *The Voice*) is a channel for music videos. They are classified as entertainment and popular music. This genre formed three thirds (77 %) of the channel's profile. In addition, the channel offered foreign fiction (18 % of the channel's total supply), the share of which doubled when the channel changed its name to *Kutonen*. This change brought also more reality television and feature films into the channel's output.

SuomiTV, the channel that ceased to exist in April 2012, relied on reality television (33 % of its profile) and entertainment (21 %), but also in factual programmes (28 %). In addition, the channel offered more sports programmes (mainly horse racing) than any other channel (13 % of the channel's supply).

Based on the data of 2012, *FOX* offered a much more diverse programme profile than its predecessor *SuomiTV*. The largest programme genre on *FOX* was factual programmes (25 % of the channel's profile). The rest of the channel's output consisted of reality television, (21 %), foreign fiction (18 %), feature films (12 %), and lifestyle programmes (9 %). Also children's programmes played a role (7 %) in *FOX*'s programming profile. Most of the output (80 %) was from North America.

Programme Diversity

Programme diversity was in this study measured by two metrics. The Relative Entropy Index (H) was used to analyse diversity in individual channels. The Herfindahl-Hirschman Index (HHI) was used to depict the concentration of overall supply.

The diversity analysis depicts that, as in previous years, in 2012 *TV2* and *MTV3* maintained their position as the most diverse channels, and their supply can be interpreted as indicating very high programme diversity. *Nelonen*, *FOX*, *TV1*, and *AVA*, too, fared relatively well, with scores indicating high diversity. According to the Relative Entropy Index, also *TV5*, *Teema*, *Sub*, *SuomiTV*, and *JIM* all scored indices signifying 'average diversity'. Only two channels could be deemed to offer less than average programming in terms of diversity: *Liv*'s programme profile was narrow, and *Kutonen*'s profile could be classified

as very narrow. Public service channels, together, provided their viewers a very diverse programme output.

Johdanto

Raportti kuvaa suomalaista vapaasti saatavilla olevaa televisiotarjontaa vuonna 2012. Se on järjestyksessään 13. vuotuinen selvitys, jossa kuvataan televisiotarjonnan yleistä ja kanavakohtaista rakentumista sekä ohjelmiston monipuolisuutta.

Raportointi kattaa vuonna 2012 maanpäällisessä verkossa vapaasti saatavilla olleiden valtakunnallisten (tai lähes valtakunnallisten) tv-kanavien ohjelmatarjonnan. Mukana tarkastelussa ovat kaikki julkisen palvelun kanavat eli *Yle TV1*, *Yle TV2*, *Yle Fem* ja *Yle Teema* sekä kaupallisista kanavista MTV Mediaan kuuluvat kanavat *MTV3*, *Sub* ja *AVA*, Nelonen Median kanavat eli *Nelonen*, *JIM* ja *Liv*, SBS Mediaan kuuluvat *TV5* ja *Kutonen* (elokuun 2012 loppuun saakka *The Voice*) sekä huhtikuussa 2012 toimintansa lopettanut *SuomiTV* ja sen tilalla aloittanut kansainväliseen News Corporation -mediakonserniin kuuluva *FOX*.

Sen sijaan maksutelevisiokanavat on rajattu aiempien raporttien tapaan tarkastelun ulkopuolelle huolimatta siitä, että niiden tarjonta on kasvanut viime vuosina huomattavasti. Television katselu keskittyy kuitenkin edelleen vahvasti maksuttomiin kanaviin, ja siten vapaasti saatavilla olevien kanavien erityinen tarkastelu on edelleen perusteltua.

Raportin tarkoituksena on tukea viestintäpoliittista päätöksentekoa luomalla yleiskatsaus suomalaiseseen maksuttomaan televisio-ohjelmistoon. Samalla se antaa Liikenne- ja viestintäministeriölle mahdollisuuden seurata, miten esimerkiksi televisiotarjonnan kokonaisuudelta edellytetty monipuolisuus toteutuu käytännössä ja miten julkisen palvelun tv-tarjonta suhteutuu toimiluvanvaraiseen televisio toimintaan.

Raportin toteutustapa on pitkälti samankaltainen kuin aiempina vuosina. Tämänvuotisesa raportissa on kuitenkin kiinnitetty erityistä huomiota ohjelmaluokitukseen, jota on muokattu vastaamaan paremmin tämän päivän televisiotarjontaa. Vuoden 2012 ohjelmatarjontaa on verrattu vuosien 2007–2011 tarjontaan niiltä osin kuin vertailukelpoista tietoa on ollut saatavilla.

Ensimmäisessä luvussa kuvataan tv-kentän keskeisiä muutoksia ja katselun kehitystä vuonna 2012. Toisessa luvussa luodaan maksuttomien kanavien ohjelmatarjontaan yleiskatsaus, jota syvennetään kanavakohtaiseksi tarkasteluksi luvussa 3. Luku 4 käsittelee julkisen palvelun tv-tarjontaa kokonaisuutena, ja luku 5 arvioi kaikkien kanavien yhteenlaskettua ohjelmatarjontaa monipuolisuuden näkökulmasta. Luvussa 6 eritellään tarkemmin tiettyjä tutkimuksen kannalta keskeisiä ohjelmatyyppejä, kuten *asia-*, *kulttuuri-* ja *lifestyle-ohjelmia*, *viihde-* ja *kevyt musiikki -ohjelmia* sekä raportissa ensimmäistä kertaa omana luokkana käsiteltäviä *tositelevisio-ohjelmia*.

Hankkeen toteutuksesta on vastannut Helsingin yliopiston Viestinnän tutkimuskeskus CRC. Projektissa työskenteli tutkijana VTM Laura Juntunen, joka on pääosin vastuussa aineiston analyysistä ja raportin kirjoittamisesta. Aineiston koodasi hankkeessa tutkimusassistenttina työskennellyt VTK Aino Koskeniemi, joka osallistui myös tutkimuksen luokitusrunгон kehittämiseen sekä raportin työstämiseen. Raportin alussa esitetyn yhteenvedon ovat kääntäneet ruotsiksi VTT Camilla Haavisto ja VTM Eva Lamppu sekä englanniksi VTT Minna Aslama. Hankkeen tieteellisenä johtajana toimi CRC:n tutkimuspäällikkö yliopistonlehtori YTT Juha Herkman.

Aineistot ja menetelmä

Edellisvuosien tapaan raportissa esitetyt analyysit perustuvat pääosin viiden viikon otosaineistoon, joka kerättiin vuoden 2012 viikoilla 8, 16, 33, 42 ja 51. Osoviikot valittiin

siten, ettei niille osunut normaalia tv-tarjontaa vinouttavia tapahtumia, kuten esimerkiksi suuria urheilukilpailuja. Viiden viikon otos on riittävän suuri antaakseen luotettavan kuvan ohjelmiston luonteesta mutta samalla työmäärän kannalta hallittavan kokoinen.

Otosaineiston pohjana on käytetty lähetyspäiväkirjoja, jotka tv-yhtiöt toimittavat Finnpanel Oy:lle vuosittaista tv-mittaritutkimusta varten. Tietoja on kuitenkin jouduttu tarkistamaan ja täydentämään muista lähteistä, koska kanavien antamat tiedot ovat ohjelmaluokitusten osalta monin osin puutteellisia ja epä johdonmukaisia eivätkä ne myöskään ole kaikin osin keskenään yhteismitallisia.¹ Ohjelmien alkuperämaat taas eivät käy lainkaan ilmi lähetyspäiväkirjoista.

Otosaineiston käyttämisen etuna on, että aineiston tiedetään olevan luotettava ja eri kanavien kesken vertailukelpoinen, koska kaikki ohjelmat on luokiteltu samoin kriteerein. Kohtuullisen kokoinen aineisto mahdollistaa myös aineiston tarkemman jäsennyksen ohjelmaluokittain. Tuloksia tulkittaessa on kuitenkin muistettava, että kyse on otoksesta, eivätkä luvut siten kuvaa tasapuolisesti koko vuoden tv-tarjontaa.

Ohjelmistotutkimuksille tyypilliseen tapaan tarkastelu kohdentuu raportissa siihen, millaiset ohjelmat saivat eniten tilaa lähetysvirrassa. Havainnointi perustuu lähetysten keston eikä siis esimerkiksi ohjelmanimikkeiden määrään. Tulokset esitetään useimmiten joko prosentiosuuksina ohjelmatarjonnasta tai keskimääräisinä viikkotuntimäärinä. Raportti keskittyy ohjelmatarjontaan, kun taas muun muassa kuulutuksiin ja mainoksiin käytetty aika on jätetty tarkastelun ulkopuolelle.

Ohjelmaluokittelu

Ohjelmatyyppejä on jäsennetty raportissa hyödyntäen 13-kohtaista luokittelurunkoa², jonka tarkemmat luokituskriteerit on esitelty liitteessä 1:

UUTI	uutiset
AJAN	ajankohtaisohjelmat
ASIA	asiaohjelmat
KULT	kulttuuriohjelmat
LIFE	lifestyle-ohjelmat
KFIK	kotimainen fiktio
UFIK	ulkomainen fiktio
ELOK	elokuvat
VIIH	viihde ja kevyt musiikki
REAL	tositelevisio-ohjelmat
URHE	urheiluohjelmat
LAST	lastenohjelmat
MUUT	muut ohjelmat

Ohjelmaluokituksen pohjana on käytetty niin sanottua Finnpanel-luokitusta, jota on hyödynnetty *Suomalainen televisiotarjonta* -raporteissa vuodesta 2009 saakka. Finnpanelin luokitusrunkoa ei ole kuitenkaan sovellettu sellaisenaan, vaan sitä on muokattu ja täsmennetty tietyin osin. Tämän vuoden raportissa ohjelmaluokitusta on pyritty kehittä-

¹ Finnpanelin toimittamista otosviikkoja koskevista tiedoista noin 15 prosentista ohjelmaluokitus puuttui kokonaan. Puutteita koodauksessa ilmeni The Voicella/Kutosella, TV5:llä, SuomiTV:llä ja FOX:lla. Lisäksi samantyyppiset ohjelmat oli usein luokiteltu eri kanavilla eri tavoin, ja toisinaan tietty ohjelma oli saattanut saada samallakin kanavalla eri esityskerroilla eri luokituksen.

² Varsinaisten ohjelmaluokkien määrä on 12, minkä lisäksi 'muut ohjelmat' luokkaan on sijoitettu sellaista tarjontaa, joka rajautuu pääosin raportin tarkastelupiiriin ulkopuolelle.

mään paremmin television nykytarjontaa vastaavaksi entistä tarkemman luokituksen avulla.

Vuoden 2012 raportissa Finnpanelin alkuperäisessä jäsenyyksessä ja aiemmissa raporteissa yhteen niputetut suurluokat *asia/kulttuuri/lifestyle* sekä *viihde/kevyt musiikki/reality* on purettu ensimmäistä kertaa osiin. Ratkaisuun päädyttiin ensinnäkin siksi, ettei aiemman luokituksen erottelukykä koettu riittäväksi. Vuosien saatossa sekä asiaohjelmien että viihteen osuudet olivat paisuneet niin, että vuonna 2011 ne kattoivat yhteensä jo lähes 60 prosenttia maksuttomien kanavien ohjelmatarjonnasta.

Toiseksi ongelmaksi koettiin, että erityisesti asiaohjelmiin ja jossain määrin myös viihteseen oli aiemmissa raporteissa luettu kuuluviksi keskenään varsin erityyppisiä ohjelmia. Lisäksi näiden kahden luokan välinen rajapinta oli häilyvä, sillä kummastakin ohjelmakategoriasta merkittävä osa koostui tositelevisio-ohjelmista. Koska tositelevisiion osuus tv-tarjonnasta on niin kansainvälisten tutkimusten³ kuin tämän selvityksen havaintojen perusteella nykyään varsin merkittävä, niiden tarkasteleminen omana ohjelmagenrenään on perusteltua. Ohjelmatyypit eli genret eivät ole pysyviä vaan pikemminkin jatkuvassa muutoksessa. Siksi luokitusta on aika ajoin uudistettava, jotta se kuvaisi riittävän hyvin tarjolla olevan ohjelmiston kirjoa.

Edellä mainittujen muutosten lisäksi vuoden 2012 luokitusrunkoon tehtiin myös joitakin muita, merkitykseltään pienempiä yksittäisiä muutoksia. *Opetusohjelmat*-luokasta päätettiin luopua, koska tähän luokkaan kuuluvan tarjonnan määrä oli otanta-aineistossa varsin vähäinen (keskimäärin noin 25 minuuttia/otosviikko) ja opetusohjelmiksi luokiteltavia ohjelmia esitettiin ainoastaan Yle Teemalla. *Suomalainen televisiotarjonta* -raportin luokitus on poikennut jo aiemmin Finnpanel-luokituksesta siten, että siinä missä opetus- ja tiedeohjelmat on käsitetty Finnpanelin jäsenyyksessä omaksi luokakseen, raporteissa tiedeohjelmat on sisällytetty laajempaan asiaohjelmien luokkaan. Käytännössä rajanveto näiden ohjelmatyyppien välillä olisi pelkkien ohjelmätietojen perusteella erittäin vaikeaa. Opetus- ja tiedeohjelmien luokka onkin ollut käytössä ainoastaan Ylen kanavilla, kun taas kaupalliset kanavat ovat koodanneet omat tiedeaiheita käsittelevät dokumenttinsa asiaohjelmiksi.

Lisäksi luokitusta korjattiin vuoden 2012 raporttiin siten, että *lastenohjelmiksi* on katsottu myös joukko sellaisia nuorille suunnattuja ohjelmia, jotka aiemmissa raporteissa on koodattu ulkomaiseksi fiktioksi mutta jotka kanavat itse määrittelevät pääosin lastenohjelmiksi.

Ihannetapauksessa luokkien tulisi olla selvärajaisia ja toisensa poissulkevia. Niin Finnpanelin kuin aiempien tv-tarjontaraporttien luokituksissa on kuitenkin joitain päällekkäisyyksiä, joita ei ole kyetty täysin poistamaan. Osaltaan ohjelmien sijoittamista luokkiin vaikeuttaa se, että luokituksia on tehty niin genren (esim. uutiset, ajankohtaisohjelmat), erityisen aihepiirin (esim. kulttuuri, urheilu, lifestyle) kuin kohderyhmän (erityisesti lastenohjelmat) perusteella. Käytännössä ohjelmistoa luokiteltaessa on jouduttu ratkaisemaan tapauskohtaisesti, mikä luokituskriteeri kunkin ohjelman kohdalla katsotaan ratkaisevaksi.

Muun muassa rajanveto Finnpanel-luokituksessa toisistaan eroteltujen *kulttuurin*, *populaarikulttuurin* ja *kevyen musiikin* välillä on usein vaikeaa. Tässä tutkimuksessa ei ole lähtökohtaisesti haluttu ottaa kantaa erotteluun "korkean" ja "matalan" kulttuurin välillä. Siksi Finnpanelin vuonna 2009 käyttöön ottama populaarikulttuuriluokka on jätetty aiempien raporttien tapaan kokonaan pois jäsenyyksestä ja tähän kategoriaan kuuluvat ohjelmat on luettu pääsääntöisesti osaksi kulttuuriohjelmatarjontaa. Tämä on linjassa tv-yhtiöiden oman käytännön kanssa, sillä populaarikulttuuriluokan ovat ottaneet käyttöön-

³ Ks. esim. Hill 2005; Huff 2006.

sä vain Ylen kanavat, eikä koodaus ole näilläkään täysin johdonmukaista. Myös muun muassa kaikki konserttitaltioinnit sekä artisteista kertovat dokumentit ja keskusteluohjelmat on määritelty lähtökohtaisesti kulttuuriohjelmiksi musiikkityylistä riippumatta. Sen sijaan kaikki musiikkivideot, joiden tarjonta keskittyy etupäässä nykyiselle Kutoskanavalle, on sijoitettu *viihde ja kevyt musiikki* -kategoriaan. Lisäksi viihteeksi on määritelty joihtakin yksittäisiä musiikkiaiheisia visailuja ja kilpailuja.⁴

Aiemmissa raporteissa käytetystä jaosta fakta- ja viihdepainotteisiin ohjelmatyyppeihin on luovuttu tässä raportissa kokonaan, koska jaottelu koettiin monin osin epäjohdonmukaiseksi ja keinotekoiseksi.⁵ Muun muassa ennen faktapainotteisiksi määritellyistä asiaohjelmista huomattavan suuri osa koostui tosiasiasa lifestyle- ja tositelevisio-ohjelmista. Näistä ohjelmatyypeistä ainakin jälkimmäinen voitaisiin usein määritellä pikemminkin viihteelliseksi. Myös esimerkiksi asiaohjelmiksi ohjelmatietojen perusteella laskettavista dokumenteista osa saattaa olla käsittelytavaltaan hyvinkin viihdyttäviä. Toisaalta esimerkiksi urheilun ja tositelevisio-ohjelmien voidaan ajatella olevan "faktaa", vaikkakin tavoitteena olisi tarjota katsojille viihdyttävää ajanvietettä.

Edellä kuvattua uutta ohjelmaluokitusta on hyödynnetty sekä kanavien yhteistarjontaa kuvaavissa osioissa että kanavakohtaisissa tarkasteluissa. Toisaalta ohjelmistoa on jäsennetty raportin eri alaluvuissa myös vanhan luokitustavan mukaisesti aikasarjojen mahdollistamiseksi. Ohjelmaluokkien lisäksi raportissa on tarkasteltu ohjelmien alkupe-
rämäitä, jotka on jaoteltu viiteen ryhmään: Suomi, muut Pohjoismaat, muu Eurooppa, Pohjois-Amerikka ja muu maailma. Muutoksena aiempiin raporteihin nähden usean maan yhteistuotannot on koodattu ohjelmatiedoissa ensimmäisenä mainitun maan mukaan, kun ne aiemmin oli sisällytetty luokkaan *muu maailma*.

Toisin kuin aiempina vuosina, ensilähetyksiä ja uusintoja ei ole tarkasteltu tässä raportissa lainkaan. Uusintojen systemaattisesta tarkastelusta luovuttiin jo vuoden 2011 raportissa ennen muuta siksi, ettei niistä ole saatavilla riittävän luotettavaa tietoa. Kanavien käytäntö vaihtelee muun muassa sen suhteen, katsotaanko kanavalta toiselle siirtyvä ohjelma uusinnaksi vai ei, ja siten tv-yhtiöiden itsensä ilmoittamat uusintatiedot eivät ole keskenään vertailukelpoisia. Luotettavan tiedon kerääminen muista lähteistä on etenkin takautuvasti vaikeaa. Toisaalta uusintojen merkityksenkin voidaan katsoa vähentyneen kanavamäärän ja samalla ohjelmatarjonnan kasvaessa. Siten niiden tarkastelu ei ole enää samalla tavalla mielekästä kuin aikana, jolloin suomalainen tv-tarjonta oli selvästi rajoitetumpaa. Myös netti-tv:n yleistyminen on muuttanut olennaisesti television katse-
lua ja lisännyt katsojien valinnanvapautta.

⁴ Sekä populaarikulttuuri että kevyt musiikki ovat käsitteinä hieman ongelmallisia, eikä niille ole olemassa yleisesti hyväksyttyä määritelmää. Arkikielessä populaarikulttuurilla viitataan yleisesti valtavirtaa edustavaan kulttuurituotantoon, kun taas kevyellä musiikilla viitataan viihteellisiksi ja kaupallisiksi miellettyihin musiikkityyleihin (esim. pop, rock, iskelmä) erotuksena niin sanotusta vakavasta musiikista. Luokituskriteerien näkökulmasta termit ovat myös osin keskenään päällekkäisiä; kevyen musiikin asemesta puhutaan usein myös populaarimusiikista, jolla tarkoitetaan kaikkea sellaista musiikkia, joka on omana aikanaan ollut suuren yleisön suosiossa.

⁵ Faktapainotteisiksi ohjelmatyypeiksi määriteltiin aiemmin *uutiset, ajankohtaisohjelmat, asiaohjelmat, palvelu- ja harrasteohjelmat, opetusohjelmat* sekä *kulttuuriohjelmat*, kun taas viihdepainotteisiksi ohjelmiksi luokiteltiin *urheilu, kotimainen ja ulkomainen fiktio, elokuva ja viihde. Lastenohjelmat ja muut ohjelmat* oli jätetty luokittelun ulkopuolelle.

1. Yleiskatsaus Tv-vuoteen 2012

Tässä luvussa käydään lyhyesti läpi suomalaisessa tv-kentässä vuonna 2012 tapahtuneita muutoksia niin toimialan rakenteen, laitekannan kehityksen, viestintäpolitiikan kuin television katselun näkökulmasta.

1.1 Toimialakenttä

Suomalainen tv-kenttä on muuttunut viime vuosina merkittävästi. Kun ennen vuonna 2007 toteutettua digitaalista siirtymää Suomessa oli vain neljä valtakunnallista televisio-kanavaa, vuoden 2012 lopussa vapaasti vastaanotettavia maanpäällisiä kanavia oli kaikkiaan 13, minkä lisäksi Yle HD näyttää teräväpiirtona Yle TV1:n ja TV2:n ohjelmistoa. Maksullisia standardi-tv-kanavia oli kaikkiaan 27 ja maksullisia teräväpiirtokanavia seitsemän.⁶

Suomessa maanpäällisessä antenniverkossa tapahtuviin lähetyksiin vaaditaan Yleisradio-toimintaa lukuun ottamatta verkkotoimilupa sekä ohjelmistolupa. Toimilupaehdoissa voidaan asettaa muun muassa toimikauden pituutta, maantieteellistä aluetta tai palvelun laatua koskevia vaatimuksia. Vuoden 2012 päättyessä TV-kanavat ja muut palvelut oli koottu Suomessa kaikkiaan kymmeneen kanavanippuun, joiden väestöpeitto vaihtelee. Antennitelevisioverkon kanavia jaeltiin valtakunnallisesti tai lähes valtakunnallisesti seitsemässä eri kanavanipussa, joita hallinnoi kolme tv-markkinoilla toimivaa verkko-operaattoria, Digita, DNA ja Anvia.⁷

Digitan ylläpitämistä verkoista Digita A ja B kattavat lähes koko valtakunnan eli 99,9 % väestöstä. Digita C:n väestöpeitto on 78–90 % ja Digita E:n 95 %.⁸ Anvian F-kanavanipun peittoalue kattaa 60 % Manner-Suomen väestöstä ja Anvia G vähintään koko pääkaupunkiseudun.⁹ DNA:n hallinnoimien kanavanippujen VHF A, VHF B ja VHF C peittoalueesta ei ollut saatavilla täsmällistä tietoa.¹⁰

Valtioneuvosto päätti syyskuussa 2012 myöntää Digitalle toimiluvan uuteen H-kanavanippuun, jonka tulee kattaa 60 prosenttia Manner-Suomen väestöstä vuoden 2013 loppuun mennessä. Samalla valtioneuvosto vahvisti, ettei Digitan siirtyminen ranskalaiselta TDF-konsernilta eurooppalaisen infrastruktuurirahaston omistamalle Suomi Broadcast Networks Oy:lle vaikuta yhtiön toimilupien voimassaoloon.¹¹ Sen sijaan hallitus ilmoitti helmikuussa 2013 peruuttavansa kanavanippujen F ja G toimiluvat, jos lupien nykyinen haltija eli Anvian tytäryhtiö Nilegon Oy myydään Digitalle, koska kaupan seurauksena toimiluvat keskittyisivät viestintämarkkinalain tarkoituksen vastaisesti liiaksi yhdelle toimijalle. Siirron jälkeen kaikki UHF-alueen toimiluvat olisivat Digitan hallinnassa, kun DNA Oy toimii VHF-alueella. F-nipun toimilupa on valtakunnallinen, ja G-nipun näky-

⁶ Ks. Viestintävirasto (2013): <https://www.viestintavirasto.fi/tietoatoimialasta/katsaukset/jaartikkelit/tvjaradio/televisio-javideoopalvelut2012.html>. Luettu 27.5.2013.

⁷ Ks. Viestintävirasto (2013): <https://www.viestintavirasto.fi/tvradio/jakelujavastaanotto.html>. Luettu 27.5.2013.

⁸ Ks. Digita Oy: <http://www.digita.fi/kuluttajat/tv/nakyvyysalueet>. Luettu 27.5.2013.

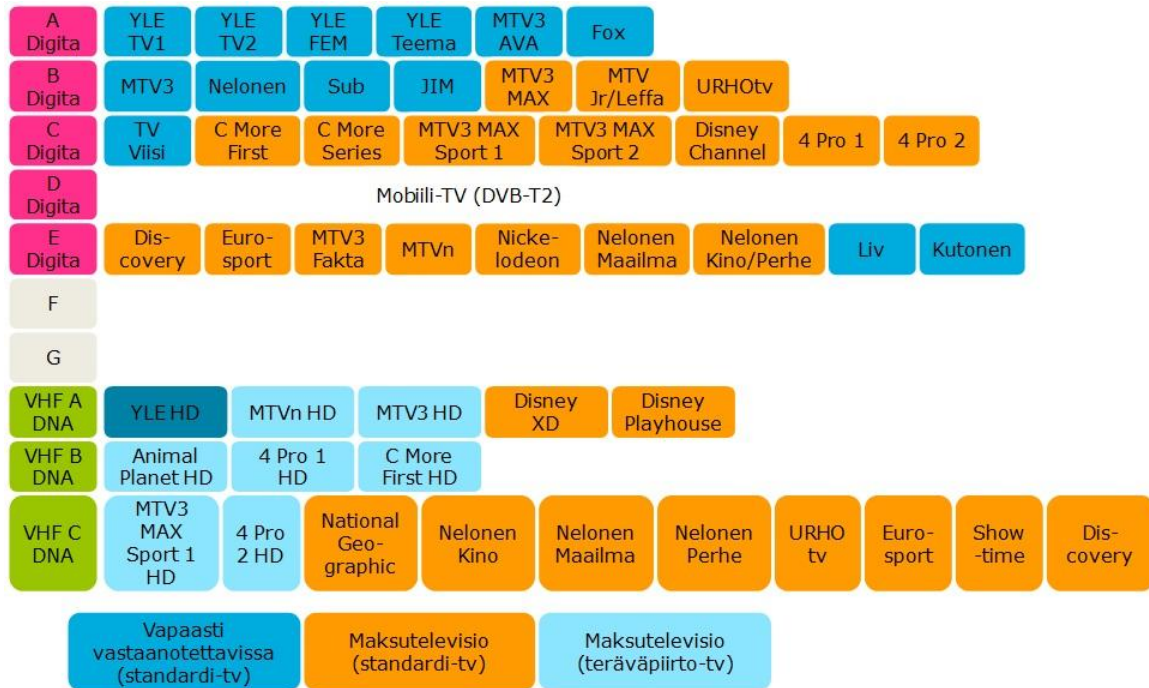
⁹ Ks. Anvia Oyj (2011): <http://www.anvia.fi/fi-FI/Yrityksille/Televisio/AntenniTV/Sivut/N%C3%A4kyvyysalueet.aspx>. Luettu 27.5.2013.

¹⁰ Ks. DNA Oy (2012): <http://www.dna.fi/nakyvyys/Sivut/Default.aspx>. Luettu 27.5.2013.

¹¹ Ks. Liikenne- ja viestintäministeriö (2012): <http://www.lvm.fi/web/fi/tiedote/-/view/4124054>. Luettu 27.5.2013.

vyysalue on Uusimaa. Kummassakaan kanavanipussa ei ole tällä hetkellä liiketoimintaa.¹² Kuviossa 1.1.1 on esitetty vuoden 2012 lopussa saatavilla olleet maksuttomat ja maksulliset kanavat kanavanipuittain.

Kuvio 1.1.1 Valtakunnalliset antenniverkon kanavat 2012 kanavanipuittain

Lähde: Liikenne- ja viestintäministeriö

Vuoden 2012 aikana suomalaisessa tv-tarjonnassa tapahtui joitakin muutoksia, joita eritellään tässä lyhyesti raportissa tarkasteltavien vapaasti saatavilla olevien kanavien osalta. Helmikuun 2012 alussa naisille suunnattu lifestyle-kanava AVA, joka aiemmin oli näkynyt vain kaapelitalouksissa ja satelliittivälitteisesti, aloitti valtakunnalliset lähetykset antenniverkossa valtioneuvoston myöntettyä sille luvan A-kanavanippuun.¹³ AVA:n tarjontaa tarkastellaan tässä raportissa ensikertaa.

Talousvaikeuksissa kamppailut SuomiTV puolestaan lopetti toimintansa huhtikuun 2012 puolivälissä, jolloin samalla kanavapaikalla aloitti uusi FOX-kanava. Muutosta edelsi SuomiTV:n emoyhtiön Family Channelsin myyminen kansainväliseen News Corporation -mediakonserniin kuuluvalle Fox International Channelsille vuodenvaihteessa 2011–2012. Valtioneuvosto päätti jatkaa yhtiön toimilupaa omistussuhteiden muutoksesta huolimatta.¹⁴

Kolmas keskeinen muutos ilmaiskanavatarjonnassa oli, että The Voice TV vaihtoi nimensä Kutoseksi syyskuun 2012 alussa. The Voice TV oli erkaantunut samaan kanavaperheeseen kuuluvasta TV5:stä omaksi kanavakseen huhtikuussa 2011, jolloin se siirtyi E-kanavanippuun. Kutonen ja TV5 ovat osa SBS Mediaa, joka vaihtoi joulukuussa 2012

¹² Ks. Liikenne- ja viestintäministeriö (2013): <http://www.lvm.fi/tiedote/4139700/hallitus-ei-hyvaksy-anvian-toimilupien-siirtoa-digitalle>. Luettu 27.5.2013.

¹³ Ks. Valtioneuvosto (2012): <http://valtioneuvosto.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/fi.jsp?oid=369029>. Luettu 27.5.2013.

¹⁴ Ks. Liikenne- ja viestintäministeriö (2011): <http://www.lvm.fi/web/fi/tiedote/-/view/1282186>. Luettu 27.5.2013.

omistajaa saksalaisen ProSiebenSat.1-konsernin myytyä sen Discovery Networks International Holdings Ltd:lle. Valtioneuvosto hyväksyi kaupan helmikuussa 2013.¹⁵

Julkisen palvelun kanavia koskettava muutos on, että ennen FST5:nä tunnettu Ylen ruotsinkielinen kanava vaihtoi maaliskuussa 2012 nimensä Yle Femiksi.¹⁶

Marraskuussa 2012 hallitus hyväksyi Sanoma Entertainment Oy:n hakemuksen, jonka mukaisesti Liv ja JIM -kanavat vaihtoivat keskenään kanavanippuja tammikuussa 2013. Muutoksen myötä Liv muuttui valtakunnalliseksi kanavaksi ja siirtyi koko maan kattavaan kanavanippuun B. Vastaavasti JIM siirtyi 80 prosentin väestöpeittoa edellyttävään kanavanippuun E, ja samalla sen näkyvyysalue supistui hieman. Kanavat omistava Sanoma Entertainment Oy perusteli vaihtoa sillä, että Liv on Jimiä suosituimpi.¹⁷

Lähes kaikki nykyiset verkko- ja ohjelmistoluvat päättyvät vuoden 2016 lopussa. Asunto- ja viestintäministeri Krista Kiuru ilmoitti vuonna 2013 helmikuussa Viestintäfoorumissa, että päätökset television uusista verkkotoimiluvista lyödään lukkoon jo vuoden 2014 aikana, jotta alan toimijoilla on mahdollisuus ennakoida muutokset ajoissa.¹⁸ Eduskunta hyväksyi joulukuussa 2012 sähköisen median viestintäpoliittisen ohjelman, jossa on arvioitu antenniverkossa toimivan television tulevaisuutta ja markkinakehitystä ja otettu kantaa muun muassa nykyisen toimilupajärjestelmän kehittämistarpeisiin ja taajuuksien käyttöön. Liikenne- ja viestintäministeriön mukaan viestintäpoliittisen ohjelman tavoitteena on taata suomalaisen tv-tarjonnan monipuolisuus ja laatu sekä turvata kotimainen sisällöntuotanto tulevaisuudessa.¹⁹

Valtioneuvosto on asettanut tavoitteekseen edistää teräväpiirtoisten lähetysten yleistymistä antenniverkossa ja täydentää nykyistä tv-tarjontaa. Jo tälläkin hetkellä lähetysverkkokapasiteetista puolet on teräväpiirtotekniikan kanavanippujen käytössä. Siirtymä teräväpiirtolähetyksiin on haluttu kuitenkin toteuttaa vaiheittain huolehtien muun muassa siitä, että ennen lopullista siirtymää teräväpiirtovastaanottimet ovat yleistyneet riittävästi televisiotoimijoiden näkökulmasta. Samalla on pidetty tärkeänä, että kotitalouksilla on mahdollisuus vastaanottaa maksuttomia kanavia nykylaitteillaan niiden linkaaren loppuun asti.

Viestintäpoliittisen ohjelman mukaan kaikki vapaasti vastaanotettavat televisiokanavat voivat jatkaa kahdessa kanavanipussa nykyisellä lähetystekniikalla vuoteen 2026 asti, ellei vuoden 2020 välitarkastelussa katsota tarpeelliseksi lopettaa standardilähetyksiä jo aikaisemmin. Tämä tarkoittaa, että Yleisradion ja niin sanottujen yleisen edun kanavien ohjelmia voi katsoa nykyisillä standardivastaanottimilla aina siirtymävaiheen loppuun saakka, kun taas kaikki maksukanavat siirtyvät kokonaan teräväpiirtotekniikkaan viimeistään vuoden 2017 alussa. Liikenne- ja viestintäministeriön asettaman työryhmän tehtävänä on laatia yksityiskohtainen suunnitelma teräväpiirtolähetyksiin siirtymiseksi ja arvioida tarkempaa siirtymäajankohtaa viimeistään vuoteen 2016 mennessä.

¹⁵ Ks. Liikenne- ja viestintäministeriö (2013): <http://www.lvm.fi/web/fi/tiedote/-/view/4140830>. Luettu 27.5.2013.

¹⁶ Ks. Yleisradio Oy (2011): <http://yle.fi/yleisradio/ajankohtaista/yle-fst5sta-tulee-yle-fem-maaliskuussa-2012>. Luettu 27.5.2013

¹⁷ Ks. Valtioneuvosto (2012): <http://valtioneuvosto.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/fi.jsp?oid=369029>. Luettu 27.5.2013. Ja Digita Oy (2013): http://www.digita.fi/yritykset/yhtio/media/tiedotteet/liv_ja_jim_vaihtavat_kanavanippuja_8_tammikuuta_-_liv_laajenee_koko_maahan.1959.news. Luettu 27.5.2013.

¹⁸ Ks. Liikenne- ja viestintäministeriö (2013): <http://www.lvm.fi/web/fi/tiedote/-/view/4140743>. Luettu 27.5.2013.

¹⁹ Ks. Liikenne- ja viestintäministeriö (2012): http://www.lvm.fi/c/document_library/get_file?folderId=1985455&name=DLFE-15840.pdf&title=Sahkoisen+m. Luettu 27.5.2013.

Sähköisen median viestintäpoliittisessa ohjelmassa tavoitteeksi on asetettu myös nykyisen toimilupajärjestelmän tehostaminen ja yksinkertaistaminen. LVM:n mukaan nykyinen toimilupamalli on luotu aikana, jona televisio- ja radiotaajuuksia oli tarjolla huomattavasti nykyistä rajoitetummin, eikä se vastaa enää tämän päivän tarpeita. Ohjelmistoluovista ei luovuta tulevaisuudessakaan, mutta niiden myöntömenettelyä pyritään keventämään. Uudistuksen myötä merkittävä osa ohjelmistolupapäätöksistä on tarkoitus siirtää Viestintävirastolle, joka nykyisin myöntää vain lyhytaikaiset toimiluvat. Viestintäpoliittisesti merkittävät päätökset tekisi kuitenkin edelleen valtioneuvosto.

Sähköisen median viestintäpoliittisessa ohjelmassa on otettu kantaa myös sisällöntuotantoon. Yleisradion ja niin sanottujen yleisen edun kanavien on tarjottava suomen- tai ruotsinkielistä ohjelmaa, uutisia, ajankohtaisohjelmia sekä kotimaista draamaa ja dokumentteja. Lisäksi riippumattomien tuottajien ohjelmien kiintiö nostetaan 19 prosenttiin lähetysajasta tai ohjelmistobudjetista, kun nykyinen minimivaatimus on 15 prosenttia. LVM:n mukaan muutoksen tavoitteena on varmistaa, että suomen- tai ruotsinkielisten riippumattomien tuotantojen määrä säilyy vähintään vuoden 2012 tasolla.²⁰ Viestintäpoliittisessa ohjelmassa esitetty ehdotus valtakunnallisiksi kanavanipuille vuosille 2017–2026 on esitetty kuviossa 1.1.2.

Kuvio 1.1.2

Ehdotus valtakunnallisiksi tv-kanavanipuille 2017-

	Standardi	Voimassaoloaika	Sisältö	Verkkoluvan myöntäminen	Taajuudet
1	T1	2026	Yle ja kaupalliset yleisen edun kanavat	"Kauneuskilpailu"	470-698 MHz monitaajuus
2	T2	2036	Yle ja kaupalliset yleisen edun kanavat	"Kauneuskilpailu"	470-698 MHz monitaajuus
3	T1	2026	Kaupalliset vapaasti vastaanotettavat kanavat (7 SD-kanavaa)	"Kauneuskilpailu" + maltillinen AIP	470-698 MHz monitaajuus
4*	T2	2026	n. 7 HD- tai 15-20 SD-kanavaa	"Kauneuskilpailu" + maltillinen AIP	470-698 MHz yksitaajuus
Taajuusalue mobiilikäyttöön					698-790 MHz
Taajuusalue mobiilikäyttöön					698-790 MHz
VHF A	T2	2036	n. 7 HD- tai 15-20 SD-kanavaa	Kauneuskilpailu" + maltillinen AIP	174-230 MHz
VHF B	T2	2036	n. 7 HD- tai 15-20 SD-kanavaa	Kauneuskilpailu" + maltillinen AIP	174-230 MHz
VHF C	T2	2036	n. 7 HD- tai 15-20 SD-kanavaa	Kauneuskilpailu" + maltillinen AIP	174-230 MHz
Lisäksi 1-3 lähes valtakunnallista kanavanippua UHF-alueella:					
5	T2	2036	n. 7 HD- tai 15-20 SD-kanavaa	Kauneuskilpailu" + maltillinen AIP	
6	T2	2036	n. 7 HD- tai 15-20 SD-kanavaa	Kauneuskilpailu" + maltillinen AIP	
Jne.					

* Nykyinen E-kanavanippu; toimilupa voimassa 2026 asti; sen jälkeen uusi toimilupa kauneuskilpailulla + AIP

Lähde: Liikenne- ja viestintäministeriö

Vuoden 2012 tärkeimpiin viestintäpoliittisiin päätöksiin lukeutui myös Yleisradion uutta rahoitusmallia koskeva ratkaisu, jota koskeva periaatepäätös oli tehty valtioneuvostossa jo edellisen vuoden joulukuussa. Lopullinen yhteisymmärrys Yle-uudistuksesta saavutettiin kesäkuussa 2012, jolloin eduskunta hyväksyi istunnossaan uuden yleisradioverolain sekä yleisradiota koskevat lakimuutokset. Yleisradion rahoituksen tasoksi sovittiin 500

²⁰ Ks. Liikenne- ja viestintäministeriö (2012): <http://www.lvm.fi/web/fi/tiedote/-/view/4123548>. Luettu 27.5.2013.

miljoonaa euroa vuonna 2013, minkä jälkeen tasoa tarkistetaan vastaamaan vuotuista kustannustason nousua. Vanha tasasuuruinen televisiolupamaksu jäi historiaan vuoden 2012 lopussa, ja tästä eteenpäin Yleisradion julkisen palvelun kustannukset katetaan uudella verotuksen yhteydessä kerättävällä yleisradioverolla.²¹

1.2 Laitetekanta

Vuoden 2012 TV-mittaritutkimuksen²² mukaan valtaosalla (91 %) suomalaisista kotitalouksista on vähintään yksi televisiovastaanotin, yhä useammalla kaksi (27 %) ja monella kolme tai useampia (10 %) vastaanottimia. Televisiottomien talouksien osuus on pysynyt jo vuosien ajan noin kymmenen prosentin tuntumassa. Yhteensä hieman yli puolet (52 %) kotitalouksista on kaapeli-, satelliitti- tai IPTV-talouksia, kun taas yhä pienemmällä osalla (39 %) kotitalouksista on vain perinteinen harava-antenni. Vuonna 2012 jo joka neljännessä taloudessa oli teräväpiirtolähetyksen katselun mahdollistava HD-vastaanotin, joskin vain viisi prosenttia talouksista tilasi teräväpiirtolähetyksiä tarjoavia HD-kanavia.

Uudet television käyttötavat ovat yleistyneet tasaisesti. IPTV-talouksien osuus kaikista tv-talouksista oli 12 prosenttia vuonna 2012. Jo yli puolet (51 %) suomalaisista ilmoittaa katsoneensa televisio-ohjelmia tietokoneelta ja moni myös tabletin (8 %) tai puhelimen (7 %) kautta.

Netti-tv kasvattikin odotetusti suosiotaan vuonna 2012. Yle Areenan, MTV Oy:n Katso-mon sekä Nelonen median ruutu.fi -palveluiden kautta jaeltavia sisältöjä käynnistettiin keskimäärin 24 miljoonaa kertaa kuukaudessa, kun vuonna 2011 käynnistyskertoja oli keskimäärin 19 miljoonaa ja vuonna 2010 vain 15 miljoonaa.²³ Valtaosa (87 %) tv-ohjelmista katsotaan kuitenkin edelleen perinteiseen tapaan lähetyshetkellä televisioas-taanottimesta myös niissä talouksissa, joissa on tallentava digiboksi tai IPTV.

1.3 Muutoksia katselussa

Finnpanelin vuosittaisen TV-mittaritutkimuksen mukaan suomalaiset käyttivät vuonna 2012 enemmän aikaa television katseluun kuin koskaan aiemmin: televisiota katsottiin vuorokaudessa keskimäärin 3 tuntia ja 3 minuuttia, mikä on viisi minuuttia enemmän kuin edellisvuonna. Suomessa katsottiin silti televisiota selvästi vähemmän kuin Euroopassa (3 h 55 min) tai maailmassa (3 h 17 min) keskimäärin²⁴.

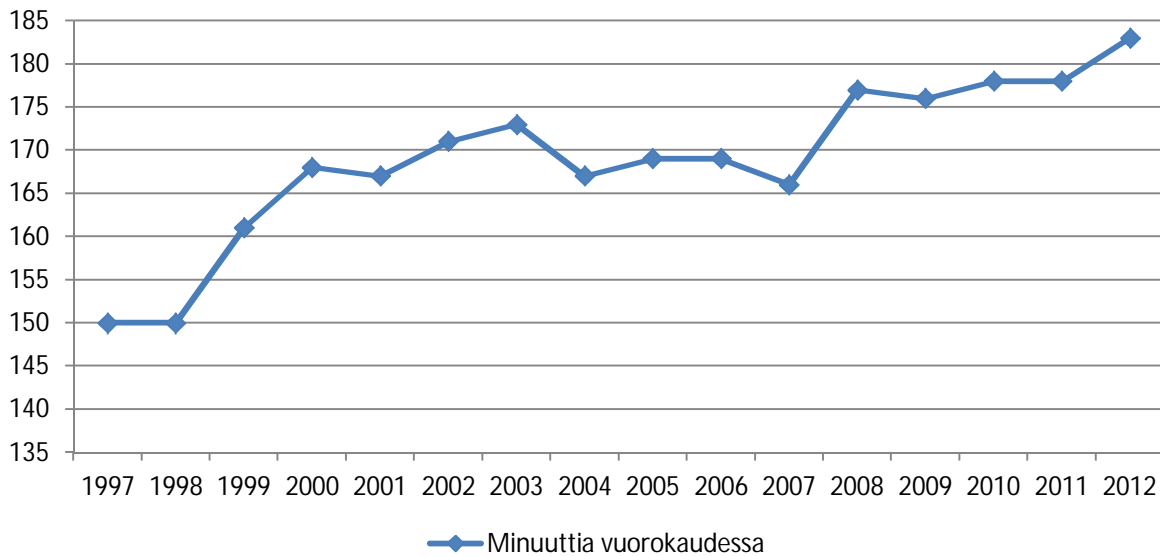
²¹ Ks. Liikenne- ja viestintäministeriö (2012): <http://www.lvm.fi/web/fi/tiedote/-/view/4114148>. Luettu 27.5.2013.

²² Ks. Finnpanel Oy (2013): <http://www.finnpanel.fi/tulokset/tv.php>. Luettu 27.5.2013. Ja Finnpanel Oy (2013): http://www.finnpanel.fi/lataukset/tv_vuosi_2013.pdf. Luettu 12.3.2013.

²³ Finnpanel alkoi julkaista huhtikuussa 2012 kerran kuussa kootusti tilastoa netti-tv-palveluiden yhteenlaske-tuista käynnistysmääristä. Ks. Finnpanel Oy (2013): <http://www.finnpanel.fi/tulokset/nettity/kk/kaynnistykset>. Luettu 27.5.2013.

²⁴ Ks. Médiamétrie (2013). Eurodata TV Worldwide. <http://www.mediametrie.com/eurodatatv/communiques/one-tv-year-in-the-world-2012-or-the-multiple-tv-experience.php?id=831>. Luettu 27.5.2013.

Kuvio 1.3.1 Televisionkatselun kehitys 1997–2012

Lähde: Finnpanel

Viikkotasolla tarkasteltuna televisio tavoittaa lähes kaikki (92 %) suomalaiset. Ylen ja MTV Oy:n kanavia seuraa viikoittain 87 prosenttia väestöstä, Nelonen Median kanavia 81 prosenttia ja SBS TV:n 53 prosenttia.

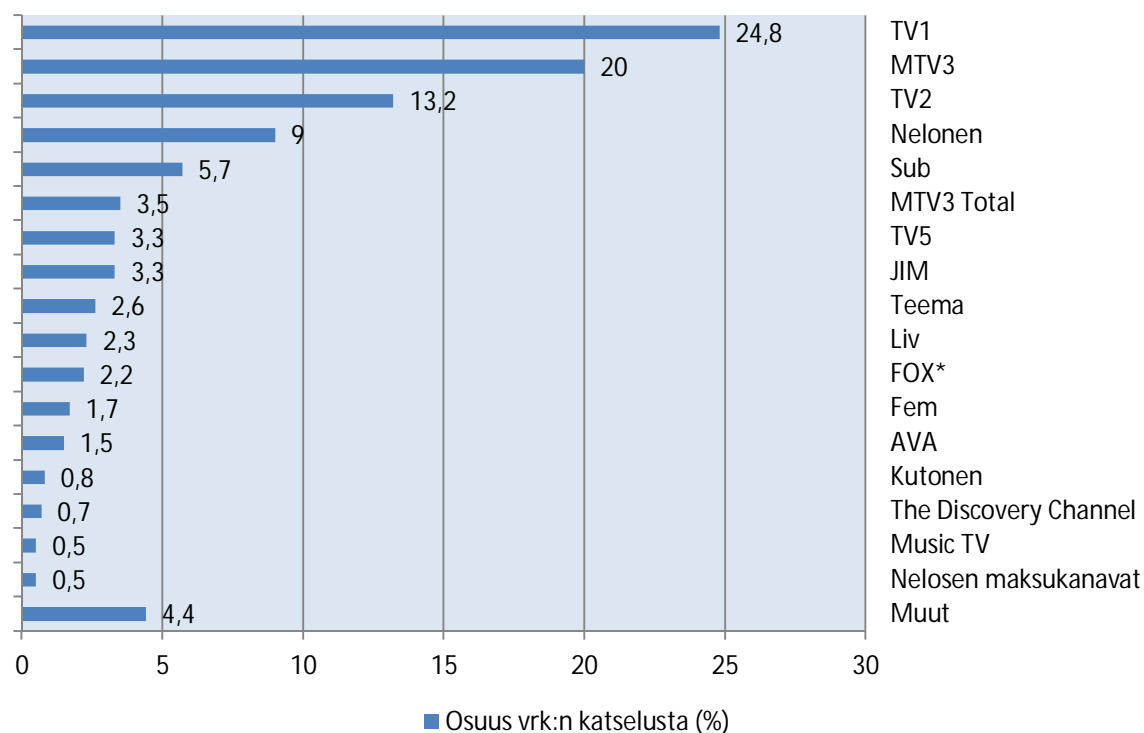
Kuvio 1.3.2 osoittaa, että perinteisillä tv-yhtiöillä on edelleen valta-asema suomalaisilla tv-markkinoilla: Vuonna 2012 Ylen kanavien osuus kokonaiskatselusta oli yhteensä 42,2 prosenttia, mikä on muutaman prosenttiyksikön verran vähemmän kuin edellisvuonna. MTV Oy:n kanavien (30,7 %) ja Nelonen Median (15,1 %) katseluosuudet ovat pysyneet jotakuinkin ennallaan. SBS TV:n osuus vuorokautisesta katselusta oli 4 %. Suurten kotimaisten tv-yhtiöiden katseluosuuksissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia viime vuosina.

TV1 säilytti asemansa katsotuimpana kanavana noin neljänneksen osuudella (24,8 %) katseluun käytetystä ajasta, ja toiseksi katsotuin kanava oli edellisvuosien tapaan MTV3 (20 %). Molempien osuus kokonaiskatselusta oli laskenut hieman edellisvuoteen nähden. Seuraavaksi eniten katsojia keräsivät TV2 (13,2 %), Nelonen (9 %) ja Sub (5,7 %). Parhaaseen katseluaikaan (klo 18–23) kahden suosituimman kanavan järjestys oli päinvastainen MTV3:n (23,3 %) viedessä hienoisen voiton TV1:stä (22,8 %). Yleisesti ottaen kaupallisia kanavia katsotaan suhteellisesti hieman enemmän niin sanottuun prime time -aikaan.

Edellisvuoden tapaan noin 30 prosenttia suomalaisista tv-talouksista tilasi vuonna 2012 maksu-tv-kanavia. Kansainvälisesti verrattuna maksukanavien katseluosuudet ovat kuitenkin Suomessa yhä verrattain alhaisia.²⁵

²⁵ Ks. Multimedia Research Group 2013.

Kuvio 1.3.2. Suomalaisen televisiokanavien katseluosuudet 2012

Lähde: Finnpanel

Vuoden katsotuimmat ohjelmat ovat pysytelleet vuodesta toiseen samoina. Eniten katsojia keräsi television ääreen perinteiseen tapaan TV1:n Itsenäisyyspäivän vastaanotto, jota seurasi keskimäärin 2 189 000 katsojaa. Kymmenen katsotuimman ohjelmien joukkoon lukeutuivat myös linnanjuhlien jatkot sekä saman illan TV1:n tv-uutiset, samoin kuin presidentinvaalien ensimmäisen kierroksen tuloslähetys sekä kuntavaalit 2012, joulurauhan julistus, Tangomarkkinoiden finaalilähetys, uudenvuoden päivän urheiluruutu sekä Lontoon olympialaisten kahden kisapäivän lähetykset. Yli miljoonan katsojan rajapyykin ylittivät myös MTV3:n ohjelmista Putous, Tanssii Tähtien kanssa, Roba, Miss Suomi 2012 sekä jääkiekon MM-kisojen Suomi–Slovakia-ottelu.

Toistuvista ohjelmista suosituimpia olivat MTV3:n ohjelmista Putous (jaksolla keskimäärin 1 210 000 katsojaa), Tanssii Tähtien kanssa (1 173 000), Maajussille morsian (877 000), Roba (832 000), Salatut elämät (805 000) ja Idols (783 000). Nelosen ohjelmista suosituimpia olivat katsojien keskuudessa Vain Elämää (727 000) ja The Voice of Finland (693 000). Ylen tarjonnasta parhaiten menestyivät Presidentinvaali 2012 (909 000) ja klo 20.30 uutiset (714 000).²⁶

²⁶ Tarkastelussa ei ole huomioitu uusintoja, urheilutapahtumia, alle kolmen kerran ohjelmasarjoja tai alle kolme minuuttia kestäneitä ohjelmia.

2. Yleiskatsaus ohjelmatarjontaan

Tämän luvun tavoitteena on antaa yleiskuva maksuttomien suomalaisten televisiokanavien tarjonnasta vuonna 2012. Luvun alussa tarkastellaan tv-kanavien tarjonnan laajuutta yleisemmällä tasolla ohjelma-aikojen valossa, minkä jälkeen ohjelmatarjontaa eritellään tarkemmin ohjelmatyypeittäin ja alkuperämaittain. Luvun lopussa perehdytään vielä yksityiskohtaisemmin kotimaiseen ohjelmatarjontaan sekä lastenohjelmiin.

2.1 Ohjelma-aika

Tutkimuksessa tarkasteltavien maksuttomien tv-kanavien yhteenlaskettu viikoittainen ohjelmatarjonta oli viiden viikon otanta-aineiston perusteella vuonna 2012 keskimäärin 1 354 tuntia eli noin 193 ohjelmatuntia vuorokaudessa. Tähän lukuun sisältyvät vain varsinaiset ohjelmat, kun taas kaikki muunlainen tarjonta, kuten uutisikkunat, chatit ja mobiilipelit, on jätetty pois laskuista. Jos varsinainen ohjelma- ja muu tarjonta lasketaan yhteen, kokonaistarjonnaksi saadaan otosviikkoaineiston perusteella noin 1962 viikkotuntia eli keskimäärin 280 tuntia päivässä. Kanavien Finnpanelille toimittamien, koko vuotta 2012 koskevien lukujen mukaan kanavien yhteistarjonnan keskimääräinen viikkotuntimäärä oli hieman enemmän, noin 2050 viikkotuntia eli 292 tuntia päivässä.²⁷

Taulukko 2.1.1 osoittaa, että viikkotasolla tarkasteltuna varsinainen ohjelmatarjonta kasvoi otosaineiston perusteella edellisvuodesta peräti 135 tunnilla. Tätä selittävät ennen muuta muutokset tv-kentässä. Merkittävimmin tarjonnan kasvuun vaikutti se, että vapaasti saatavilla olevien kanavien määrä kasvoi yhdellä MTV3 Mediaan kuuluvan AVA:n muututtua valtakunnalliseksi kanavaksi. Lisäksi SuomiTV:n tilalla aloittaneella Foxilla on edeltäjänsä enemmän ohjelmatarjontaa.²⁸

Vuonna 2012 eniten varsinaista ohjelmatarjontaa oli otosviikkojen keskiarvon perusteella arvioituna musiikkikanavana profiloituneella entisellä The Voice -kanavalla, joka vaihtoi syyskuun alussa nimensä Kutoseksi (147 h/vko). Toiseksi eniten ohjelmaa tarjosi Kutosen kanssa samaan SBS-kanavaperheeseen kuuluva TV5 (129 h/vko).

Huolimatta siitä, että kokonaisuutena arvioiden maksuttomien kanavien ohjelmatarjonta kasvoi, moni niin sanotuista vanhoista kanavista supisti tarjontaansa. Muun muassa kaikkien Ylen kanavien ohjelmatarjonta väheni vuonna 2012: TV1:n (113 h/vko), TV2:n (115 h/vko) ja Yle Femina (51 h/vko) keskimääräinen ohjelmatarjonta laski useita viikkotunteja ja Teeman (59 h/vko) peräti 17 tuntia viikossa.

MTV Median kanavilla MTV3 (116 h/vko) ja Sub (93 h/vko) kehitys oli samansuuntainen kuin Ylellä. Kaikkiaan kanavaperheen maksuton tv-tarjonta kuitenkin kasvoi AVA:n (101 h/vko) siirryttyä vuoden alussa valtakunnalliseksi ilmaiskanavaksi.

²⁷ Tässä raportissa ohjelma-aikojen lähempi tarkastelu perustuu johdonmukaisesti viiden viikon otanta-aineistoon toisin kuin vuoden 2011 raportissa, jonka luvussa 2.1 oli käytetty raportin muusta käytännöstä poiketen kanavien itsensä Finnpanelille ilmoittamia, koko vuoden lähetystietoihin perustuvia tietoja varsinaisen ohjelmatarjonnan (mutta ei muun tarjonnan) osalta. Kanavien luokituksessa ilmenevien puutteiden vuoksi niiden toimittamia tietoja ei kuitenkaan voida pitää riittävän tarkkoina tai yhdenmukaisina siten, että ne mahdollistaisivat luotettavan vertailun. Tuloksia tulkittaessa on kuitenkin syytä muistaa, että kyse on otoksesta, ei kokonaisuudesta. Tutkimuksessa tarkastellut otosviikot myös vaihtelevat vuosittain.

²⁸ Kanavien viikkotuntimääriä toisiinsa verratessa on syytä pitää mielessä, että tarkastelussa ei ole eritelty, onko tarjonnassa kyse niin sanotuista ensilähetyksistä vai uusintoista. Alla esitetyt luvut eivät siis kuvaa kanavien ohjelmatuotantoa, vaan lähetysviikkotunteja.

Nelonen Mediaan kuuluvien kanavien ohjelmatarjonta puolestaan jatkoi kasvuaan: Nelosen (122 h/vko) ohjelmatarjonta lisääntyi jopa kahdeksalla tunnilla, minkä ansiosta kanava nousi viikkotunneissa mitattuna kolmanneksi suurimmaksi ohjelmantarjoajaksi maksuttomista kanavista. Myös Jimin (107 h/vko) ja Livin (107 h/vko) ohjelmatarjonta lisääntyi jonkin verran.

Ensimmäisen vuosikolmanneksen jälkeen lopettaneen SuomiTV:n (44 h/vko) ohjelmatarjonta kasvoi edellisvuodesta, mutta oli silti selvästi vertailun alhaisin. Huhtikuun puolivälissä SuomiTV:n tilalla aloittanut FOX (109 h/vko) kuitenkin nosti kanavapaikan keskimääräistä tarjontaa merkittävästi edellisvuodesta.

SBS Median kanavilla eli TV5:llä ja Kutosella ohjelmatarjonnan määrä pysyi edellisvuoteen nähden lähes ennallaan kanavajärjestelyistä huolimatta.

Taulukko 2.1.1

Viikoittainen ohjelma-aika kanavapaikalla (h/vko)

	2010	2011	2012
Yle TV1	116	118	113
Yle TV2	121	119	115
Yle Fem	65	58	51
Yle Teema	78	76	59
MTV3	122	121	116
Sub	103	97	93
AVA	-	-	101
Nelonen	108	114	122
Liv	100	104	107
JIM	95	103	107
Nelonen Sport	41	-	-
The Voice/Kutonen	-	147	147
TV5	159	128	129
SuomiTV/FOX	72	34	96
Yht.	1180	1219	1354

- Nelonen Sport siirtyi maksukanavaksi 1.1.2011.
- TV5 ja The Voice erkanivat omille kanavilleen 1.4.2011. Tätä ennen lähetetyt The Voice -kanavan ohjelmat (2 otosviikkoa) näkyvät TV5:n luvuissa.
- AVA muuttui valtakunnalliseksi kanavaksi 1.2.2012.
- FST5 vaihtoi nimensä Yle Femiksi 1.3.2012. Syyskuun 2011 alusta lähtien Yle Fem on jakanut kanavapaikkansa Ruotsin julkisen palvelun ulkoruotsalaisille suunnatun SVT Worldin kanssa. SVT Worldin ohjelmia ei ole kuitenkaan huomioitu osana tätä raporttia.
- SuomiTV lopetti toimintansa 15.4.2012, minkä johdosta kanavaa koskevat luvut perustuvat vuoden 2012 osalta yhteen otosviikkoon. Kesällä 2011 (30.5.–14.8.) SuomiTV lähetti poikkeuksellisesti vain 3 tuntia ohjelmaa päivässä, mikä laskee osaltaan kanavan keskimääräistä viikoittaista ohjelma-aikaa.
- FOX aloitti SuomiTV:n kanavapaikalla 16.4.2012. Vuoden 2012 luvut kattavat sen osalta neljä otosviikkoa.
- The Voice vaihtoi nimensä Kutoseksi 1.9.2012.

Muu tarjonta

Vaikka raportti keskittyy kanavien varsinaiseen ohjelmatarjontaan, taulukko 2.1.2 osoittaa, että lähes kaikki kanavat tarjoavat runsaasti myös erilaisia tv-palveluja, kuten pelejä, chat-ohjelmia sekä uutis- ja ostospalveluja.

Kuten aiempinakin vuosina, selvästi eniten "muuta tarjontaa" oli YLE Teema -kanavalla, joka lähetti *Teematieto*-ohjelmaa keskimäärin 107 tuntia viikossa eli yli 15 tuntia vuorokaudessa. Teematiedon lähetyssaika kasvoi vuodesta 2011 vajaa kolme tuntia päivässä samalla, kun kanavan varsinainen ohjelmatarjonta supistui.

Muilla Ylen suomenkielisillä kanavilla muu tarjonta piti sisällään ennen kaikkea *Uutisikkunoita* sekä ruotsinkielisellä Yle Fem -kanavalla vastaavia *Textnytt*-lähetyksiä. Merkillepantavaa on, että TV2 oli luopunut kokonaan peliohjelmista, joita sen ohjelmistoon kuului vielä vuoden 2011 otoksessa keskimäärin yhdeksän viikkotunnin verran.

MTV Median kanavilla (MTV3, Sub, AVA) merkittävä osa muusta tarjonnasta koostui erityisesti yöaikaan ja varhain aamulla lähetettävistä chat-ohjelmista. Muuhun tarjontaan lukeutuvat tässä myös peliohjelmat, joita oli kaikilla MTV Median ja Nelonen Median (Nelonen, Liv, JIM) kanavilla. Lisäksi kaikilla kaupallisilla kanavilla Suomi-TV:tä lukuun ottamatta esitettiin ostos-tv-lähetyksiä. Myös muun muassa MTV3:n *Jokakoti.fi*-ohjelma sekä kanavien erilaiset ohjelmaesittelyt ja muut lyhyet tietoiskunomaiset ohjelmat on luokiteltu raportissa muuhun ohjelmatarjontaan.

Taulukko 2.1.2

Muu tarjonta h/vko

	Uutiset	Pelit	Chatit	Ostos	Muu	Yhteensä
Yle TV1	48	-	-	-	2	50
Yle TV2	47	-	-	-	0	47
Yle Fem	27	-	-	-	1	28
Yle Teema	-	-	-	-	107	107
MTV3	-	9	27	10	1	46
Sub	-	4	46	21	*	71
AVA	-	1	55	4	*	61
Nelonen	-	21	-	16	*	38
Liv	-	35	-	21	*	56
JIM	-	38	-	18	1	57
Kutonen	-	-	-	21	*	21
TV5	-	-	-	21	-	21
SuomiTV	-	-	-	-	*	0
FOX	-	-	-	5	*	5
Yht.	122	109	128	136	112	608

* Ohjelmatyypin keskimääräinen lähetyssaika oli alle puoli tuntia viikossa.

2.2 Tarjonta ohjelmatyypeittäin

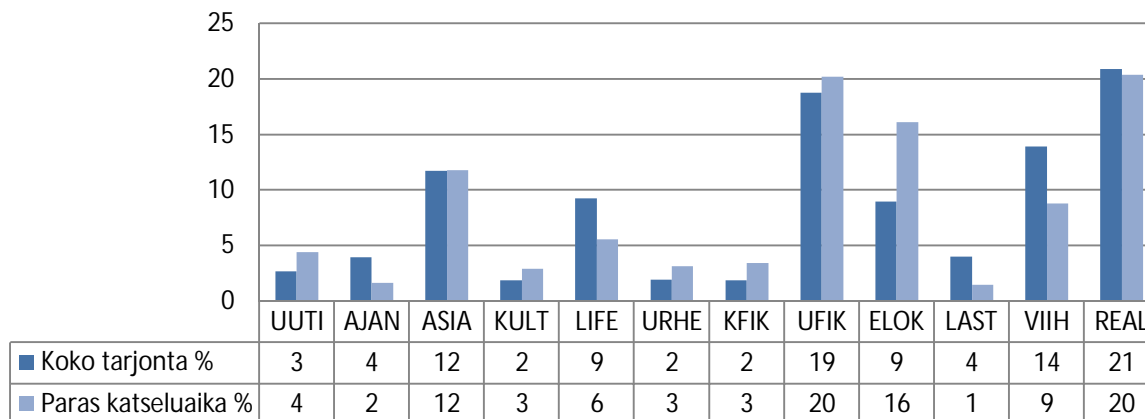
Kuviossa 2.2 on tarkasteltu maksuttomien kanavien yhteenlaskettua tv-tarjontaa ohjelmaluokittain sekä ympärivuorokautisesti että niin sanottuun parhaaseen katseluaikaan.

Ympärivuorokautisessa tarkastelussa selvästi suurimpana ohjelmaluokkana koko tv-tarjonnasta erottuivat tositelevisio-ohjelmat (21 %), joita on tarkasteltu raportissa nyt ensimmäistä kertaa omana kategorianaan. Seuraavaksi suurimmiksi ohjelmaluokiksi nousivat järjestyksessä ulkomainen fiktio (19 %), viihde- ja kevytmusiikki (14 %), asiaohjelmat (12 %), elokuvat (9 %) sekä lifestyle-ohjelmat (9 %). Muiden ohjelmaluokkien eli ajankohtaisohjelmien (4 %), lastenohjelmien (4 %), uutisten (3 %), urheilun (2

%), kotimaisen fiktion (2 %) ja kulttuurin (2 %) osuudet kokonaistarjonnasta jäivät alle viiden prosentin.

Kuvio 2.2

Valtakunnallisten kanavien ohjelmatarjonta ohjelmatyypeittäin 2012 (%)

Joistakin luokitustapaan tehdyistä muutoksista (ks. s. 18–20) johtuen kuviossa 2.2 esitetyt luvut eivät ole suoraan verrattavissa aiempien vuosien raporteissa esitettyihin vastaaviin tietoihin. Ajallisen vertailun mahdollistamiseksi aineistoa jäsennettiin kuitenkin myös soveltaen vanhaa luokitusrunkoa, joka on nykyistä ylimalkaisempi. Vertailu osoittaa, että ohjelmatarjonnassa havaittavat vuosittaiset vaihtelut ovat varsin pieniä.

Jos ohjelmatarjontaa olisi jäsennetty samoin kuin vuosien 2009–2011 raporteissa, joulusta hahmottuisi aiempien vuosien tapaan kaksi suurta luokkaa. Näistä ”asiaohjelmien” osuus koko tv-tarjonnasta olisi noussut vuonna 2012 muutaman prosenttiyksikön ollen 37 prosenttia (v. 2011 35 % ja v. 2010 34 %). Asiaohjelmiin sisällytettiin aiemmassa luokituksessa niin sanottujen perinteisten asiaohjelmien lisäksi paitsi kaikki kulttuuri- ja lifestyle-ohjelmat myös suuri joukko tositelevisiosarjoja.

Toisena suurena luokkana edellisistä raporteista ovat erottuneet viihdeohjelmat, joiden osuus kanavien tarjonnasta nousi vuonna 2011 muutamalla prosenttiyksiköllä ja laski vuonna 2012 takaisin vuoden 2010 tasolle (20 %). Kaikkien muiden tarkasteltujen ohjelmaluokkien osuus tarjonnasta oli säilynyt ennallaan tai muuttunut korkeintaan prosenttiyksiköllä.

Paras katseluaika eli prime time

Illan paras katseluaika on pyritty rajaamaan tässä raportissa aikaan, jolloin ruudun ääressä on keskimäärin vähintään miljoona katsojaa. Tällä perusteella niin sanotuksi prime time -tarjonnaksi on katsottu ohjelmat, jotka alkoivat kello 18.00–22.59.

Kuviosta 2.2 käy ilmi, että kaksi suurinta ohjelmatyyppiä eli tositelevisio-ohjelmat (20 %) ja ulkomainen fiktio (20 %) säilyttivät asemansa myös parhaan katseluajan televisio-tarjonnassa. Näiden jälkeen yleisin ohjelmatyyppi oli elokuvat (16 %), joita näytettiin iltaisin selvästi enemmän kuin muina vuorokaudenaikoina. Sitä vastoin viihteen ja kevyen musiikin (9 %) osuus laski parhaaseen katseluaikaan, mikä selittyy ennen muuta sillä, että *The Voice* ja sen seuraaja *Kutonen* näyttivät illan suosituimpina tv-tunteina selvästi vähemmän tähän kategoriaan luokiteltuja musiikkivideoita kuin muihin vuorokauden aikoihin.

Asiaohjelmien osuus (12 %) parhaan katseluajan tv-tarjonnasta oli sama kuin ympärivuorokautisessa tarkastelussa. Siinä missä uutisten (4 %) ja kulttuuriohjelmien (3 %) osuudet olivat illan suosituimpina tv-tunteina hieman vuorokautista keskiarvoa korkeammat, ajankohtaisohjelmien osuus (2 %) laski.

Myös urheilun (3 %) ja kotimaisen fiktion (3 %) suhteelliset osuudet televisiotarjonnasta kasvoivat hieman prime time -aikaan, kun taas lifestyle-ohjelmien (6 %) osuus laski. Lastenohjelmat (1 %) väistyvät kanavien tarjonnasta lähes kokonaan klo 18 jälkeen.

Ohjelmatyypit Yleisradiossa ja kaupallisilla kanavilla

Taulukko 2.2.2 osoittaa, että julkisen palvelun kanavat ja kaupalliset kanavat poikkeavat ohjelmatarjonnaltaan selvästi toisistaan. Erot heijastelevat kanavien toimilupaehtojen ja lainsäädännön niille asetettuja velvoitteita.

Ylen kanavien tarjonnasta yhteensä lähes puolet koostui uutis-, ajankohtais-, asia-, ja kulttuuriohjelmista, kun kaupallisilla kanavilla näiden ohjelmatyyppien yhteenlaskettu osuus oli vain noin kymmenesosan. Parhaaseen katselu-aikaan näiden ohjelmatyyppien yhteenlaskettu osuus laski myös Ylellä mutta vain hieman. Yle tarjosi myös suhteellisesti enemmän lastenohjelmia, kotimaista fiktiota ja urheilua kuin kaupalliset kanavat keskimäärin.

Kaupallisten kanavien ympärivuorokautisesta tarjonnasta taas keskimäärin lähes puolet oli viihde- ja tositelevisio-ohjelmia, kun Ylen kanavilla tämääntyyppisten ohjelmien osuus oli vähäinen. Myös asia- ja viihdepainotteisten ohjelmien välimaastoon sijoittuvien lifestyle-ohjelmien osuus oli kaupallisilla kanavilla hieman korkeampi kuin Ylellä. Sen sijaan ulkomaisen fiktion ja elokuvien osuudet olivat julkisen palvelun kanavilla ja kaupallisilla kanavilla ympärivuorokautisesti tarkastellen jotakuinkin samaa luokkaa.

Parasta katselu-aikaa ja ympärivuorokautista ohjelmatarjontaa verrattaessa suuntaus oli useimpien ohjelmatyyppien osalta samankaltainen julkisen palvelun kanavilla ja kaupallisilla kanavilla: elokuvien osuus tarjonnasta kasvoi ilta-aikaan erityisesti kaupallisilla toimijoilla, mutta myös Ylellä näiden osuus oli suhteessa suurempi kuin koko vuorokauden tarjonnassa.

Myös ulkomaisen ja kotimaisen fiktion sekä urheilun osuudet ohjelmatarjonnasta olivat prime time -tunteina korkeammat kuin vuorokaudessa keskimäärin niin julkisessa palvelussa kuin kaupallisilla kanavilla, kun taas lifestyle-ohjelmien ja lastenohjelmien osuudet laskivat. Viihteen ja kevyen musiikin osuus laski kaupallisilla kanavilla parhaaseen katselu-aikaan, mikä selittyy ennen muuta sillä, että Kutosella (entinen The Voice) musiikkivideot antoivat illan tunteina tilaa elokuville ja fiktiolle.

Keskiarvoja tarkasteltaessa on kuitenkin muistettava, että kanavat pyrkivät nykyään profiloitumaan tiettyntyyppisille osayleisöille ja siten tässä yhteen niputetut 'kaupalliset kanavat' saattavat poiketa tarjonnaltaan merkittävästikin toisistaan. Kunkin kanavan ohjelmaprofiilia käsitellään tarkemmin eritellysti luvussa 3, minkä lisäksi julkista palvelua tarkastellaan kokonaisuutena erikseen luvussa 4.

Taulukko 2.2.2

Julkisen palvelun ja kaupallisten tarjoajien ohjelmatarjonta kokonaisuutena ohjelmatyypeittäin 2012 (%)

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	YLE	Kaupalliset	YLE	Kaupalliset
UUTI	7	1	8	3
AJAN	10	2	5	*
ASIA	25	7	24	6
KULT	6	*	8	1
LIFE	5	11	4	6
URHE	4	1	5	2
KFIK	4	1	5	3
UFIK	17	19	18	21
ELOK	8	9	11	18
LAST	9	2	5	*
VIIH	3	17	4	11
REAL	2	27	2	28
Yht.	100	100	100	100
<i>Yht. h/vko</i>	<i>337</i>	<i>1017</i>	<i>138</i>	<i>312</i>

* Ohjelmatyypin keskimääräinen lähetysaika oli alle puoli tuntia viikossa.

2.3 Ohjelmatarjonta alkuperämaittain

Taulukko 2.3.1 osoittaa, että pohjoisamerikkalaista alkuperää olevien ohjelmien osuus oli vuonna 2012 huomattavan suuri (39 %) vapaasti saatavilla olevien kanavien yhteenlasketusta ohjelmistosta. Kotimaisen tuotannon osuus kanavien ohjelmatarjonnasta oli kaikkiaan reilun kolmanneksen (35 %), muissa Pohjoismaissa tuotettujen ohjelmien osuus viisi prosenttia ja muissa Euroopan maissa (pois lukien Suomi ja muut Pohjoismaat) tehtyjen ohjelmien osuus noin viidenneksen (19 %). Muualla maailmassa tehtyjen ohjelmien yhteenlaskettu osuus (2 %) laski vuonna 2012, mikä johtuu osin siitä, että tässä raportissa usean maan yhteistuotannot on luokiteltu niin sanotun ensisijaisen (eli ohjelmatiedoissa ensimmäisenä mainitun) tuotantomaa mukaan, kun vuoden 2011 raportissa yhteistuotannot oli laskettu luokkaan muu maailma.²⁹

Alkuperämaarakenteen tarkastelua vinouttaa hieman se, että aiemmissa raporteissa omaksuttua käytäntöä noudattaen myös Kutosella (entisellä The Voicella) esitetyt musiikkivideo-ohjelmat on määritelty kotimaisiksi ohjelmiksi, vaikkakin suuri osa ohjelmissa esitetyistä videoista saattaa olla ulkomaista alkuperää. Ratkaisuun on päädytty, koska ohjelmat on koostettu ja tuotettu Suomessa. Jos musiikkivideot jätettäisiin laskuista, pohjoisamerikkalaisen tuotannon osuus kaikkien kanavien yhteenlasketusta tarjonnasta olisi 43 prosenttia, kotimaisen 29 prosenttia ja muun eurooppalaisen tuotannon osuus 20 prosenttia.

²⁹ Vuoden 2011 raportissa yhteistuotantoja varten oli luotu erillinen luokka 'useat maat', mutta vertailtavuuden säilyttämiseksi suurimmassa osassa raportin taulukoita sovellettiin kuitenkin tätä edeltäneissä raporteissa käytettyä 5-kohtaista luokittelua. Myös Australia ja Uusi-Seelanti oli osassa vuoden 2011 taulukoista erotettu omiksi luokikseen, mutta tässä ne on sisällytetty kategoriaan 'muu maailma'. Lisäksi vuoden 2011 raportin taulukossa 2.3.1 eritellyt Yhdysvallat ja Kanada on yhdistetty tässä kategoriaksi 'Pohjois-Amerikka'. Alkuperämaita koskevaa tarkempaa erittelyä on kuitenkin hyödynnetty soveltuvin osin tarkempien kanavaprofiilien esittelyn yhteydessä.

Taulukossa 2.3.1 on tarkasteltu ohjelmien alkuperämaita kanavittain. Ylen neljän kanavan yhteenlasketusta ohjelmistosta yli puolet oli suomalaista. Kotimainen tuotanto mukaan luettuna eurooppalaisen tuotannon osuus oli Ylen kanavilla keskimäärin 88 prosenttia, josta muissa Pohjoismaissa tuotettujen ohjelmien osuus oli noin kymmenen prosenttiyksikköä ja muualla Euroopassa tuotettujen ohjelmien osuus noin 25 prosenttiyksikköä. Pohjoisamerikkalaisten ohjelmien osuus jäi Ylen kanavilla alle 10 prosentin. Julkisen palvelun kanavista Teema lähetti suhteessa vähiten kotimaista ohjelmaa ja vastaavasti eniten eurooppalaista ja pohjoisamerikkalaista tuotantoa. Ruotsinkielinen Yle Fem puolestaan näytti odotetusti eniten muissa Pohjoismaissa tehtyä ohjelmaa.

Kaupallisilla kanavilla pohjoisamerikkalaisten ohjelmien yhteenlaskettu osuus oli lähes puolet eli samaa luokkaa kuin suomalaisen ja muun eurooppalaisen tuotannon keskimääräinen osuus yhteenlaskettuna. Ohjelmatarjonnan alkuperän suhteen erot kaupallisten kanavien välillä olivat kuitenkin huomattavia. "Amerikkalaisimpiin" vapaasti saatavilla olevista kanavista lukeutuivat SuomiTV ja FOX, joiden ohjelmistosta yhdysvaltalaisen ja kanadalaisten ohjelmien yhteenlaskettu osuus oli yli 80 prosenttia. Jos musiikkivideot jätettäisiin laskuista, Kutosen amerikkalaisuusaste olisi kuitenkin ollut korkeampi kuin millään muulla kanavalla (87 %). Suhteessa eniten muissa Pohjoismaissa ja muualla Euroopassa tuotettua ohjelmaa lähettivät kaupallisista kanavista AVA ja Liv. Muualla maailmassa tuotettujen ohjelmien suhteellinen osuus puolestaan oli suurin JIM-kanavalla, jonka ohjelmistossa oli useita australialaisia tositelevisiosarjoja. Kotimaisen tuotannon osuutta on eritelty tarkemmin seuraavassa alaluvussa.

Taulukko 2.3.1

Kanavien ohjelmarakenne alkuperämaan mukaan 2012 (%)

	Suomi	Muut Pohjoismaat	Muu Eurooppa	Pohjois-Amerikka	Muu maailma	Yht.
Yle TV1	62	5	28	4	2	100
Yle TV2	52	9	22	13	4	100
Yle Fem	55	40	4	1	-	100
Yle Teema	29	5	45	19	3	100
MTV3	48	1	13	36	2	100
Sub	16	1	26	57	1	100
AVA	12	3	38	47	*	100
Nelonen	30	1	8	58	3	100
Liv	22	5	29	42	2	100
JIM	22	5	16	48	9	100
Kutonen	77	-	2	21	*	100
TV5	8	6	18	66	2	100
SuomiTV	15	1	1	83	-	100
FOX	10	-	8	82	-	100
Yht.	35	5	19	39	2	100
Yht. h/vko	475	64	252	532	31	1354

* Ohjelmatyyppien keskimääräinen lähetysaika oli alle puoli tuntia viikossa.

Taulukossa 2.3.2 on tarkasteltu tv-tarjonnan alkuperää ohjelmatyypeittäin. Vertailu osoittaa muun muassa, että tosi-tv-ohjelmia hankittiin suhteellisen paljon niin läheltä kuin kaukaakin. Muista Pohjoismaista hankittiin suhteessa paljon asiaohjelmia, Pohjolan ulkopuolisesta Euroopasta ja Pohjois-Amerikasta puolestaan fiktiota. Kotimaisia ohjelmia on tarkasteltu erikseen tarkemmin seuraavassa alaluvussa.

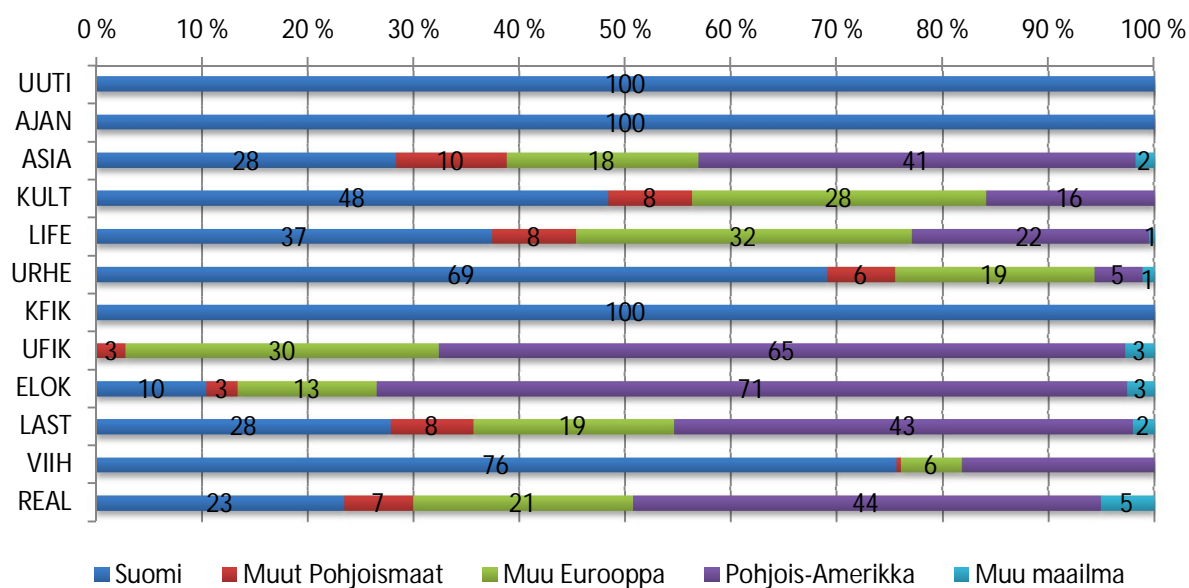
Taulukko 2.3.2

Ohjelmien alkuperä ohjelmaluokittain 2012 (%)

	Suomi	Muut Pohjoismaat	Muu Eurooppa	Pohjois-Amerikka	Muu maailma
UUTI	8	-	-	-	-
AJAN	11	-	-	-	-
ASIA	9	26	11	12	10
KULT	3	3	3	1	0
LIFE	10	16	16	5	2
URHE	4	3	2	-	1
KFIK	5	-	-	-	-
UFIK	0	11	30	31	24
ELOK	3	6	6	16	11
LAST	3	7	4	4	4
VIIH	30	1	4	6	-
REAL	14	29	23	23	49
Yht.	100	100	100	100	100
Yht. h/vko	475	64	252	533	30

Kuviossa 2.3 ohjelmien alkuperää on tarkasteltu toisin päin. Vertailu osoittaa, että pohjoisamerikkalaisen tuotannon osuus oli korkea useissa ohjelmaluokissa: valtaosa otosviikoilla esitetyistä elokuvista (71 %) ja ulkomaisesta fiktioista (65 %) oli tehty Yhdysvalloissa (tai Kanadassa) ja myös tositelvisio- (45 %), asia- (42 %) ja lastenohjelmien (41 %) amerikkalaisuusaste oli huomattavan korkea. Muualla Euroopassa (pois lukien Suomi ja Pohjoismaat) tuotettujen ohjelmien osuus oli korkein lifestyle- (32 %), fiktio- (30 %) ja kulttuuriohjelmissa (28 %), kun taas muissa Pohjoismaissa tuotetun ohjelma osuus ylsi kymmenykseen vain asiaohjelmissa. Muualla maailmassa tuotettujen ohjelmien osuus oli vähäinen kaikissa ohjelmaluokissa.

Kuvio 2.3

Alkuperämaan osuus ohjelmaluokasta 2012 (%)

2.4 Kotimaiset ohjelmat

Taulukon 2.4.1 mukaan julkisen palvelun kanavista eniten kotimaista ohjelmaa lähetti niin viikkotuntimäärinä kuin prosenttiosuuksina tarkasteltuna TV1 (62 %). Myös Yle Femillä (55 %) ja TV2:lla (52 %) suomalaisten ohjelmien osuus oli yli puolet ympärivuorokautisesta tarjonnasta, kun taas Teemalla (29 %) kotimaisen tarjonnan määrä oli Ylen kanavista alhaisin.

Kaupallisista kanavista "kotimaisimmalta" näyttää ympärivuorokautisen tarjonnan perusteella Kutonen (eli entinen The Voice), jolla suomalaisten ohjelmien osuus oli huomattavan korkea (77 %). Tätä selittää kuitenkin ennen muuta se, että kanavan kokonaistarjonnasta merkittävän osan muodostaneet musiikkivideo-ohjelmat on luokiteltu raportissa kotimaisiksi, jos nämä on koostettu ja toimitettu Suomessa, vaikkakin ohjelmissa esitetyt videot saattoivat olla enimmäkseen ulkomaista alkuperää. Jos musiikkivideot jätettäisiin laskuista, Kutosen kotimaisuusaste olisikin tutkimuksen alhaisin (4 %). Parhaaseen katseluaikaan kanava keskittyi etenkin nimenmuutoksensa jälkeen pitkälti ulkomaiseen fiktion, viihteeseen ja tositelevisioon.

MTV3:lla kotimaisen tarjonnan osuus oli hieman alle puolet (48 %), Nelosella vajaa kolmasosan (30 %) ja Jimillä (22 %) ja Livillä (22 %) viidenneksen luokkaa. Suhteessa vähiten kotimaisia ohjelmia esittivät Sub (16 %), SuomiTV (15 %), Ava (12 %), FOX (10 %) ja TV5 (8 %). Kotimaisten ohjelmien suhteellinen osuus oli kuitenkin useimmilla kaupallisilla toimijoilla selvästi korkeampi parhaaseen katseluaikaan, jolloin kanavat panostivat kotimaisiin tosi-tv-sarjoihin, lifestyle-ohjelmiin ja viihteeseen.

Taulukko 2.4.1

Kotimaisen ohjelmatarjonnan määrä (h/vko) ja osuus (%) kanavittain koko tarjonnassa ja parhaaseen katseluaikaan 2012

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	Määrä (h/vko)	Osuus (%)	Määrä (h/vko)	Osuus (%)
Yle TV1	70	62	23	63
Yle TV2	60	52	21	57
Yle Fem	28	55	14	49
Yle Teema	17	29	9	26
MTV3	56	48	18	50
Sub	15	16	9	27
AVA	12	12	9	24
Nelonen	37	30	15	48
Liv	24	22	13	38
JIM	24	22	11	32
Kutonen	112	77	12	34
TV5	10	8	2	6
SuomiTV	7	15	4	13
FOX	11	10	4	11
Yht.	482	35	164	36

Taulukko 2.4.2 havainnollistaa kotimaisen ohjelmatarjonnan osuuden kehitystä eri kanavilla vuosina 2008–2012. Kaiken kaikkiaan ohjelmatarjonnan kotimaisuusaste on pysynyt useimmilla kanavilla jo vuosien ajan jotakuinkin vakaana pientä vaihtelua lukuun ottamatta.

Edellisessä tv-tarjontaraportissa³⁰ todettu hidaskasvutrendi Ylen kanavien kotimaisuusasteessa näyttäisi taittuneen: julkisen palvelun kanavista Yle TV1 ja Yle Fem näyttivät vuonna 2012 enemmän suomalaista ohjelmaa kuin edellisvuonna. Yle TV2:lla suomalaisten ohjelmien osuus on pysytellyt vakaana ja Yle Teemalla vaihdellut hieman vuodesta toiseen.

MTV3 Median kanavilla (MTV3, Sub) kotimaisten ohjelmien osuus on ollut jo useamman vuoden ajan suurin piirtein samaa luokkaa, kun taas Nelonen median kanavilla (Nelonen, Liv) suomalaisen ohjelmiston osuus on ollut selvässä kasvussa.

SBS Median kanavilla (TV5, The Voice/Kutonen) kotimaisten ohjelmien osuuden laskua selittää ennen muuta kanavauudistusten sarja, jonka myötä kanavien kotimaisuusastetta nostava musiikkivideotarjonta on jatkuvasti laskenut. Myös SuomiTV:n kotimaisuusaste laski selvästi ennen kuin kanava lopetettiin, ja myös sen tilalla aloittaneella FOX:lla kotimaisten ohjelmien osuus oli vuonna 2012 alhainen.

Taulukko 2.4.2

Kotimaisten ohjelmien osuus % kanavien ohjelmatarjonnasta 2008–2012

	2008	2009	2010	2011	2012
Yle TV1	59	55	54	55	62
Yle TV2	62	51	53	52	52
Yle Fem	66	46	54	53	55
Yle Teema	37	25	27	36	29
MTV3	53	48	49	47	48
Sub	15	25	16	13	16
AVA	-	-	-	-	12
Nelonen	22	17	19	21	30
Liv	-	-	8	11	22
JIM	2	3	9	19	22
Kutonen	-	-	-	99	77
TV5	-	-	69	28	8
SuomiTV	-	-	35	30	15
FOX	-	-	-	-	10
Yht.	55	35	39	40	35

Kuvio 2.4 osoittaa, että kotimaisesta ohjelmatuotannosta merkittävä osa (30 %) kuului luokkaan viihde ja kevyt musiikki. Ohjelmatyypin korkea osuus johtuu kuitenkin ennen muuta Kutosella esitetyistä musiikkivideo-ohjelmista, joiden todellisen alkuperän määrittäminen on vaikeaa. Jos musiikkivideot jätettäisiin laskuista, suomalaisohjelmien suurimmaksi ohjelmaluokaksi nousisivat tositelevisio-ohjelmat.

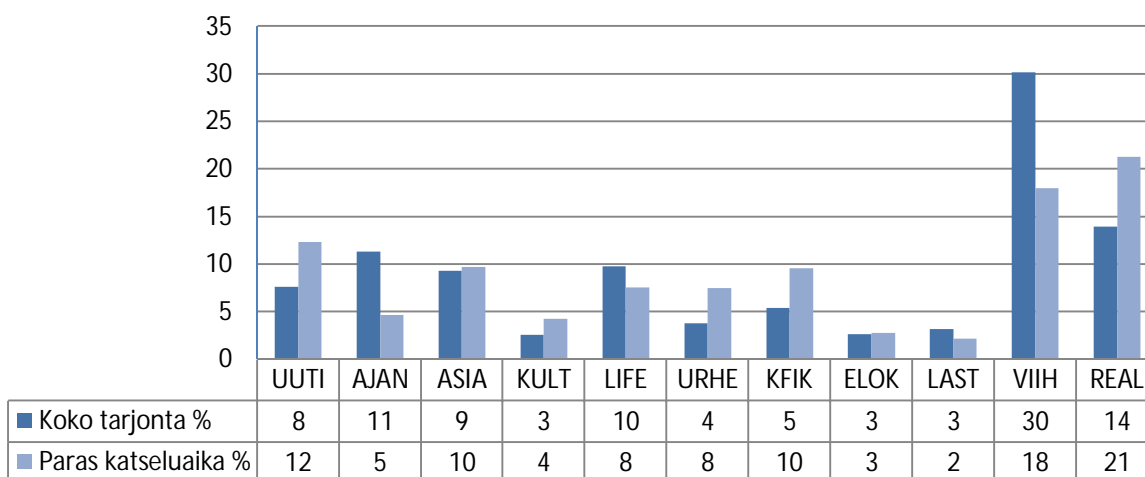
Uutis- (8 %), ajankohtais- (11 %), asia- (9 %) ja kulttuuriohjelmien (3 %) yhteenlaskettu osuus kaikesta kotimaisesta tarjonnasta oli vuonna 2012 hieman vajaan kolmanneksen. Lifestyle-ohjelmien osuus suomalaisista ohjelmista oli noin kymmenesosan ja kotimaisen fiktion ja elokuvien yhteenlaskettu osuus samaa luokkaa (8 %). Lisäksi kotimaiseen tuotantoon kuului urheilua (4 %) ja lastenohjelmia (3 %).

³⁰ Ks. esim. Koskenniemi et al. 2011, 34.

Viihdepainotteiset ohjelmat muodostivat suurimman osan kotimaisesta ohjelmatarjonnasta myös parhaaseen katseluaikaan. Viihteen ja kevyen musiikin osuus laski illan tunteina, jolloin myös Kutonen keskittyi musiikkivideoiden sijaan enemmän muihin ohjelmatyyppeihin. Vastaavasti tositelevisio-ohjelmien osuus tarjonnasta kasvoi. Uutiset kiilasivat kuitenkin prime time -aikaan kolmanneksi suurimmaksi ohjelmaluokaksi, ja myös asia- ja kulttuuriohjelmien osuus nousi hieman. Myös kotimaista fiktiota ja urheilua lähetettiin suhteellisesti eniten illan katselutunteina, kun taas ajankohtaisohjelmien, lifestyle-ohjelmien ja lastenohjelmien osuudet olivat tuolloin pienemmät kuin vuorokaudessa keskimäärin.

Kuvio 2.4

Kotimainen ohjelmatarjonta ohjelmatyypeittäin 2012 (%)

2.5 Lastenohjelmat

Lastenohjelmat ovat keskeinen osa suomalaista televisiotarjontaa, ja siksi niitä on ollut tapana tarkastella raportissa erillisenä osiona. Tämänvuotisessa raportissa luokitus poikkeaa aiemmasta siten, että lastenohjelmiin on laskettu kuuluviksi myös sellaisia nuorille suunnattuja ohjelmia, jotka muun muassa Yle on määritellyt osaksi lastenohjelmatarjontaansa. Johdonmukaisuuden nimissä nämä on luokiteltu myös muilla kanavilla samoin.

Vuonna 2012 maksuttomien kanavien tarjoamien lastenohjelmien määrä oli yhteensä keskimäärin 56 viikkotuntia.³¹

Kuvio 2.5. havainnollistaa lastenohjelmien jakautumista eri kanaville. Selvästi eniten lastenohjelmia tarjosi edellisvuosien tapaan Yle TV2, jonka osuus kanavien yhteenlasketusta lastenohjelmatarjonnasta oli 42 prosenttia. Kun mukaan lasketaan ruotsinkielisen Yle Femin lastenohjelmatarjonta, julkisen palvelun osuus vapaasti saatavilla olevien kanavien lasten- ja nuortenohjelmista oli yli puolet.

³¹ Lastenohjelmien kokonaismäärä kasvoi vuonna 2012 edellisvuoden 41 viikkotunnista. Muutos johtuu kuitenkin osittain siitä, että tällä kertaa lastenohjelmiksi laskettiin kanavien omia luokituksia mukaillen nuortenohjelmia, jotka edellisvuosien tv-tarjontaraporteissa on määritellyt fiktioksi tai asiaohjelmiksi. Suurin osa näistä oli Yleisradion ohjelmia. Johdonmukaisuuden vuoksi myös muutama Nelosen selvästi nuorille suunnattu sarja siirrettiin lastenohjelmaluokkaan, mikä selittää osaltaan Nelosen suhteellisen osuuden kasvua lastenohjelmien tarjoajana.

Kaupallisista kanavista eniten lapsille ja nuorille suunnattua ohjelmaa oli Nelosella, jonka tarjonta koostui ensisijassa Disneyn tuotannoista sekä amerikkalaisista teinisarjoista. FOX ja MTV3 lähettivät etupäässä aamuisin ja aamupäivisin animaatio- ja sarjoja, kun taas Sub puolestaan keskitti lapsille suunnatut ohjelmansa ilta-aikoihin.

Taulukossa 2.5.1 on eritelty lastenohjelmia alkuperämaittain. Siinä missä molemmilla Yleisradion kanavilla lastenohjelmien kotimaisuusaste oli hieman yli tai alle puolet, kaupallisilla toimijoilla lähes kaikki lastenohjelmat olivat ulkomaisia. Viime vuosien *Suomalainen televisiotarjonta* -raporteissa havaittu kehityssuunta onkin, että kotimaisten lastenohjelmien osuus laskee vapaasti saatavilla olevien kanavien tarjonnassa.³²

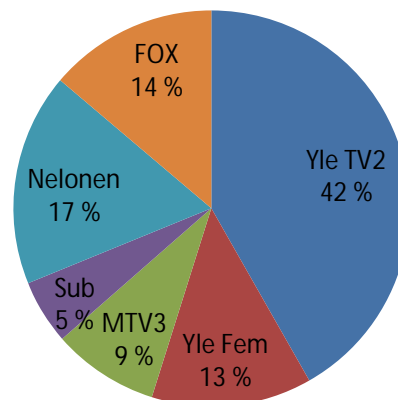
Suurin osa kaupallisten kanavien lastenohjelmista oli vuonna 2012 pohjoisamerikkalaisia, joskin MTV3 ja Sub näyttivät kohtuullisen paljon myös Euroopassa tehtyjä lastenohjelmia. Ruotsinkielinen Yle Fem puolestaan esitti odotetusti selvästi muita enemmän pohjoismaisia lastensarjoja. Euroopan ja Pohjois-Amerikan ulkopuolella tuotettujen lastenohjelmien suhteellinen osuus oli suurin MTV3:lla. Lastenohjelmien alkuperää arvioitaessa on kuitenkin huomattava, että tarkasteltavat viikkotuntimäärät ovat pieniä ja siten alkuperämaiden prosentuaaliselle tarkastelulle ei tule antaa kovin suurta painoarvoa.

Taulukko 2.5.1

Lastenohjelmien alkuperä kanavittain 2012 (%)

	Suomi	Muut Pohjoismaat	Muu Eurooppa	Pohjois-Amerikka	Muu maailma	Yht.
TV2	46	1	33	18	2	100
Yle Fem	55	35	6	4	0	100
MTV3	5	6	28	50	12	100
Sub	0	0	28	72	0	100
Nelonen	0	13	0	87	0	100
FOX	0	0	0	100	0	100
Yht.	28	8	19	43	2	100
Yht. h/vko	15	4	10	24	1	55

Kuvio 2.5
Lastenohjelmien jakautuminen eri kanaville 2012 (%)

³² Ks. esim. Koskenniemi et al. 2012, 37.

3. Kanavaprofiilit

Luvussa 3 tarkastellaan vuoden 2012 maksutonta tv-ohjelmatarjontaa kanavakohtaisesti. Alaluvuissa kuvataan kunkin kanavan ominaispiirteitä ja eritellään näiden tarjontaa ohjelmatyypeittäin ja alkuperämaittain. Luvun lopussa tarkastellaan vapaasti saatavilla olevien kanavien ohjelmatarjonnan kehitystä vuosina 2008–2012.

Raportin varsinaisena tarkoituksena ei kuitenkaan ole vertailla kanavia toisiinsa. Kanava-profiileja tarkasteltaessa on syytä pitää mielessä, että osa kanavista on hyvinkin erikoistuneita eivätkä ne siten pyrikään mahdollisimman monipuoliseen ohjelmatarjontaan.

3.1 Yle TV1

Ylen televisiokanavien toimintaa säätelee erillinen Laki Yleisradio Oy:stä, joka edellyttää julkisen palvelun yhtiöltä kattavaa ja monipuolista mediapalvelua.³³ Vuonna 2012 Ylessä toteutettiin kanavauudistus, jonka tavoitteena oli selkeyttää tarjontaa ja kirkastaa kanavien välisiä eroja. Yhtiön mukaan uudistus tehtiin, jotta mahdollisimman moni suomalainen löytäisi Ylen tarjonnasta itseään kiinnostavaa sisältöä. Erityisesti nuorille aikuisille suunnattuja ohjelmia ja palveluja lisättiin, sillä tutkimusten mukaan Yle ei aiemmin palvellut nuoria yhtä hyvin kuin yli 45-vuotiaita. Uudistuksessa päällekkäistä tarjontaa karsittiin. Lisäksi muun muassa ohjelmien löydettävyyttä pyrittiin Ylen mukaan parantamaan siten, että tiettyä katsojaryhmää kiinnostavia ohjelmia näytetään aina samaan aikaan.³⁴

Ylen kuvauksen mukaan TV1 pyrkii olemaan ”rohkeasti kyseenalaistava kanava suurelle yleisölle”.³⁵ Yhtiön mukaan se haluttiin säilyttää uudistuksessa ”vahvan ajankohtais- ja asiajournalismin kanavana”. Erityisesti uutis- ja ajankohtaisohjelmistoa haluttiin terävöittää muun muassa uudistamalla ajankohtaisjournalismia edustavien A-ohjelmien perhettä. Aiemmin TV2:n ohjelmistoon kuuluneet suositut keskusteluohjelmat Inhimillinen tekijä ja Seitsemäs taivas siirtyivät uudistuksessa TV1:lle.

Vuonna 2012 TV1:n varsinainen ohjelmatarjonta väheni otosviikkojen perusteella arvioiden noin viidellä viikkotunnilla ollen keskimäärin 113 viikkotuntia eli noin 16 tuntia vuorokaudessa. Kuvio 3.1 osoittaa, että ohjelmatyyppien suhteellisten osuuksien perusteella arvioituna TV1:n tarjonta vastasi hyvin yhtiön kuvausta.

Kolmannes kanavan koko ohjelmatarjonnasta oli asiaohjelmia (33 %), viidennes ajankohtaisohjelmia (20 %) ja noin kymmenesosa uutisia (9 %). Kulttuuri (1 %) mukaan luettuna nämä ohjelmatyypit kattoivat siis lähes kaksi kolmasosaa kanavan ohjelmavirrasta. Myös ulkomaisen fiktion (21 %) ja elokuvien (8 %) osuus TV1:n tarjonnasta oli verrattain korkea, kun taas muiden ohjelmatyyppien eli kotimaisen fiktion (3 %) ja urheilun (2 %) sekä lifestyle- (3 %), viihde- (1 %) ja tosi-tv-ohjelmien (alle 0,5 %) sekä osuudet jäivät vähäisiksi. Lastenohjelmia TV1 ei esittänyt lainkaan.

Niin sanottuun parhaaseen katselu-aikaan uutisten osuus (15 %) TV1:n ohjelmatarjonnasta oli korkeampi kuin vuorokautisessa tarkastelussa. Ajankohtaisohjelmien osuus (8 %) taas laski selvästi ilta-aikaan, mikä selittyy ennen muuta sillä, että kanava esittää

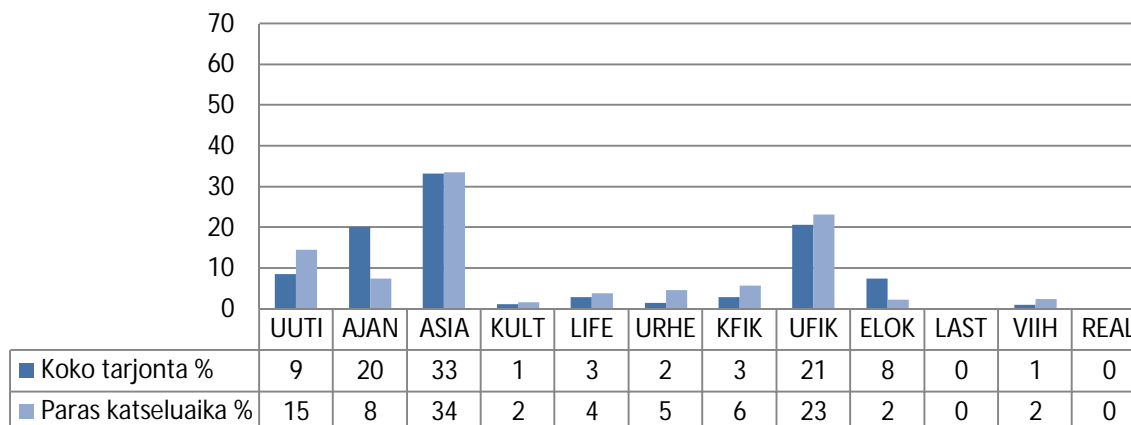
³³ Laki Yleisradiosta, 1380/1993, 7 §, Julkinen palvelu. Ks. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931380>. Luettu 30.4.2013.

³⁴ Ks. Yleisradio Oy (2011). <http://yle.fi/yleisradio/ajankohtaista/ohjelmistoja-uudistetaan-vuoden-2012-alusta-alkaen>. Luettu 27.5.2013.

³⁵ Ks. Yleisradio Oy. <http://yle.fi/yleisradio/kanavat-ja-palvelut>. Luettu 30.4.2013.

ajankohtaisohjelmia eritoten *Aamu-tv:ssä*. Merkillepantavaa on, että – toisin kuin monilla muilla kanavilla – TV1:llä elokuvien osuus (2 %) oli prime time -tunteina huomattavasti pienempi kuin koko tarjonnassa keskimäärin. Kotimaisen fiktion (6 %) ja urheilun (5 %) osuudet puolestaan korostuivat kanavan tarjonnassa jonkin verran ilta-aikaan.

Kuvio 3.1
TV1:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2012

Vuonna 2012 TV1:n ohjelmiston kotimaisuusaste (62 %) oli seitsemän prosenttiyksikköä korkeampi kuin tätä edeltävänä vuonna. Muissa Pohjoismaissa (5 %) ja muualla Euroopassa (28 %) tuotettujen ohjelmien osuus oli yhteensä noin kolmanneksen, kun taas Euroopan ulkopuolella tuotettujen ohjelmien osuus laski entisestään. Niin sanottuun parhaaseen katseluaikaan pohjoisamerikkalaisten ohjelmien osuus oli hieman korkeampi ja muissa Pohjoismaissa tuotetun ohjelmiston hieman alhaisempi kuin vuorokaudessa keskimäärin, mutta erot eivät ole mainittavan suuria.

TV1:n esittämistä kotimaisista ohjelmista noin kolmannes oli ajankohtaisohjelmia, lähes yhtä suuri osa asiaohjelmia ja noin kuudennes uutisia. Muista Pohjoismaista ja Pohjois-Amerikasta kanava hankki etupäässä asiaohjelmia, muualta Euroopasta taas fiktiota. Ulkomaisten ohjelmien prosentuaalinen osuus oli selvästi korkein asiaohjelmissa, joista yhteensä noin kolmannes oli eurooppalaista alkuperää (pohjoismaiset tuotannot mukaan luettuna) ja reilu kymmenesosa Euroopan ulkopuolella tuotettuja. TV1:n esittämä ulkomainen fiktio oli yli 90-prosenttisesti eurooppalaista alkuperää.

Taulukko 3.1.1

Yle TV1:n ohjelmarakenne alkuperämaan mukaan (%)

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	2012	2011	2012	2011
Suomi	62	55	63	58
Muut Pohjoismaat	5	3	1	4
Muu Eurooppa	28	29	28	24
Pohjois-Amerikka	4	7	7	10
Muu maailma	2	6	1	4

Taulukossa 3.1.2 TV1:n ohjelmatarjontaa on jäsennetty ajallisen vertailun mahdollistamiseksi samaa luokittelurunkoa soveltaen kuin vuosien 2009–2011 raporteissa. (Luokittelutavan muutoksista on kerrottu tarkemmin sivuilla 18–20.) Vertailu osoittaa, että tällä tavoin tarkasteltuna tarjonnassa havaittavat muutokset ovat vähäisiä. Vuosia 2011 ja

2012 verrattaessa selkeimmät muutokset ovat, että ulkomaisen fiktion osuus laski seitsemällä prosenttiyksiköllä, kun taas elokuvien osuus ohjelma-ajasta kasvoi viidellä prosenttiyksiköllä. Asiaohjelmien osalta kolmen prosenttiyksikön muutosta selittää ennen muuta luokituksen korjaaminen yksittäisten ohjelmien osalta.³⁶

Taulukko 3.1.2

YLE1:n ohjelmatarjonta vanhan luokituksen mukaan ohjelmatyypeittäin (%)

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	2012	2011	2012	2011
UUTI	9	8	15	14
AJAN	20	21	8	6
ASIA	37	34	38	35
URHE	2	1	5	4
KFIK	3	3	6	6
UFIK	21	28	23	23
ELOK	8	3	2	7
LAST	-	-	-	-
OPET	-	-	-	-
VIIH	2	2	4	5
Yht.	100	100	100	100
<i>Yht. h/vko</i>	<i>113</i>	<i>118</i>	<i>36</i>	<i>37</i>

3.2 Yle TV2

Ylen verkkosivujen luonnehdinnan mukaan TV2 on sen kanavista kaikkein monipuolisin. TV2 kuvataan erityisesti "lasten, nuorten ja perheiden kanavana".³⁷ Kun Yle uusi kanava-profiilejaan vuoden 2012 alussa, selkeimmin sen kanavista muuttui Kakkonen. Yhtiön sivuilla muutosta kuvailtiin näin:

YLE TV2 -kanavan painopiste suunnataan 15–45-vuotiaisiin, erityisenä kohderyhmänä nuoret naiset. Kanavaa viedään rohkeampaan suuntaan ja sille luodaan uusia nuorille aikuisille suunnattuja ohjelmapaikkoja. Nykyisen lastentuntin lisäksi kouluikäisille lapsille tulee ohjelmatunti kanavan keski-iltaan. Suuren yleisön jo tutuista suosikeista ei luovuta, mutta luvassa on lisää kunnianhimoista, puhuttavaa ja pohdituttavaakin viihdetarjontaa. TV2:n arki-illoissa aloittaa uudenlainen uutislähetys, jossa haetaan vuorovaikutusta Ylen toimittajien ja yleisöjen välille television ja internetin yhteisvoimin.³⁸

Huolimatta siitä, että TV2:n kerrottiin panostavan uusissa ohjelma-avauksissa erityisesti nuoriin ja nuoriin aikuisiin, TV2 lupasi samalla jatkaa suuren yleisön kanavana, joka tarjoaa ohjelmaa "monille eri kohdeyleisöille" ja jonka ohjelmisto koostuu "lähes kaikista mahdollisista television lajityypeistä". Ohjelmapäällikkö Timo Järven mukaan TV2 erottuu muista kanavista "laajan tapahtumaurheilun ja runsaan lastenohjelmiston kattauksella".

³⁶ *Jumalanpalvelukset ja Sanakirja*-ohjelmat oli aiemmin sijoitettu luokkaan 'muut ohjelmat' huolimatta siitä, että kanava itse koodaa nämä Finnpanel-luokkaan asiaohjelmat/kulttuuri/lifestyle. Lisäksi aiemmissa raporteissa viihdeohjelmaksi määritelty keskusteluohjelma *Arto Nyberg* siirrettiin kanavan omaa luokitusta mukailleen asiaohjelmiin.

³⁷ Ks. Yleisradio Oy: <http://yle.fi/yleisradio/kanavat-ja-palvelut>. Luettu 29.4.2013.

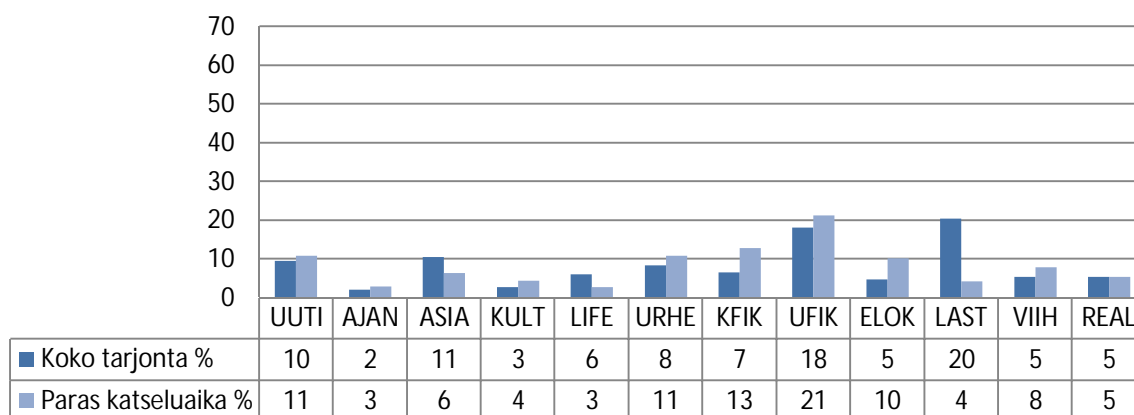
³⁸ Ks. Yleisradio Oy (2011): <http://yle.fi/yleisradio/ajankohtaista/ohjelmistoja-uudistetaan-vuoden-2012-alusta-alkaen>. Luettu 27.5.2013.

Myös viihteellä ja komediallisella draamalla kerrotaan olevan keskeinen sija kanavan ohjelmistossa, kuitenkin faktaohjelmia unohtamatta.³⁹

Vuonna 2012 Yle TV2 tarjosi ohjelmaa otosviikkoina keskimäärin 115 viikkotuntia eli reilun 16 tuntia vuorokaudessa. Kuvio 3.2 osoittaa, että kanavakuvauksessa mainitut painopistealueet näkyivät vuoden 2012 tarjonnassa. Edellisvuosien tapaan lastenohjelmat olivat kanavan yleisin ohjelmatyyppi (20 %). Myös urheilun osuus ohjelmatarjonnasta (8 %) oli selvästi korkeampi kuin muilla Ylen kanavilla.

Ohjelmaprofiilissa mainittu pyrkimys monipuolisuuteen näkyi selvästi kanavan tarjonnassa. Uutis- (10 %), ajankohtais- (2 %), asia- (11 %) ja kulttuuriohjelmien (3 %) yhteenlaskettu osuus kanavan tarjonnasta oli yhteensä noin neljänneksen. Toinen neljännes ohjelma-ajasta oli varattu ulkomaiselle (18 %) ja kotimaiselle (7 %) fiktiolle. Jäljelle jäävä ohjelma-aika jakautui suhteellisen tasaisesti muiden ohjelmatyyppien kesken. Viihteen (5 %) ja tositelevisiosarjojen (5 %) yhteenlaskettu osuus kanavan tarjonnasta oli kymmenyksen luokkaa, lifestyle-ohjelmien (6 %) hieman vähäisempi. Elokuvien suhteellinen osuus (5 %) TV2:n ohjelmistosta oli alhaisempi kuin TV1:llä. Koska illan tunteina lastenohjelmien osuus odotetusti laski, muiden ohjelmatyyppien vastaavasti nousi tai pysyi ennallaan, asia- ja lifestyle-ohjelmia lukuun ottamatta.

Kuvio 3.2
Yle TV2:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2012 (%)

Taulukko 3.2.1 osoittaa, että TV2:n ohjelmiston alkuperä pysyi vuoteen 2011 verrattuna lähes muuttumattomana. Kanavan ohjelmatarjonnasta yli puolet oli suomalaista (52 %). Kotimaisesta tuotannosta suurin osa oli uutisia ja lastenohjelmia. Muista Pohjoismaista TV2 hankki erityisesti asiaohjelmia sekä lifestyle- ja tositelevisio-ohjelmia, kun taas muualta Euroopasta ja Pohjois-Amerikasta ostettiin etupäässä fiktiota, mutta myös verrattain paljon lastenohjelmia. Suurin osa TV2:n esittämistä elokuvista oli ulkomaisia ja lifestyle-, urheilu- ja lastenohjelmistakin noin puolet. Muissa ohjelmatyypeissä kotimaisuusaste oli korkeampi, muun muassa viihdeohjelmissa yli 90 prosenttia.

³⁹ Ks. Yleisradio Oy: <http://tv2.yle.fi/faktaakakkosesta>. Luettu 27.5.2013.

Taulukko 3.2.1

Yle TV2:n ohjelmarakenne alkuperämaan mukaan (%)

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	2012	2011	2012	2011
Suomi	52	52	57	63
Muut Pohjoismaat	9	6	5	3
Muu Eurooppa	22	22	24	20
Pohjois-Amerikka	13	13	13	12
Muu maailma	4	7	1	2

Taulukosta 3.2.2 käy ilmi, että vuosien 2009–2011 luokitustavan mukaisesti tarkasteltuna TV2:n ohjelmatarjonta pysyi edellisvuoteen verrattuna jotakuinkin ennallaan. (Luokiteltavan muutoksista on kerrottu tarkemmin sivuilla 18–20.) Vaikuttaisi siltä, että osa TV2:n elokuvatarjonnasta on siirtynyt TV1:n puolelle, kun kanavien tehtäväjakoja täsmennettiin. "Asiaohjelmien" osuuden hienoinen kasvu johtunee siitä, että kanavaudistuksen yhteydessä Kakkonen otti ohjelmistoonsa joitakin uusia tositelevisiotyyppejä ohjelmia, jotka ennen olisi laskettu kuuluviksi tähän luokkaan. Lastenohjelmien ja ulkomaisen fiktion osalta muutaman prosenttiyksikön muutos selittyy osin sillä, että vuoden 2012 raportissa lastenohjelmiksi on laskettu aiemmista vuosista poiketen sellaisia nuorille suunnattuja ohjelmia, jotka kanava itsekin määrittelee osaksi lastenohjelmatarjontaansa.

Taulukko 3.2.2

YLE2:n ohjelmatarjonta vanhan luokituksen mukaan ohjelmatyypeittäin (%)

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	2012	2011	2012	2011
UUTI	10	9	11	11
AJAN	2	3	3	4
ASIA	24	22	18	25
URHE	8	8	11	11
KFIK	7	8	13	14
UFIK	18	20	21	21
ELOK	5	9	10	7
LAST	20	17	4	-
OPET	-	-	0	-
VIIH	6	4	9	7
Yht.	100	100	100	100
<i>Yht. h/vko</i>	<i>115</i>	<i>119</i>	<i>37</i>	<i>37</i>

3.3 Yle Fem

Ruotsinkielinen Yle Fem, entiseltä nimeltään FST5, on suomenruotsalaisten ja samalla Ylen pohjoismaisen ohjelmatuotannon pääkanava. Se ei kuitenkaan halua profiloitua yksinomaan ruotsinkielisten kanavaksi, vaan kanavan oman luonnehdinnan mukaan Yle Fem pyrkii antamaan myös suomenkielisille katsojille "toisenlaisen näkökulman ajankoh-

taisiin ja tärkeisiin ilmiöihin”. Sen kerrotaan olevan ”sillanrakentaja kaksikielisessä maasamme ja samalla silta Pohjoismaihin”.⁴⁰

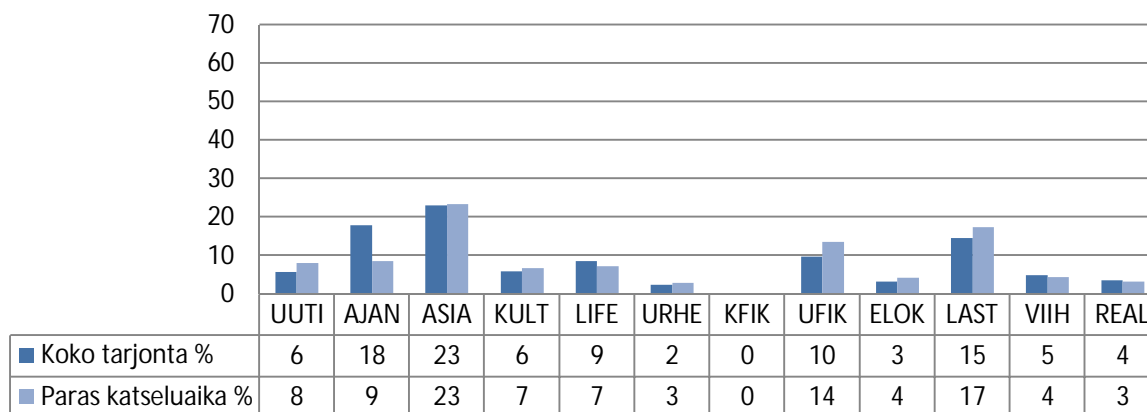
Kaikki Yle Femin ohjelmat tekstitetään suomeksi, poikkeuksena lastenohjelmat ja suorat uutislähetykset. Myös urheilulähetysten selostukset löytyvät usein niin suomeksi kuin ruotsiksikin. Ainoan poikkeuksen tekevät Ruotsin julkisen palvelun ulkoruotsalaisille suunnatun SVT Worldin ohjelmat, joita on näytetty Yle Femin kanavapaikalla syyskuun 2011 alusta lähtien.⁴¹ SVT Worldin ohjelmia ei ole kuitenkaan Liikenne- ja viestintäministeriön ohjeistuksesta luettu tässä raportissa osaksi Yle Femin ohjelmatarjontaa. Vuonna 2012 kanavapaikalla nähty SVT Worldin ohjelmatarjonta oli otosviikkojen perusteella arvioituna keskimäärin 87 tuntia viikossa eli 12 tuntia vuorokaudessa.

Vuonna 2012 Yle Femin ohjelmatarjonta laski otosviikkoaineiston perusteella keskimäärin 51 viikkotuntiin (edellisvuonna 58 h/vko), mikä vastaa hieman yli seitsemää tuntia vuorokaudessa. Laajan tarjonnan periaate näkyi kanavan ohjelmaprofiilissa, jossa olivat edustettuina kaikki ohjelmatyypit kotimaista fiktiota lukuun ottamatta. Kuvion 3.3. mukaan asia- (23 %), ajankohtais- (18 %) ja kulttuuriohjelmat (6 %) sekä uutiset (6 %) muodostivat yhteensä yli puolet kanavan ohjelmatarjonnasta. Lastenohjelmien (15 %) osuus kanavan tarjonnasta oli verrattain suuri. Ulkomaisen fiktion (10 %) ja lifestyle-ohjelmien (9 %) osuudet olivat kymmenyksen luokkaa, samoin viihteen (5 %) ja tositelevisiosarjojen (4 %) yhteenlaskettu osuus. Elokuvia (3 %) ja urheilua (2 %) kanavalla näytettiin kohtuullisen vähän.

Parhaaseen katseluaikaan kanavalla korostuivat pitkälti samat ohjelmatyypit kuin vuorokautisessakin tarjonnassa eli ennen muuta asiaohjelmat (23 %), lähinnä teini-ikäisille suunnatut ”lastenohjelmat” (17 %) ja ulkomainen fiktio (14 %). Ainoastaan ajankohtaisohjelmien osuus (9 %) oli tuolloin huomattavasti keskimääräistä alhaisempi.

Kuvio 3.3

Yle Fem -kanavan ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2012 (%)

Ohjelmiston alkuperää kuvaavan taulukon 3.3.1 perusteella Yle Femin ohjelmien kotimaisuusaste oli 55 prosenttia, mikä on muutaman prosenttiyksikön enemmän kuin vuonna 2011. Pitkälti kielellisistä ja kulttuurisista syistä johtuen pohjoismaisen tuotannon osuus oli kanavalla selvästi korkeampi (40 %) kuin muilla kanavilla. Muualla tuotetun ohjelmiston osuus supistui vuonna 2012 entisestään.

⁴⁰ Ks. Yleisradio Oy: <http://svenska.yle.fi/sida/yle-fem-lyhyesti-suomeksi>. Luettu 30.4.2013.

⁴¹ Ks. Yleisradio Oy (2011): <http://yle.fi/tekniikka/?ID=269&group=269>. Luettu 30.4.2013.

Lähes kolmannes Yle Femin lähettämistä kotimaisista ohjelmista oli ajankohtaisohjelmia. Pohjoismaisen tuotannon suhteellinen osuus oli suurin elokuvissa, tositelevisio- ja lifestyle-ohjelmissa sekä asiaohjelmissa. Pohjolan ulkopuolisesta Euroopasta hankitut ohjelmat olivat pääosin asiaohjelmia.

Taulukko 3.3.1

YLE Femin ohjelmarakenne alkuperämaan mukaan (%)

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	2012	2011	2012	2011
Suomi	55	53	49	48
Muut Pohjoismaat	40	35	44	37
Muu Eurooppa	4	7	6	11
Pohjois-Amerikka	1	3	1	2
Muu maailma	-	2	-	3

Yle Femin ohjelmatarjonnassa ei tapahtunut vuonna 2012 juurikaan muutoksia edellisvuoteen nähden vuosien 2009–2011 luokitustavan mukaisesti tarkasteltuna. (Luokittelutavan muutoksista on kerrottu tarkemmin sivuilla 18–20.) Taulukko 3.3.2 osoittaa, että urheilun osuus kanavan tarjonnasta väheni kolmella prosenttiyksiköllä. Lastenohjelmien ja ulkomaisen fiktion osalta muutokset selittyvät sillä, että tänä vuonna luokkaan on laskettu kuuluviksi myös sellaiset nuortenohjelmat, jotka kanava itse määrittelee lastenohjelmiksi.

Taulukko 3.3.2

YLE Femin ohjelmatarjonta vanhan luokituksen mukaan ohjelmatyypeittäin (%)

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	2012	2011	2012	2011
UUTI	6	6	8	8
AJAN	18	18	9	8
ASIA	41	41	41	42
URHE	2	5	3	4
KFIK	-	-	-	-
UFIK	10	12	14	14
ELOK	3	3	4	6
LAST	15	9	17	12
OPET	0	0	0	0
VIIH	5	6	4	6
Yht.	100	100	100	100
<i>Yht. h/vko</i>	<i>51</i>	<i>58</i>	<i>29</i>	<i>34</i>

3.4 Yle Teema

Teema on Yleisradion kanavista selvästi erikoistunein. Siinä missä muut Yleisradion kanavat ovat ohjelmakirjoltaan laajoja, Teema keskittyy muutamaan ohjelmatyyppiin. Kanavan oman määritelmän mukaan ”Yle Teema on teemallinen kulttuurikanava, joka omistautuu dokumenteille, elokuville ja musiikille”. Kulttuurikäsitteeltään kanavan kerrotaan olevan laaja-alainen. Lisäksi Teemaa luonnehditaan eri-ikäisten ”tiedefanien” ja ”historian ystävien” omaksi kanavaksi.⁴²

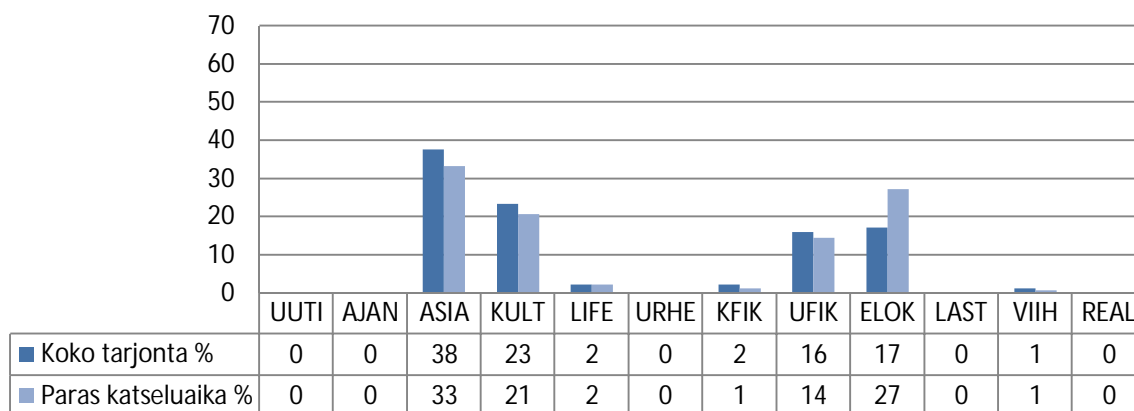
Vuonna 2012 Teeman ohjelmatarjonnan määrä jatkoi laskuaan: otosviikkojen perusteella kanavan varsinainen ohjelmatarjonta supistui peräti 17 viikkotunnilla ollen enää 59 tuntia viikossa eli noin kahdeksan tuntia päivässä.

Kuvio 3.4 vahvistaa, että myös Teeman ohjelmisto vastasi hyvin kanavakuvausta. Merkittävin osa kanavan tarjonnasta muodostui asia- (38 %) ja kulttuuriohjelmista (23 %) sekä elokuvista (17 %) ja ulkomaisesta fiktiosta (16 %). Lisäksi kanavalla näytettiin vähäisiä määriä kotimaista fiktiota (2 %), lifestyle-ohjelmia (2 %) ja viihdettä (1 %). Sen sijaan uutisia, ajankohtaisohjelmia, urheilua, lastenohjelmia ja tositelevisiota Teemalla ei nähty lainkaan.⁴³

Parhaaseen katseluaikaan elokuvien osuus oli Teeman ohjelmistossa korkeampi (27 %) ja muiden ohjelmatyyppeiden vastaavasti matalampi.

Kuvio 3.4

Yle Teeman ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2012 (%)

Kotimaisten ohjelmien osuus oli vuonna 2012 Teemalla alle kolmanneksen eli edellisvuosien tapaan selvästi alhaisempi kuin muilla Ylen kanavilla. Yhteensä puolet kanavalla näytetyistä ohjelmista oli tehty muualla Euroopassa (45 %) tai Pohjoismaissa (5 %). Pohjoisamerikkalaisen tuotannon osuus oli kasvanut noin viidennekseen (19 %) ja muun maailman osuus (3 %) laskenut.

Eurooppalaisen tuotannon osuus oli korkea kaikissa Teeman esittämissä ohjelmakategorioissa. Suhteellisesti suurin pohjoisamerikkalaisen tuotannon osuus oli elokuvista, joista hieman reilu kolmannes oli peräisin Yhdysvalloista tai Kanadasta.

⁴² Ks. Yleisradio Oy: <http://yle.fi/yleisradio/kanavat-ja-palvelut>. Luettu 2.5.2013.

⁴³ Kanavan oman luokituksen mukaan sen ohjelmistosta 13 prosenttia oli tiede- ja opetusohjelmia, jotka on tässä laskettu pääosin asiaohjelmiksi ja muutamassa tapauksessa lifestyle- tai kulttuuriohjelmiksi.

Taulukko 3.4.1

YLE Teeman ohjelmarakenne alkuperämaan mukaan (%)

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	2012	2011	2012	2011
Suomi	29	36	26	35
Muut Pohjoismaat	5	8	5	2
Muu Eurooppa	45	33	45	32
Pohjois-Amerikka	19	14	22	19
Muu maailma	3	9	4	12

Taulukossa 3.4.2 Teeman tarjontaa on tarkasteltu vuosien 2009–2011 luokitusrunkoa soveltaen. (Luokittelutavan muutoksista on kerrottu tarkemmin sivuilla 18–20.) Vertailu osoittaa, että asiaohjelmien osuus kanavan kokonaistarjonnasta laski vuonna 2012 samalla, kun elokuvien ja ulkomaisen fiktion osuudet nousivat. Opetusohjelmiksi aiemmin luokiteltujen ohjelmien tarjonta painui Teemallakin lähes olemattomiin.

Taulukko 3.4.2

YLE Teeman ohjelmatarjonta vanhan luokituksen mukaan ohjelmatyypeittäin (%)

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	2012	2011	2012	2011
UUTI	-	-	0	-
AJAN	-	-	0	-
ASIA	62	67	56	60
URHE	-	-	0	-
KFIK	2	1	1	1
UFIK	16	12	14	13
ELOK	17	12	27	23
LAST	-	1	0	-
OPET	1	7	0	3
VIIH	1	-	1	-
Yht.	100	100	100	100
<i>Yht. h/vko</i>	<i>59</i>	<i>76</i>	<i>36</i>	<i>36</i>

3.5 MTV3

MTV3:n toimiluvassa edellytetään, että sen "ohjelmistossa tulee ottaa huomioon eri väestöryhmien tarpeet" ja että "ohjelmiston tulee sisältää uutis-, ajankohtais- ja ajanviette-ohjelmia."⁴⁴ Verkkosivuillaan kanava profiloi itsensä "koko kansan kanavaksi" viitaten ohjelmistonsa monipuolisuuteen: "MTV3 tarjoaa uutis- ja ajankohtaisohjelmia, kotimaista viihdettä ja draamaa, ulkomaisia laatusarjoja ja menestyselokuvia sekä urheiluojelmia". Kanavan verkkosivuilla mainitaan myös, että se on maan tavoittavin tv-kanava.⁴⁵

⁴⁴ MTV3:n toimilupa televisiotoiminnan harjoittamiseen (ohjelmistolupa) 2010–2016. Luettu 2.5.2013.

⁴⁵ Ks. MTV Oy: <http://www.mtvmedia.fi/mediat/index.shtml/86341/mtv3>. Luettu 27.5.2013.

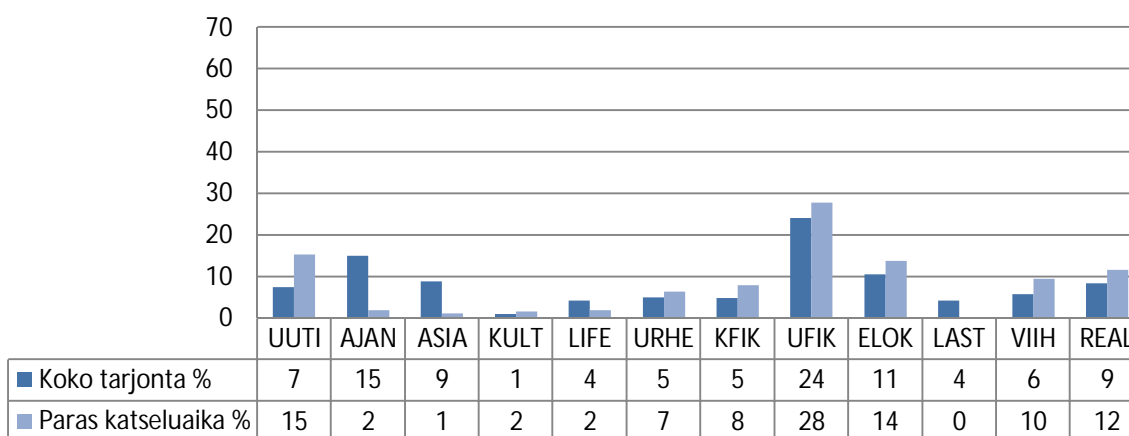
Vuonna 2012 MTV3 tarjosi otosviikkoina keskimäärin 117 tuntia ohjelmaa viikossa eli hieman vajaa 17 tuntia vuorokaudessa. Kuten kuvio 3.5 osoittaa, kanavan tarjontaan kuului ohjelmia kaikista tässä raportissa eritellyistä ohjelmatyypeistä.

Edellisten vuosien tapaan ulkomainen fiktio kattoi noin neljänneksen (24 %) kanavan ohjelmatarjonnasta. Uutis- (7 %), ajankohtais- (15 %), asia- (9 %) ja kulttuuriohjelmat (1 %) muodostivat yhteensä noin kolmanneksen kanavan ohjelmistosta. Viihde- (6 %) ja tositelevisio-ohjelmien (9 %) yhteenlaskettu osuus oli noin kuudenneksen ja elokuvien reilun kymmenyksen ohjelma-ajasta. Loppu ohjelma-aika jakautui jotakuinkin tasaisesti jäljelle jäävien ohjelmaluokkien eli urheilun (5 %), kotimaisen fiktion (5 %), lifestyle-ohjelmien (4 %) ja lastenohjelmien (4 %) kesken.

Parhaaseen katseluaikaan uutisten osuus oli MTV3:n tarjonnassa selvästi korkeampi ja ajankohtais- ja asiaohjelmien puolestaan huomattavasti matalampi kuin koko vuorokauden tarjontaa tarkasteltaessa. Ajankohtaisohjelmien osalta eroa prime time -tuntien ja vuorokautisen keskiarvon välillä selittää ennen muuta se, että valtaosa MTV3:n ajankohtaisohjelmistosta koostui aamuisin esitettävistä *Huomenta Suomi* -lähetyksistä. Myös elokuvien, koti- ja ulkomaisen fiktion, viihteen, tositelevisiion ja urheilun osuudet nousivat parhaaseen katseluaikaan, kun taas lifestyle- ja kulttuuriohjelmien osuudet laskivat hieman. Lastenohjelmia MTV3:lla ei esitetty enää klo 18 jälkeen iltaisin.

Kuvio 3.5

MTV3:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2012 (%)

Taulukko 3.5.1 osoittaa, ettei MTV3:n ohjelmiston alkuperämaarakenteessa tapahtunut merkittäviä muutoksia vuonna 2012. Suomalaisen tuotannon osuus oli noin puolet (48 %) kanavan ohjelmistosta. Pohjoisamerikkalaisten ohjelmien osuus oli hieman yli kolmanneksen (36 %) kanavan ympärivuorokautisesta lähetyksajasta, kun taas eurooppalaisia tuotantoa oli vain hieman reilu kymmenesosa (13 %) ja Pohjoismaissa (1 %) ja muualla maailmassa (2 %) tuotettuja ohjelmia erittäin vähän.

MTV3:n kotimaisesta ohjelmatuotannosta noin kolmannes koostui ajankohtaisohjelmista lopun jakautuessa suhteellisen tasaisesti uutisten, asiaohjelmien, kotimaisen fiktion, viihteen ja tositelevisiion kesken. Eurooppalaisista ja pohjoisamerikkalaisista ohjelmista fiktion osuus oli noin puolet. Noin 80 prosenttia kanavan lähettämistä elokuvista oli pohjoisamerikkalaisia.

Taulukko 3.5.1

MTV3:n ohjelmarakenne alkuperämaan mukaan (%)

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	2012	2011	2012	2011
Suomi	48	47	50	52
Muut Pohjoismaat	1	0	2	0
Muu Eurooppa	13	13	11	10
Pohjois-Amerikka	36	34	36	28
Muu maailma	2	6	0	10

Taulukossa 3.5.2 MTV3:n ohjelmistoa on vertailtu ohjelmatyypeittäin vuosien 2009–2011 luokitusrunkoa soveltaen. (Luokittelutavan muutoksista on kerrottu tarkemmin sivuilla 18–20.) Vertailu osoittaa että kanavan tarjonta oli vuonna 2012 pääosin samankaltaista kuin vuotta aiemmin. Muun muassa ajankohtaisohjelmien osuus kasvoi muutaman prosenttiyksikön verran. Ulkomaisen fiktion osuus kanavan koko tarjonnasta puolestaan las-ki samalla, kun yhtiö keskitti fiktiotarjontaansa yhä enemmän parhaaseen katseluaikaan. Asiaohjelmien ja viihteen osalta muutos saattaa johtua siitä, että vuonna 2012 MTV3:n ohjelmistossa on ollut enemmän dokumentaarisia tosi-tv-sarjoja, jotka ennen luokiteltiin asiaohjelmiksi, ja vastaavasti vähemmän kilpailuelementin sisältäviä tosi-tv-sarjoja, jotka ennen luokiteltiin viihteeksi.

Taulukko 3.5.2

MTV3:n ohjelmatarjonta vanhan luokituksen mukaan ohjelmatyypeittäin (%)

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	2012	2011	2012	2011
UUTI	7	8	15	15
AJAN	15	12	2	2
ASIA	18	13	9	7
URHE	5	6	7	7
KFIK	5	5	8	8
UFIK	24	27	28	25
ELOK	11	10	14	16
LAST	4	5	0	0
OPET	0	0	0	0
VIIH	11	14	17	20
Yht.	100	100	100	100
<i>Yht. h/vko</i>	<i>117</i>	<i>121</i>	<i>36</i>	<i>37</i>

3.6 Sub

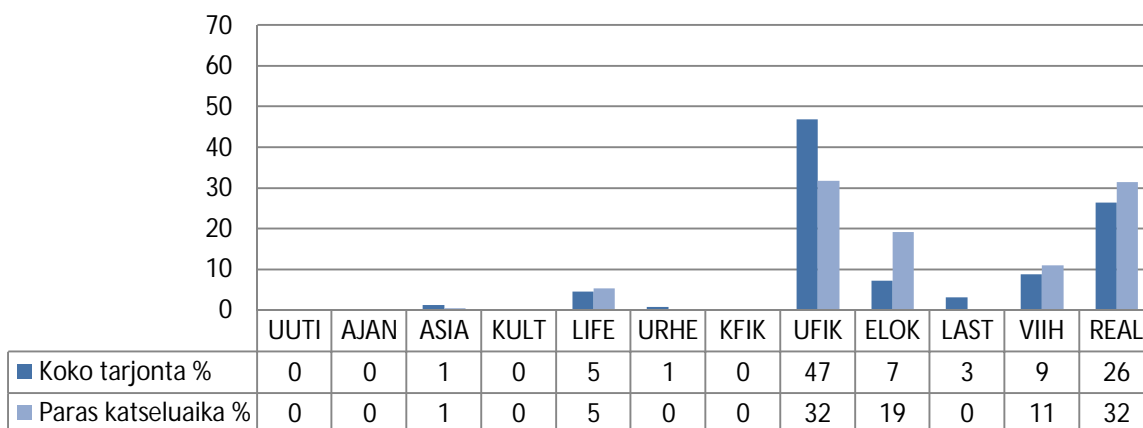
Sub on MTV Median kanavaperheeseen kuuluva kaupallinen kanava, jonka pääasiallista kohderyhmää ovat kanavan oman määritelmän mukaan 10–44-vuotiaat. Verkkosivuillaan Sub kertoo tarjoavansa monipuolisesti sekä kotimaista että ulkomaista viihdettä.⁴⁶ Subin

⁴⁶ Ks. MTV Oy: <http://www.mtvmedia.fi/mediat/index.shtml/86342/sub>. Luettu 27.5.2013.

toimiluvassa⁴⁷ todetaan, että ”ohjelmiston tulee koostua pääasiassa ajanviete- ja viihde-ohjelmista. Toimilupa antaa oikeuden lähettää myös alueellisia lähetyksiä ja mainoksia.”

Vuonna 2012 Subin viikoittainen ohjelma-aika oli otosviikoilla keskimäärin 93 tuntia eli noin 13 tuntia vuorokaudessa. Kuvio 3.6 osoittaa, että lähes puolet (47 %) Subin tarjonnasta oli ulkomaista fiktiota ja reilu neljännes (26 %) tositelevisiosarjoja. Jäljelle jäävästä neljänneksestä valtaosa oli viihdettä (9 %), elokuvia (7 %) ja lifestyle-ohjelmia (5 %), minkä lisäksi kanava esitti pieniä määriä lastenohjelmia (3 %), urheilua (1 %) ja asiaohjelmia (1 %). Parhaaseen katseluaikaan ulkomainen fiktio antoi kanavan tarjonnassa tilaa elokuville.

Kuvio 3.6
Subin ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2012 (%)

Taulukosta 3.6.1 käy ilmi, että pohjoisamerikkalaiset ohjelmat hallitsivat vuonna 2012 enenevässä määrin Subin antia: näiden osuus kanavan koko tarjonnasta oli selvästi yli puolet (57 %). Eurooppalaisia ohjelmia oli noin neljännes (26 %), kun kotimaisen tuotannon osuus oli vain noin kuudenneksen (16 %). Pohjoismaista (1 %) ja muualta maailmasta (1 %) peräisin olevien ohjelmien osuudet kanavan tarjonnasta olivat lähes olemattomat. Subin suurimmasta ohjelmaluokasta eli ulkomaisesta fiktiosta samoin kuin elokuvista noin kaksi kolmasosaa oli peräisin Pohjois-Amerikasta. Myös viihdeestä ja tosi-tv-ohjelmista alkuperältään pohjoisamerikkalaisia oli noin puolet. Kanavan ohjelmistoon kuuluneesta kotimaisesta tuotannosta reilusti yli puolet oli tositelevisiosarjoja ja loput pääosin viihdettä ja lifestyle-ohjelmia. Subin esittämistä eurooppalaisista ohjelmista taas valtaosa oli fiktiota, mutta mukana oli myös muutama tositelevisiosarja.

Taulukko 3.6.1

Subin ohjelmarakenne alkuperämaan mukaan (%)

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	2012	2011	2012	2011
Suomi	16	13	27	20
Muut Pohjoismaat	1	1	2	-
Muu Eurooppa	26	30	10	21
Pohjois-Amerikka	57	54	61	54
Muu maailma	1	2	0	5

⁴⁷ Subin toimilupa televisiotoiminnan harjoittamiseen (ohjelmistolupa) 2010–2016. Luettu 2.5.2013.

Taulukon 3.6.2 mukaan Subin ohjelmarakenne ei vuosien 2009–2011 ohjelmaluokituksen mukaisesti tarkasteltuna juuri muuttunut vuoteen 2011 nähden. (Luokittelutavan muutoksista on kerrottu tarkemmin sivuilla 18–20.) Ulkomaisen fiktion osuus kanavan tarjonnasta laski muutaman prosenttiyksikön ja lastenohjelmien nousi. Parhaaseen katseluaikaan kanava näytti ulkomaisen fiktion tilalla suhteellisesti enemmän elokuvia, asiaohjelmia ja viihdettä. Kahden viimeksi mainitun luokan osalta kasvu johtunee kuitenkin tosiasiasa tositelevisiosarjojen suhteellinen osuuden kasvusta. Vanhassa luokituksessa nämä määriteltiin joko asiaohjelmiksi tai viihteeksi.

Taulukko 3.6.2

Subin ohjelmatarjonta vanhan luokituksen mukaan ohjelmatyypeittäin (%)

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	2012	2011	2012	2011
UUTI	0	0	0	0
AJAN	0	-	0	-
ASIA	19	20	17	13
URHE	1	1	0	0
KFIK	0	-	0	-
UFIK	47	50	32	44
ELOK	7	6	19	16
LAST	3	1	0	-
OPET	0	-	0	-
VIIH	23	22	31	26
Yht.	100	100	100	99
<i>Yht. h/vko</i>	<i>93</i>	<i>97</i>	<i>35</i>	<i>37</i>

3.7 AVA

Naisille suunnattu kanava, AVA, muuttui maksuttomaksi valtakunnalliseksi kanavaksi helmikuussa 2012 valtioneuvoston hyväksytyä MTV Median ohjelmistolupahakemuksen, jonka mukaisesti AVA:n lähetykset välitetään antenniverkon kanavanipussa A. Siten AVA:n tarjontaa tarkastellaan tässä raportissa nyt ensimmäistä kertaa. AVA näkyy koko Suomessa niin antenni- kuin kaapelitalouksissa kanavapaikalla 13.

AVA:n toimilupaehdojen mukaisesti sen "ohjelmiston tulee koostua pääasiassa eurooppalaisista elokuvista sekä ajanviete- ja asiaohjelmista"⁴⁸. Kanavan verkkosivujen mukaan kanava on suunnattu "25–44-vuotiaille, vaikuttaville ja fiksuille aikuisille naisille. Sen ohjelmiston kuvataan rakentuvan "terävistä kotimaisista ja ulkomaisista lifestyle-ohjelmista, ajankohtaisista dokumenttisarjoista sekä vahvasta eurooppalaisesta draama- ja elokuvatarjonnasta".⁴⁹

Vuonna 2012 AVA:n ohjelma-aika oli otosviikkoina keskimäärin 100 viikkotuntia eli reilu 14 tuntia päivässä. Kuvio 3.7 havainnollistaa, että kanavan selvästi suurimpia ohjelmatyyppejä olivat tosi-tv- ja lifestyle-ohjelmat, joihin kumpaankin kuului reilu neljännes kanavan ohjelmatarjonnasta. Lisäksi AVA:n ohjelmistoon kuului ulkomaista fiktiota (14 %), viihdettä (13 %), asiaohjelmia (9 %) ja elokuvia (4 %). Kotimaisen fiktion (2 %)

⁴⁸ AVA:n toimilupa televisiotoiminnan harjoittamiseen (ohjelmistolupa) 2012–2016. Luettu 2.5.2013.

⁴⁹ Ks. MTV Oy: <http://www.mtvmedia.fi/mediat/index.shtml/86337/ava>. Luettu 27.5.2013.

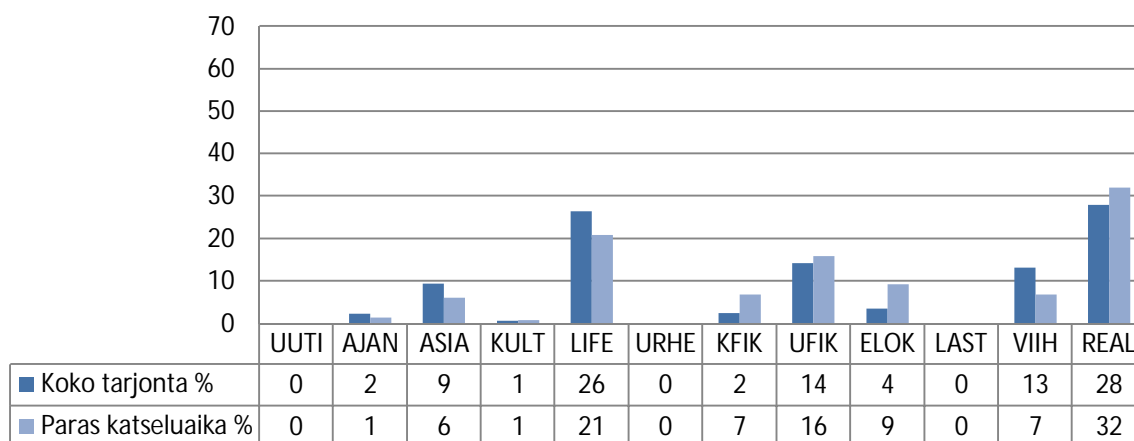

sekä ajankohtais- (2 %) ja kulttuuriohjelmiksi (1 %) luokiteltujen ohjelmatyyppien osuus oli vähäinen, ja uutisia, urheilua ja lastenohjelmia kanavalla ei esitetty lainkaan.

Parhaaseen katseluaikaan tositelevisio-ohjelmien osuus (32 %) oli vielä suurempi kuin vuorokaudessa keskimäärin, ja elokuvien osuus (9 %) ohitti viihteen (7 %).

Kuvio 3.7

AVA:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2012 (%)

Taulukosta 3.7.1 käy ilmi, että lähes puolet (47 %) AVA:n ohjelmista oli pohjoisamerikkalaisia. Suomessa tehtyjen ohjelmien osuus (12 %) jäi kanavan annissa kaiken kaikkiaan suhteellisen alhaiseksi, joskin sen suhteellinen osuus oli korkeampi (24 %) parhaaseen katseluaikaan. Sitä vastoin koti- ja pohjoismaiden ulkopuolella tuotetun eurooppalaisen ohjelmiston osuus oli melko korkea (41 %). Kanavan toimilupaehtotkin edellyttävät, että sen ohjelmisto on pääosin eurooppalaista.

AVA:n näyttämistä kotimaisista ohjelmista noin kolmannes oli tositelevisiosarjoja, minkä lisäksi kanavan ohjelmistoon kuului kotimaista fiktiota sekä ajankohtais-, lifestyle- ja viihdeohjelmia. Myös muualta maailmasta hankituista ohjelmista merkittävä osa oli tositelevisiosarjoja. Muista Euroopan maista AVA hankki ennen muuta lifestyle-ohjelmia ja jonkin verran fiktiota, Pohjois-Amerikasta taas viihdettä.

Taulukko 3.7.1

AVA:n ohjelmarakenne alkuperämaan mukaan (%)

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	2012	2011	2012	2011
Suomi	12	-	24	-
Muut Pohjoismaat	3	-	4	-
Muu Eurooppa	38	-	30	-
Pohjois-Amerikka	47	-	43	-
Muu maailma	0	-	-	-

AVA:a tarkastellaan raportissa nyt valtakunnallisena kanavana ensi kertaa, ja vertailutietojen puuttumisen vuoksi kanavan ohjelmiston ajallista kehitystä ei ole mahdollista tarkastella samaan tapaan kuin muiden kanavien kohdalla.

3.8 Nelonen

Sanoma-konserniin kuuluva Nelonen kertoo verkkosivuillaan tarjoavansa katsojilleen "ajassa elävää viihdettä ja suuria tunteita laadukkaana tv-viihteen parissa". Kanava määrittelee kohderyhmäkseen "muutosmyönteiset", joille se lupaa tarjota "maailman parhaita sarjoja ja leffoja sekä puhuttelevaa kotimaista ohjelmistoa".⁵⁰

Nelosen toimiluvassa on määritelty samalla tavalla kuin MTV3:n toimiluvassa, että kanavan "tulee ottaa ohjelmistossaan huomioon eri väestöryhmien tarpeet", minkä lisäksi sen ohjelmiston "tulee sisältää uutis-, ajankohtais- ja ajanvieteohjelmia".⁵¹ Joulukuussa 2012 Nelosen organisaatio muuttui siten, että Nelosen uutiset siirtyivät *Helsingin Sanomien* tuotannoksi ja samalla kanavan oma uutistoimitus yhdistettiin lehden toimitukseen.

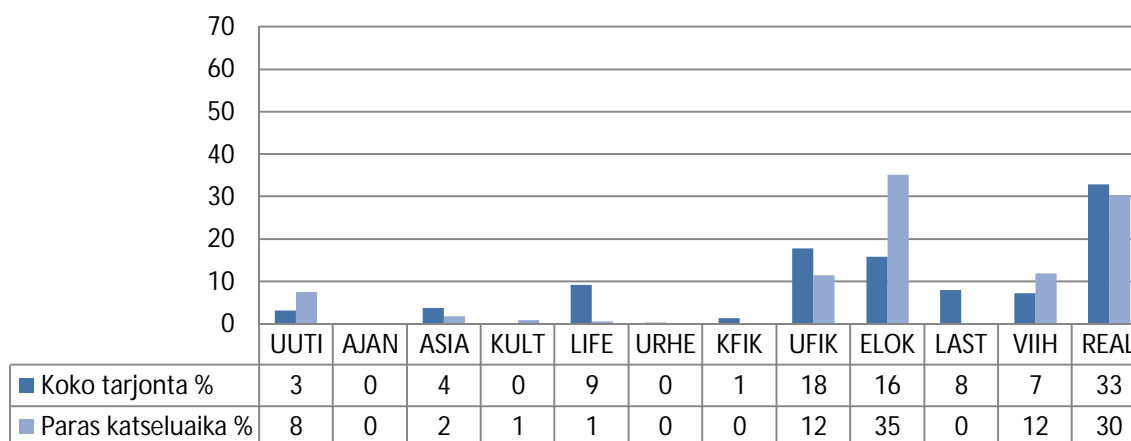
Nelosen ohjelmatarjonta jatkoi kasvuaan vuonna 2012. Kanavan lähetyisaika oli otosviikoina keskimäärin 122 tuntia eli yli 17 tuntia vuorokaudessa.

Kuten kuvio 3.7 käy ilmi, Nelosen kokonaistarjonnasta peräti kolmannes oli tosi-tv-ohjelmia (33 %). Seuraavaksi suurimpia ohjelmaryhmiä olivat ulkomainen fiktio (18 %) ja elokuvat (16 %). Myös lifestyle-ohjelmilla (9 %), viihteellä (7 %) ja lastenohjelmilla (8 %) oli selkeä sija Nelosen ohjelmistossa. Asiaohjelmien (4 %) ja uutisten (3 %) osuus sitä vastoin jäi kokonaisuudessa vähäisemmäksi, ja ajankohtaisohjelmia kanava ei esittänyt otosviikoilla lainkaan huolimatta siitä, että uutis- ja ajankohtaisohjelmat on nimenomaisesti mainittu kanavan toimilupaehtoisissa. Myös urheilun ja kulttuuriohjelmien osuus Nelosen tarjonnasta oli lähes olematon eli keskimäärin selvästi alle puoli tuntia otosviikossa.

Parhaaseen katseluaikaan Nelonen keskittyi selvästi elokuvatarjontaan (35 %). Myös tositelevisio-ohjelmien (30 %) ja ulkomaisen fiktion (12 %) osuudet pysyttelivät illan tunteina korkeina ja viihteen osuus (12 %) nousi ympärivuorokautiseen tarjontaan verrattuna. Prime time -tunteina Nelonen panosti selvästi myös uutisiin (8 %).

Kuvio 3.8

Nelosen ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2012

Aiempien vuosien tapaan peräti 60 prosenttia Nelosen ohjelmistosta oli peräisin Pohjois-Amerikasta, josta ostettiin ennen muuta fiktiota, tosi-tv-sarjoja ja elokuvia. Vuonna 2012 Nelosen tarjonnan kotimaisuusaste kohosi lähes kymmenellä prosenttiyksiköllä vuoteen

⁵⁰ Ks. Nelonen Media: <http://www.nelonenmedia.fi/kanavat-ja-sisalto/nelonen/>. Luettu 2.5.2012.

⁵¹ Nelosen toimilupa televisiotoiminnan harjoittamiseen (ohjelmistolupa) 2010–2016. Luettu 2.5.2012.

2011 verrattuna. Suomalaisten ohjelmien osuus kanavan koko tarjonnasta oli nyt lähes kolmanneksen (30 %) ja parhaaseen katseluaikaan noin puolet (48 %). Kanavan lähettämistä suomalaisohjelmista kaksi viidesosaa oli tosi-tv-ohjelmia, lopun koostuessa pääosin lifestyle-ohjelmista, viihteestä ja uutisista.

Eurooppalaisten ohjelmien osuus Nelosen tarjonnasta oli vain vajaan kymmenesosan, joka koostui suurelta osin tositelevisio-ohjelmista, elokuvista ja lifestyle-ohjelmista. Muualta maailmasta olevat ohjelmat (3 %) pitivät sisällään australialaisia tosi-tv-ohjelmia.

Taulukko 3.8.1

Nelosen ohjelmarakenne alkuperämaan mukaan (%)

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	2012	2011	2012	2011
Suomi	30	21	48	38
Muut Pohjoismaat	1	2	0	2
Muu Eurooppa	8	7	5	3
Pohjois-Amerikka	58	60	44	47
Muu maailma	3	10	3	10

Taulukko 3.8.2 osoittaa selvästi, ettei vuosien 2009–2011 mukainen luokitustapa ole kuvannut parhaalla mahdollisella tavalla Nelosen tarjontaa. (Luokittelutavan muutoksista on kerrottu tarkemmin sivuilla 18–20.) Näin tarkasteltuna kanavan tarjonnassa korostuu ennen muuta asiaohjelmien korkea osuus. Uudessa luokituksessa suurin osa näistä on kuitenkin määritelty tositelevisio-ohjelmiksi. Ulkomaisen fiktion osuus näyttäisi vähentyneen vuodessa noin kymmenellä prosenttiyksiköllä, mutta osa tästä selittyy sillä, että joukko aiemmin ulkomaiseksi fiktioksi määriteltyjä nuorille suunnattuja ohjelmia on määritelty tässä raportissa lastenohjelmiksi. Viihteen ja elokuvien osuudet kanavan kokonaistarjonnasta kasvoivat hieman.

Taulukko 3.8.2

Nelosen ohjelmatarjonta vanhan luokituksen mukaan ohjelmatyypeittäin (%)

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	2012	2011	2012	2011
UUTI	3	3	8	7
AJAN	0	-	0	-
ASIA	38	38	18	21
URHE	0	1	0	0
KFIK	1	0	0	1
UFIK	18	28	12	20
ELOK	16	14	35	31
LAST	8	6	0	0
OPET	0	0	0	0
VIIH	15	10	28	20
Yht.	100	100	100	100
<i>Yht. h/vko</i>	<i>122</i>	<i>114</i>	<i>32</i>	<i>32</i>

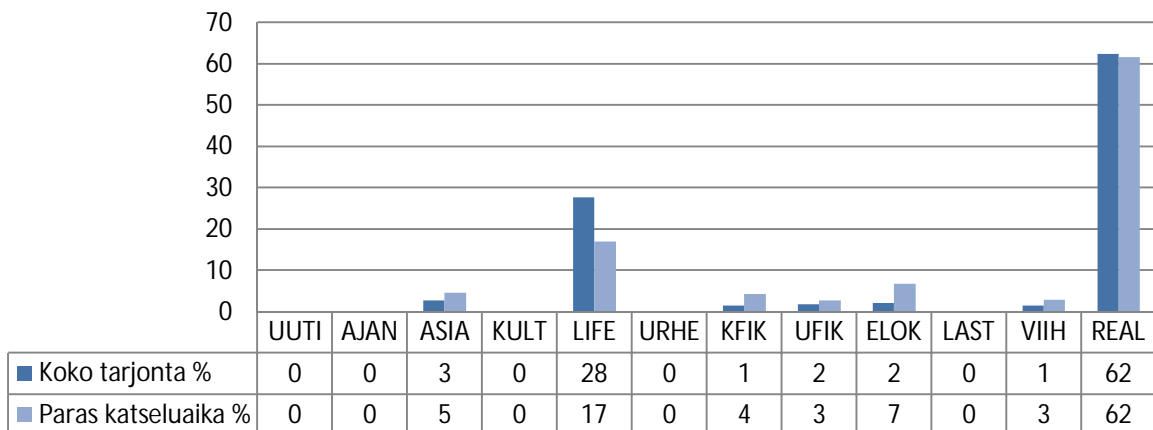
3.9 Liv

Nelonen Mediaan kuuluva Liv on erityisesti naisille suunnattu tv-kanava. Verkkosivuillaan Liv lupaa tarjota yleisölleen ”inspiraatiota ja viihdettä” ja olla ”lifestyle-ohjelmien monipuolinen suunnannäyttävä” sekä ”kotimaisten ja ulkomaisten lifestyle-tähtien kotikanava”. Lisäksi kanavan kerrotaan tarjoavan ”keskustelua herättäviä ja viihteellisiä reality-ohjelmia naisia kiinnostavista aiheista” sekä erityisesti ”naisten suosikkielokuvia”.⁵² Myös Livin toimiluvassa todetaan, että sen ”ohjelmiston tulee koostua pääasiassa naisille suunnatuista ajanviete- ja viihdeohjelmista”.⁵³

Vuonna 2012 Liv lähetti ohjelmaa otosviikkoina keskimäärin 107 tuntia viikossa eli noin 15 tuntia vuorokaudessa.

Kuviosta 3.9 on nähtävissä, että Livin ohjelmistosta huomattavan suuri osa (62 %), koostui tosi-tv-ohjelmista. Lisäksi kanavan tarjontaan kuului lifestyle-ohjelmia, jollaisiksi luokiteltiin reilu neljännes (28 %) kanavan tarjonnasta. Uutisia, ajankohtais- tai kulttuuriohjelmia, urheilua ja lastenohjelmia kanavalla ei nähty lainkaan. Muiden ohjelmityyppien osuus kanavan kokonaistarjonnasta oli korkeintaan muutaman prosentin. Parhaaseen katseluaikaan elokuvien, asiaohjelmien, kotimaisen ja ulkomaisen fiktion sekä viihteen osuudet kuitenkin kasvoivat kanavan tarjonnassa jonkin verran.

Kuvio 3.9
Livin ohjelmisto ohjelmityypeittäin 2012

Vuonna 2012 kotimaisten ohjelmien osuus Livin tarjonnasta kaksinkertaistui reiluun viidennekseen (22 %). Kotimaisista ohjelmista noin puolet oli lifestyle-ohjelmia, lopun koostuessa valtaosin tosi-tv-sarjoista sekä pieneltä osin kotimaisesta fiktiosta ja viihteenä.

Noin kaksi viidennestä kanavan ohjelmistosta oli pohjoisamerikkalaisia (42 %), mutta näiden osuus laski vuodesta 2010 peräti kahdellakymmenellä prosenttiyksiköllä. Pohjoismaisten (5 %) ja muualla Euroopassa tuotettujen (29 %) ohjelmien osuus oli yhteensä reilun kolmanneksen kanavan tarjonnasta. Aiempina vuosina Livin ohjelmistoon oli kuulunut enemmän australialaisia ja uusseelantilaisia ohjelmia, mutta vuonna 2012 Euroopan ja Pohjois-Amerikan ulkopuolella tuotettujen ohjelmien osuus (2 %) laski selvästi.

⁵² Ks. Nelonen Media: <http://www.nelonenmedia.fi/kanavat-ja-sisalto/liv/>. Luettu 3.5.2013.

⁵³ Livin toimilupa televisiotoiminnan harjoittamiseen (ohjelmistolupa) 2012–2016. Luettu 2.5.2013.

Taulukko 3.9.1

Livin ohjelmarakenne alkuperämaan mukaan (%)

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	2012	2011	2012	2011
Suomi	22	11	38	17
Muut Pohjoismaat	5	3	5	8
Muu Eurooppa	29	33	27	27
Pohjois-Amerikka	42	45	30	43
Muu maailma	2	8	1	5

Taulukossa 3.9.2 esitetty vanhan luokitustavan mukainen tarkastelu osoittaa lähinnä, että jäsenystapa, jossa tositelevisiota tai lifestyle-ohjelmia ei ole huomioitu lainkaan omina genreinä, ei ole kuvannut kovin relevantilla tavalla Livin ohjelmatarjontaa. (Luokittelutavan muutoksista on kerrottu tarkemmin sivuilla 18–20.)

Taulukko 3.9.2

Livin ohjelmatarjonta vanhan luokituksen mukaan ohjelmatyypeittäin (%)

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	2012	2011	2012	2011
UUTI	-	-	-	-
AJAN	-	-	-	-
ASIA	72	82	62	67
URHE	-	-	-	-
KFIK	1	0	4	1
UFIK	2	2	3	4
ELOK	2	2	7	7
LAST	-	-	-	-
OPET	-	-	-	-
VIIH	22	14	24	21
Yht.	100	100	100	100
<i>Yht. h/vko</i>	<i>107</i>	<i>100</i>	<i>33</i>	<i>34</i>

3.10 JIM

Jimin toimiluvassa todetaan, että kanavan ohjelmiston tulee koostua pääasiassa ajanviete- ja viihdeohjelmista.⁵⁴ Kanavan verkkosivujen mukaan se on "helposti lähestyttävä viihdekanava, joka tarjoaa hauskaa ja mutkatonta viihdettä aikuisille naisille ja miehille". Sen ohjelmiston kerrotaan olevan "sopiva sekoitus asioita, tositarinoita ja hauskaa viihdettä".

Kanavakuvauksessa Jimin ohjelmistosta on nostettu erityisesti esiin dokumentit sekä "dokusoap"-ohjelmat, jotka "näyttävät katsojalle mitä vaikkapa poliisien tai mattinykäs-

⁵⁴ JIM:n toimilupa televisiotoiminnan harjoittamiseen (ohjelmistolupa) 2012–2016. Luettu 27.5.2013.

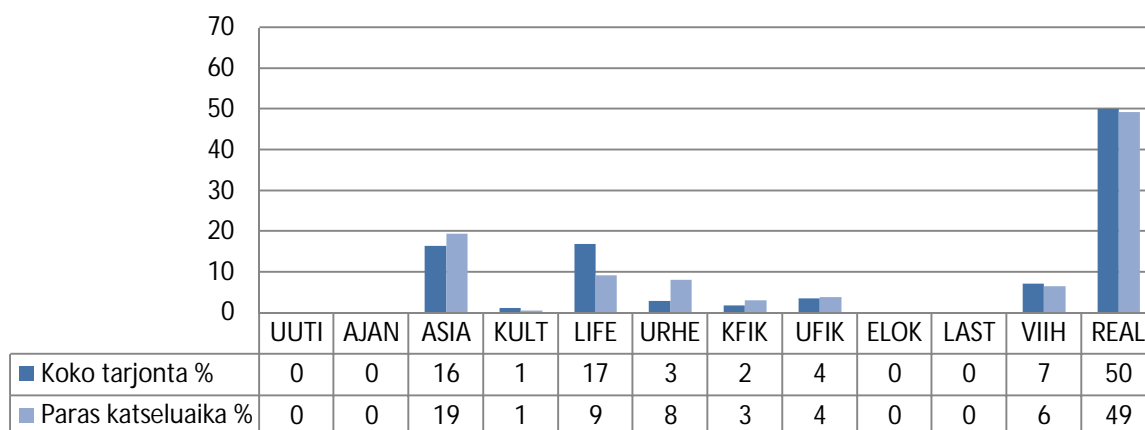
ten arjessa oikeasti tapahtuu”. Lisäksi ruoka- ja matkailuohjelmien mainitaan kuuluvan Jimin tarjontaan keskeisesti.⁵⁵

Vuonna 2012 Jimin ohjelmatarjonta kasvoi 107 tuntiin viikossa eli hieman yli 15 tuntiin päivässä. Kuvio 3.10 osoittaa, että yhteensä puolet kanavan ohjelmatarjonnasta oli tosi-televisio-ohjelmia. Lifestyle-ohjelmien osuus oli noin kuudenneksen (17 %) ja perinteisten asiaohjelmien, joista suurin osa oli JIM D –dokumentteja, lähes saman verran (16 %). Lisäksi kanavan ohjelmistoon kuului viihdettä (7 %), ulkomaista (4 %) ja kotimaista fiktiota (2 %), urheilua (3 %) sekä hieman kulttuuria (1 %). Uutisia, ajankohtaisohjelmia, elokuvia tai lastenohjelmia kanavalla ei nähty lainkaan.

Parhaaseen katseluaikaan erityisesti urheilun osuus (8 %) nousi vuorokautiseen keskiarvoon nähden, ja myös asiaohjelmien osuus (19 %) kohosi muutaman prosenttiyksikön.

Kuvio 3.10

Jimin ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2012

Lähes puolet (48 %) Jimin otosviikkoina tarjoamista ohjelmista oli vuonna 2012 alkuperältään pohjoisamerikkalaisia, joskin näiden osuus oli laskenut kahdeksan prosenttiyksikköä vuodesta 2011. Vastaavasti kaikkien muiden alkuperäluokkien eli kotimaisten (22 %), pohjoismaisten (5 %), muualta Euroopasta (16 %) ja muualta maailmasta (9 %) peräisin olevien ohjelmien osuudet olivat hieman kasvaneet.

Jimin suurimmasta ohjelmatyypistä eli tositelevisio-ohjelmista noin kolmannes oli amerikkalaisia ja toinen kolmannes eurooppalaisia lopun jakautuessa kotimaisten ja australialaisten tosi-tv-sarjojen kesken. Kanavan näyttämät asiaohjelmat puolestaan olivat lähes kokonaan pohjoisamerikkalaisia, lifestyle-ohjelmat taas pääosin kotimaisia ja pohjoisamerikkalaisia.

Euroopan ja Pohjois-Amerikan ulkopuolella tuotettujen ohjelmien osuus oli Jimillä korkeampi (8 %) kuin monella muulla kanavalla, mikä johtuu ennen muuta siitä, että kanavan ohjelmistossa oli useita australialaisia tosi-tv-sarjoja.

⁵⁵ Ks. Nelonen Media: <http://www.nelonenmedia.fi/kanavat-ja-sisalto/jim/>. Luettu 3.5.2013.

Taulukko 3.10.1

JIM:n ohjelmarakenne alkuperämaan mukaan (%)

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	2012	2011	2012	2011
Suomi	22	19	32	30
Muut Pohjoismaat	5	3	4	3
Muu Eurooppa	16	14	13	8
Pohjois-Amerikka	48	56	45	54
Muu maailma	9	8	5	5

Taulukossa 3.10.2 on vertailtu Jimin ohjelmistoa ohjelmatyypeittäin vuosien 2009–2011 raporteissa käytössä ollutta luokitusrunkoa soveltaen. (Luokittelutavan muutoksista on kerrottu tarkemmin sivuilla 18–20.) Tällä tavoin tarkasteltuna asiaohjelmien määrä olisi laskenut ja viihteen vastaavasti noussut. Kumpaankin kategoriaan aiemmassa luokituksessa kuuluneista ohjelmista suuri osa on kuitenkin erilaisia tosi-tv-ohjelmia. Täten uusi, aiempaa tarkempi luokitustapa kuvaakin paremmin kanavan ohjelmatarjontaa.

Taulukko 3.10.2

JIM:n ohjelmatarjonta vanhan luokituksen mukaan ohjelmatyypeittäin (%)

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	2012	2011	2012	2011
UUTI	0	-	0	-
AJAN	0	-	0	-
ASIA	64	73	66	68
URHE	3	2	8	3
KFIK	2	4	3	6
UFIK	4	3	4	8
ELOK	0	-	-	-
LAST	0	-	-	-
OPET	0	-	-	-
VIIH	28	18	19	15
Yht.	100	100	100	100
<i>Yht. h/vko</i>	<i>107</i>	<i>103</i>	<i>33</i>	<i>34</i>

3.11 TV5

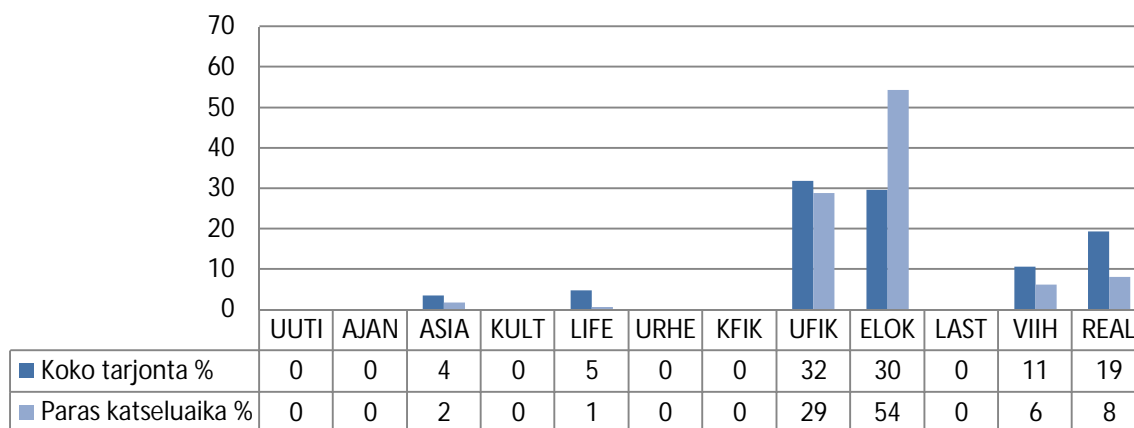
SBS Mediaan kuuluva TV5 määrittelee itsensä "täyden palvelun viihdekanavaksi", jonka pääkohderyhmää ovat 15–44-vuotiaat. Kanavalla nähdyn ohjelmiston kerrotaan koostuvan "runsaasta elokuvatarjonnasta, 5D-dokumenteista sekä monipuolisista sarjoista".⁵⁶ TV5:n toimilupa puolestaan edellyttää, että kanavan "ohjelmiston tulee koostua pääasiassa nuorisolle suunnatusta ohjelmista".⁵⁷

⁵⁶ Ks. SBS TV Oy: <http://www.tv5.fi/yritys>. Luettu 27.5.2013

⁵⁷ TV5:n toimilupa televisiotoiminnan harjoittamiseen (ohjelmistolupa) 2010–2016. Luettu 27.5.2013.

Vuonna 2012 TV5 lähetti otosviikkoina keskimäärin 129 tuntia ohjelmaa viikossa eli yli 18 tuntia päivässä.

Kuvio 3.11
TV5:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2012

Kuviosta 3.11 on selvästi nähtävissä, että TV5:n ohjelmisto koostui lähinnä ulkomaisesta fiktiosta (32 %), elokuvista (30 %), tositelevisio-ohjelmista (19 %) ja viihteestä (11 %). Lisäksi kanavalla oli jonkin verran lifestyle- (5 %) ja asiaohjelmiksi (4 %) luokiteltua tarjontaa. Parhaaseen katseluaikaan yli puolet kanavan näytämistä ohjelmista oli elokuvia, kun taas kaikkien muiden ohjelmatyyppien osuudet laskivat hieman.

Taulukko 3.11.1 puolestaan osoittaa, että TV5:n ohjelmisto oli pääosin amerikkalaista (66 %), kun taas kotimaisen ohjelmiston osuus (8 %) oli huomattavan alhainen. Muissa Pohjoismaissa (6 %) ja Euroopassa (18 %) tuotettujen ohjelmien osuus oli yhteensä noin neljänneksen luokkaa ja muualla maailmassa tuotettujen ohjelmien osuus vähäinen (2 %). Amerikkalaisten ohjelmien osuus korostui TV5:n ohjelmistossa parhaaseen katseluaikaan, jolloin peräti 84 prosenttia kanavan lähettämistä ohjelmista oli alkuperältään pohjoisamerikkalaisia.

TV5:n esittämät kotimaiset ohjelmat olivat tositelevisiota, viihdettä ja lifestyle-ohjelmia. Pohjois-Amerikasta kanavalle ostettiin etupäässä fiktiota ja elokuvia, muista Pohjoismaista taas eniten tosi-tv-sarjoja ja Euroopasta fiktiota.

Ohjelmistossa tapahtuneiden muutosten havainnointia vaikeuttaa osaltaan se, että huktikuuhun 2011 saakka TV5 toimi samalla kanavapaikalla The Voicen (nykyisen Kutosen) kanssa. Taulukoissa 3.11.1 ja 3.11.2 TV5:n vuotta 2011 koskeviin lukuihin on sisällytetty The Voicen vuoden 2011 ensimmäisen otosviikon (vko 8) lähetykset. Alkuperäimaita tarkasteltaessa onkin huomioitava, että vuonna 2011 TV5:n kotimaisuusaste oli korkeampi nimenomaan siksi, että tuolloin mukana oli The Voicen ohjelmistoa, jossa kotimaisten ohjelmien osuus on huomattavan suuri osin luokitustapaan liittyvistä syistä.⁵⁸ Varovainen johtopäätös kuitenkin on, että TV5:n ohjelmisto amerikkalaistui jossain määrin vuonna 2012.

⁵⁸ The Voicen ohjelmiston kotimaisuusaste vaikuttaa erityisen korkealta, koska merkittävä osa kanavan tarjonnasta oli musiikkivideo-ohjelmia, jotka on kaikki määritelty tässä tutkimuksessa kotimaisiksi, vaikka itse videot saattavatkin usein olla ulkomaisia (ks. tarkemmin luku 3.12). Ohjelmiston alkuperäimaita tarkasteltaessa parhaan katseluaajan luvut ovat sikäli parempi muutoksen mittari, että prime time -tunteina musiikkivideoiden osuus myös entisen The Voicen ohjelmistosta oli vähäinen.

Taulukko 3.11.1

TV5:n ohjelmarakenne alkuperämaan mukaan (%)

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	2012	2011	2012	2011
Suomi	8	28	6	7
Muut Pohjoismaat	6	6	3	5
Muu Eurooppa	18	13	5	15
Pohjois-Amerikka	66	43	84	63
Muu maailma	2	10	1	10

Taulukossa 3.11.2 TV5:n tarjontaa on jäsennetty vuosien 2009–2011 raporteissa käytetyn luokitustavan mukaan. (Luokittelutavan muutoksista on kerrottu tarkemmin sivuilla 18–20.) Taulukosta käy ilmi, että ulkomaisen fiktion ja elokuvien osuus kasvoi TV5:n tarjonnassa vuonna 2012 edelliseen vuoteen verrattuna samalla, kun viihteen osuus väheni selvästi. Asiaohjelmien entuudestaan korkean osuuden hienoista kasvua selittää ennen muuta se, että aiemmassa luokitustavassa suuri osa TV5:n tosi-tv-tarjonnasta luokiteltiin asiaohjelmiksi. Myöskään lifestyle-ohjelmia ei erotettu omaksi ohjelmatyypikseen, vaan ne luettiin osaksi asiaohjelmatarjontaa.

Taulukko 3.11.2

TV5:n ohjelmatarjonta vanhan luokituksen mukaan ohjelmatyypeittäin (%)

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	2012	2011	2012	2011
UUTI	0	-	0	-
AJAN	0	-	0	-
ASIA	26	23	11	22
URHE	0	-	0	-
KFIK	0	-	0	-
UFIK	32	19	29	17
ELOK	30	22	54	46
LAST	0	0	0	-
OPET	0	-	0	-
VIIH	13	36	6	15
Yht.	100	100	100	100
<i>Yht. h/vko</i>	<i>129</i>	<i>128</i>	<i>35</i>	<i>37</i>

3.12 Kutonen

SBS Finlandin toinen kanava, Kutonen, aloitti lähetykset uudella nimellään 1.9.2012. Tätä ennen se oli toiminut nimellä The Voice, ensin jakaen kanavapaikan 10 nykyisen TV5:n kanssa ja huhtikuusta 2011 alkaen nykyisellä kanavapaikallaan 11.⁵⁹ Kutosen näkyvyysalue kattaa noin 90 prosenttia Suomen antenni- ja kaapelitalouksista.

⁵⁹ Koska kanavan ohjelmaa esitettiin ennen huhtikuuta 2011 nykyisellä TV5-kanavalla, vuoden 2011 otoksesta puuttuu The Voicen osalta viikko 8, jonka aikana esitetyt ohjelmat on laskettu samoin kuin edellisessä raportissa TV Viiden ohjelmistoksi.

Oman kuvauksensa mukaan Kutonen on "nuorekkaalle yleisölle suunnattu viihdekanava", jonka ohjelmisto koostuu "urheilusta, monipuolisista sarjoista, elokuvista sekä musiikiohjelmista". Pääkohderyhmäkseen se määrittelee 15–44-vuotiaat, "hieman miesyleisöön painottuen".⁶⁰

Kutosen toimiluvan mukaan sen ohjelmasisällön tulisi koostua "monipuolisesti koti- ja ulkomaisista musiikkivideoista, toimitetusta kotimaisesta sisällöstä ja muista musiikkiin ja musiikkiviihteeseen liittyvistä ohjelmista".⁶¹ Marraskuussa 2012 tv-sisältöjä valvova Viestintävirasto antoi Kutoselle huomautuksen lupaehtojensa rikkomisesta. Viraston mukaan merkittävä osa kanavan ohjelmatarjonnasta on koostunut kanavauudistuksen jälkeen ulkomaisista tv-sarjoista, elokuvista ja urheilusta. Kutonen on ilmoittanut hakevansa muutosta toimilupaehtoihinsa valtioneuvostolta.

Vuonna 2012 Kutonen tarjosi yhteensä keskimäärin 147 viikkotuntia ohjelmaa eli täsmälleen saman verran kuin edellisenä vuonna. Yhteensä tämä tarkoittaa keskimäärin 21 ohjelmatuntia vuorokaudessa, mikä on selvästi enemmän kuin millään muulla tässä raportissa tarkastellulla kanavalla.

Vuoden 2012 viidestä otosviikoista kolme osui ajalle ennen nimenmuutosta. Huolimatta siitä, että uudistuksen yhteydessä Kutonen myös päivitti hieman profiiliaan samalla, kun sen ohjelma-aika laajeni, alla esitetyissä kuvioissa ja taulukoissa The Voicen ja Kutosen ohjelmatarjontaa on käsitelty yhtenä kokonaisuutena. Tähän päädyttiin, koska kanavan itsensä mukaan uudistuksessa oli kyse nimen-, ei kanavanmuutoksesta, ja lähetyksiä myös jatkettiin saumattomasti The Voicen vanhalla toimiluvalla.

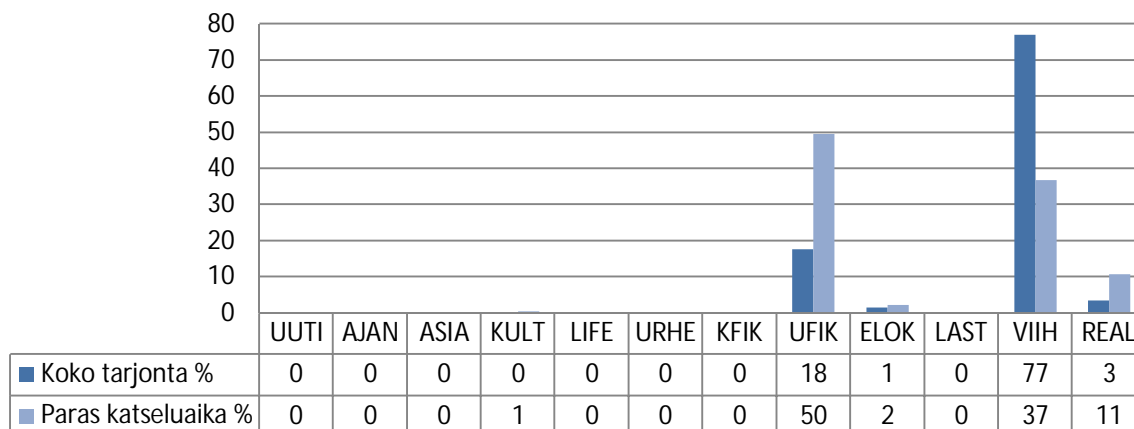
Kuten kuvioista 3.12 nähdään, Kutosen ohjelmatarjonta oli varsin keskittynyttä. Ylivertaisesti suurin osa (77 %) sen lähettämistä ohjelmista sijoittui viihde- ja kevytmusiikki - luokkaan. Ulkomaisen fiktion osuus oli alle viidenneksen (18%) ja tosi-tv-ohjelmien (3 %) ja elokuvien (1 %) keskimääräinen osuus jäi alhaiseksi. Lisäksi kanavalla esitettiin joitakin konserttitaltiointeja, jotka on luokiteltu tässä raportissa kulttuuriohjelmiksi. Koko vuoden keskiarvon perusteella Kutosen ohjelmisto näyttäisi siis vastanneen toimiluvassa asetettuja edellytyksiä.

Kanavan tarjonnassa tapahtui kuitenkin selvä muutos nimenmuutoksen yhteydessä: ennen uudistusta The Voicen ohjelmatarjonnasta keskimäärin reilu kymmenesosa (12 %) oli ulkomaista fiktiota, mutta uudistuneella Kutosella ohjelmatyypin osuus oli yli neljänneksen (26 %). Musiikkiviihteen ja fiktion lisäksi The Voice ei esittänyt lainkaan muita ohjelmatyyppejä, kun uudistuksen jälkeen lähes kymmenesosa (9 %) Kutosen ohjelmistosta oli tositelevisiosarjoja ja myös elokuvien osuus nousi nollostani neljään prosenttiin. Parhaaseen katseluaikaan peräti noin kaksi kolmasosaa (64 %) uuden Kutosen tarjonnasta oli ulkomaista fiktiota ja neljännes (26 %) tosi-tv:tä, viihteen ja kevyen musiikin osuuden jäädessä viiteen prosenttiin eli samalla tasolle elokuvien kanssa. Toisin kuin kanavakuvauksessa annetaan ymmärtää, urheilua kanavalla ei nähty ainakaan otosviikkoina lainkaan ennen eikä jälkeen uudistuksen.

⁶⁰ Ks. SBS TV Oy: <http://www.kutonen.fi/yritys>. Luettu 27.5.2013.

⁶¹ The Voicen toimilupa televisiotoiminnan harjoittamiseen (ohjelmistolupa) 2010–2016. Luettu 27.5.2012.

Kuvio 3.12
Kutosen ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2012

Taulukon 3.12.1 mukaan kotimaisen tuotannon osuus (77 %) oli Kutosella selvästi korkeampi kuin millään muulla raportissa tarkastellulla kanavalla. Tämä johtuu kuitenkin pitkälti tutkimuksen luokittelutavasta: kaikki kanavan esittämät musiikkivideo-ohjelmat on määritelty tutkimuksessa suomalaisiksi, vaikkakin esitetyistä videoista suuri osa on luultavasti ollut ulkomaisia. Yksittäisten musiikkivideoiden alkuperän määrittäminen olisi kuitenkin ollut käytettävissä olevan aineiston perusteella käytännössä mahdotonta.

Viiden otosviikon perusteella tarkasteltuna noin viidennes (21 %) Kutosen ohjelmistosta oli vuonna 2012 pohjoisamerikkalaista, kun eurooppalaisten ohjelmien osuus oli vain muutaman prosentin. The Voicen vaihtaessa nimensä Kutoseksi pohjoisamerikkalaisten ohjelmien osuus kanavan tarjonnasta nousi 12 prosentista 35 prosenttiin. Parhaaseen katseluaikaan Kutonen lähetti kanavauudistuksen jälkeen lähes 90-prosenttisesti amerikkalaista ohjelmaa.

Taulukko 3.12.1

The Voicen ja Kutosen ohjelmarakenne alkuperämaan mukaan (%)

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	2012	2011	2012	2011
Suomi	77	99	34	1
Muut Pohjoismaat	-	0	-	4
Muu Eurooppa	2	1	5	8
Pohjois-Amerikka	21	-	59	87
Muu maailma	0	-	2	-

Taulukossa 3.12.2 Kutosen ohjelmistoa on pyritty tarkastelemaan ohjelmatyypeittäin vuosien 2009–2011 raporteissa käytössä ollutta luokitusrunkoa soveltaen. (Luokittelutavan muutoksista on kerrottu tarkemmin sivuilla 18–20.) Kanavaprofiilissa tapahtuneista muutoksista johtuen Kutosen ohjelmatarjonnan kehityksen tarkastelu on hankalaa. Taulukko havainnollistaa kuitenkin sitä, että ulkomainen fiktio ja elokuvat tulivat kanavan tarjontaan uusina ohjelmatyyppinä. Erityisesti parhaaseen katseluaikaan kanava on panostanut uudistuksen jälkeen selvästi myös muuhun kuin musiikkivideoihin ja -viihteeseen eli niihin ohjelmatyyppihin, jotka on määritelty sen toimilupahdoissa keskeisiksi.

Taulukko 3.12.2

The Voicen & Kutosen ohjelmatarjonta vanhan luokituksen mukaan ohjelmatyypeittäin (%)

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	2012	2011	2012	2011
UUTI	-	-	-	-
AJAN	-	-	-	-
ASIA	4	2	11	3
URHE	-	1	-	-
KFIK	-	-	-	-
UFIK	18	-	50	-
ELOK	1	-	2	-
LAST	-	-	-	-
OPET	-	-	-	-
VIIH	77	97	37	97
Yht.	100	100	100	100
Yht. h/vko	147	147	35	36

3.13 SuomiTV

SuomiTV lopetti lähetyksensä huhtikuussa 2012. Samalla kanavapaikalla lanseerattiin uutena kanavana FOX, jota käsitellään erikseen seuraavassa alaluvussa.

SuomiTV määritteli itsensä perhekanavaksi. Kanavan ohjelmistoluvan mukaan sen tuli ottaa huomioon "eri väestöryhmien ja erityisesti perheiden tarpeet", ja siihen tuli "sisältyä säännöllisesti päivittäin suomen- ja ruotsinkielisiä ohjelmia". Toimiluvassa edellytettiin myös, että ohjelmiston tuli olla "laadukasta ja monipuolista sekä sisältää uutis-, ajankohtais- ja ajanvietteohjelmia".⁶²

Vuoden 2012 osalta tässä esitetty SuomiTV:n ohjelmiston tarkastelu pohjaa vain yhden otosviikon (vko 8) aineistoon. Tuolloin kanava lähetti ohjelmaa keskimäärin 44 tuntia viikossa eli reilu kuusi tuntia päivässä. Vuonna 2011 kanavan viikoittainen ohjelma-aika oli keskimäärin 10 tuntia vähemmän, mikä johtuu ennen muuta siitä, että talousvaikeuksissa kamppailleen kanavan lähetyksissä oli kesällä (30.5–14.8.2011) katkos, jonka aikana se lähetti ohjelmaa vain 3 tuntia vuorokaudessa.⁶³ Vielä vuonna 2010 kanavan keskimääräinen ohjelma-aika oli ollut 72 tuntia viikossa.

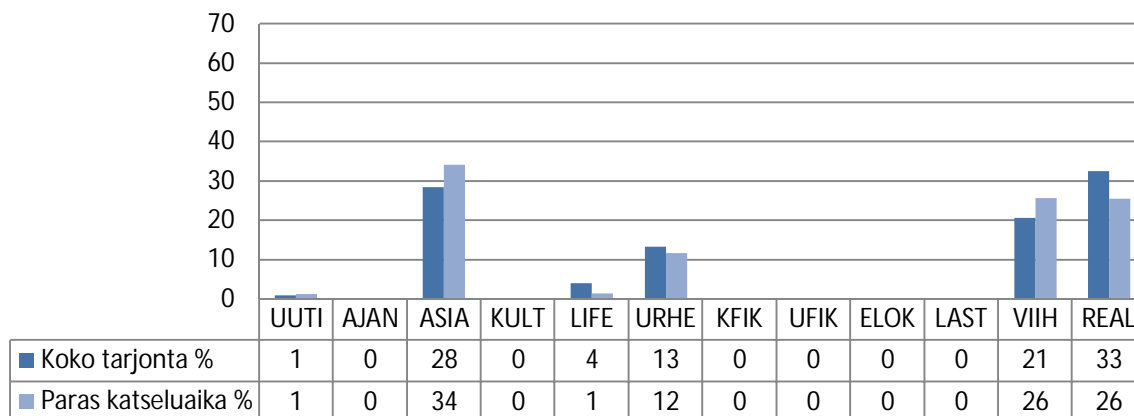
Kuvion 3.13 mukaan tosi-tv-ohjelmien (33 %) ja viihteen (21 %) yhteenlaskettu osuus SuomiTV:n ohjelmistosta oli yli puolet, mutta myös asiaohjelmilla (28 %) oli kanavan tarjonnassa keskeinen sija. Lisäksi kanavalla nähtiin urheilua (13 %) sekä hieman lifestyle-ohjelmia (4 %) ja uutisia (1 %). Ennen toimintansa lopettamista SuomiTV luopui kokonaan fiktiosta ja lastenohjelmista, eivätkä myöskään elokuvat tai ajankohtaisohjelmat kuuluneet sen tarjontaan.

Parhaaseen katseluaikaan perinteisten asiaohjelmien osuus (34 %) korostui kanavan tarjonnassa.

⁶² SuomiTV:n toimilupa televisiotoiminnan harjoittamiseen (ohjelmistolupa) 2010–2016. Luettu 27.5.2013.

⁶³ Ks. Koskenniemi et al. 2010, 69.

Kuvio 3.13
SuomiTV:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2012

Taulukko 3.13.1 osoittaa, että viimeisinä toimintakuukausinaan SuomiTV lähetti pääsääntöisesti amerikkalaista ohjelmaa (83 %), kun taas suomalaisten ohjelmien osuus (15 %) oli laskenut puoleen edellisvuotisesta ja eurooppalaiset ohjelmat (1 %) poistuneet ohjelmistosta lähes kokonaan. Muutos kanavan ohjelmistorakenteessa on suuri, sillä vielä vuonna 2010 pohjoisamerikkalaisten ohjelmien osuus SuomiTV:n ohjelmistosta oli noin viidenneksen (21 %) ja vuonna 2011 noin kolmanneksen (32 %).

Vuonna 2012 kaikki SuomiTV:n näyttämät asiaohjelmat ja lifestyle-ohjelmat olivat pohjoisamerikkalaisia, samoin lähes kaikki tosi-tv-ohjelmat ja viihdeohjelmatkin lähes 90-prosenttisesti. Kanavan kotimaiset ohjelmat olivat pääosin raviurheilua.

Taulukko 3.13.1

SuomiTV:n ohjelmarakenne alkuperämaan mukaan (%)

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	2012	2011	2012	2011
Suomi	15	30	13	32
Muut Pohjoismaat	1	2	0	2
Muu Eurooppa	1	27	1	27
Pohjois-Amerikka	83	32	86	30
Muu maailma	-	9	-	9

Taulukossa 3.12.2 SuomiTV:n ohjelmatarjonnan muutosta on tarkasteltu käyttäen vuosien 2009–2011 luokitustapaa. (Luokittelutavan muutoksista on kerrottu tarkemmin sivuilla 18–20.) Vertailu osoittaa, että viihteen osuus kanavan tarjonnasta laski selvästi palaten vuoden 2010 tasolle. Kuten edellä jo todettiin, lisäksi SuomiTV luopui viimeisinä toimintakuukausinaan kokonaan ulkomaisesta ja kotimaisesta fiktiosta sekä lastenohjelmista. Vanhan luokitustavan mukaisesti jäsennettynä "asiaohjelmien" osuus kanavan tarjonnasta olisi noussut selvästi vuonna 2012 vuoteen 2011 verrattuna. Uudessa luokituksessa noin puolet kanavan aiemmin asiaohjelmiksi luetusta tarjonnasta on kuitenkin määritelty tositelevisio-ohjelmiksi.

Taulukko 3.13.2

SuomiTV:n ohjelmatarjonta vanhan luokituksen mukaan ohjelmatyypeittäin (%)

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	2012	2011	2012	2011
UUTI	1	1	1	2
AJAN	0	0	0	0
ASIA	65	32	61	30
URHE	13	10	12	12
KFIK	0	1	0	1
UFIK	0	11	0	14
ELOK	0	0	0	0
LAST	0	4	0	0
OPET	0	1	0	0
VIIH	21	40	26	41
Yht.	100	100	100	100
<i>Yht. h/vko</i>	<i>44</i>	<i>34</i>	<i>31</i>	<i>31</i>

3.14 FOX

Koko maan kattavassa A-kanavanipussa näkyvä FOX aloitti lähetyksensä SuomiTV:n ensisellä kanavapaikalla huhtikuun 2012 puolivälissä. FOX International Channelsin pohjoismaisen tytäryhtiön omistama FOX lupaa olla ”vaihtoehto niille, jotka kaipaavat televisioonsa sisältöä uudella, raikkaalla tavalla”. Kanavan oman kuvauksen mukaan sen ohjelmistoon kuuluu ”laaja valikoima korkeatasoisia koti- ja ulkomaisia sarjoja ja elokuvia, dokumentteja, lifestyle-ohjelmia ja uutisia”, minkä lisäksi kanavalla nähdään ”lukuisia huippusarjoja” sekä aamuisin lastenohjelmia. Kanavan tärkeimpiin sisältökumppaneihin lukeutuvat 20th Century Fox, National Geographic ja Disney.⁶⁴

FOX:n toimiluvassa edellytetään, että ”lähetettävässä ohjelmistossa tulee ottaa huomioon eri väestöryhmien ja erityisesti perheiden tarpeet. Ohjelmistoon tulee sisältyä säännöllisesti päivittäin suomenkielisiä ohjelmia. Ohjelmiston tulee olla laadukasta ja monipuolista sekä sisältää uutis-, ajankohtais- ja ajanvietteohjelmia.”⁶⁵ FOX:n korvatussa SuomiTV:n kanavan ohjelmatarjonnan kerrottiin kasvavan seitsemästä 12 tuntiin päivässä.⁶⁶ Tässä tarkasteltavien neljän otosviikon aikana FOX lähetti keskimäärin 109 tuntia ohjelmaa viikossa, mikä tarkoittaa noin 16 tuntia päivässä.

Kuvio 3.14 osoittaa, että FOX on ohjelmaprofiililtaan selvästi edeltäjänsä SuomiTV:tä monipuolisempi. Vuonna 2012 kanavan suurin ohjelmaluokka oli asiaohjelmat, joiden osuus kanavan kokonaistarjonnasta oli neljänneksen (25 %). Sekä tositelevisio-ohjelmien (21 %) että ulkomaisen fiktion (18 %) osuus ohjelmistosta oli noin viidenneksen, elokuvien osuuden (12 %) ollessa hieman yli ja lifestyle-ohjelmien osuuden (9 %) hieman alle kymmenesosan. Kanavalla esitettiin myös verrattain paljon lastenohjelmia (7 %), minkä lisäksi FOX:n ohjelmistoon kuului jonkin verran urheilua (3 %) ja viihdettä (3

⁶⁴ Ks. FOX International Channels Oy. Facebook-sivu: <https://www.facebook.com/foxfinland/info>. Luettu 27.5.2013.

⁶⁵ FOX:n toimilupa televisiotoiminnan harjoittamiseen (ohjelmistolupa) 2010–2016. Luettu 5.5.2013.

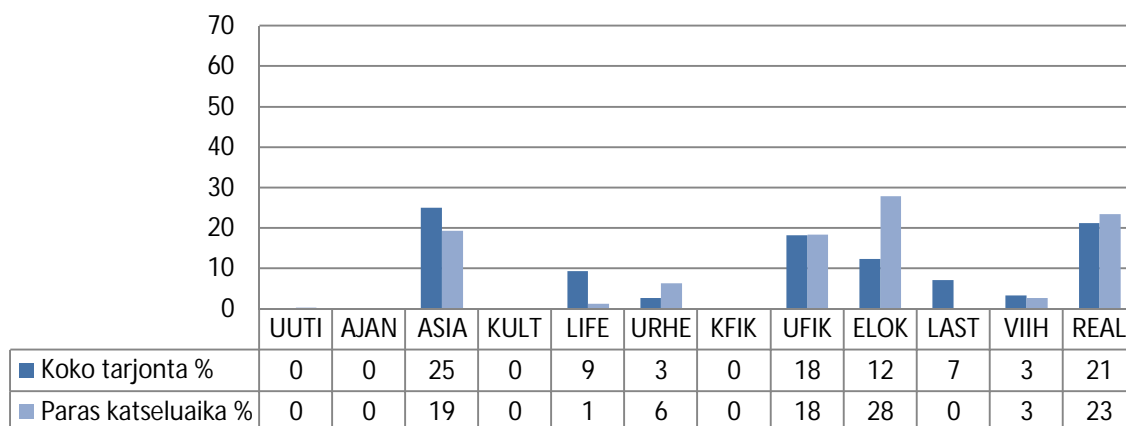
⁶⁶ Ks. esim. Sanoma News Oy (2012): <http://www.digitoday.fi/viihde/2012/04/16/fox-kanava-aloittaa-tanaan-lahetykset/201227375/66>. Luettu 27.5.2013.

%). Kanavalla oli myös lyhyitä uutislähetystyksiä, mutta näiden prosenttiosuus tarjonnasta oli niin vähäinen, että se pyöristyy nolnaan.

Parhaaseen katseluaikaan elokuvien osuus (28 %) esitetyistä ohjelmista kohosi selvästi, ja urheilun (6 %) ja tositelevisio-ohjelmien (23 %) osuudetkin hieman, kun taas asiaohjelmien osuus (19 %) laski ja lastenohjelmat väistyivät kokonaan.

Kuvio 3.14

FOX:n ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2012

Taulukosta 3.14.1 nähdään, että FOX:n ohjelmisto oli pääosin (81 %) amerikkalaista. Useimmat ohjelmatyypit olivat alkuperältään kokonaan Pohjois-Amerikassa tuotettuja, lukuun ottamatta lifestyle-ohjelmia, jotka olivat kokonaan eurooppalaisia tai suomalaisia. Kotimaisen ohjelmiston osuus FOX:n tarjonnasta oli yhteensä kymmenesosa. Tämä piti sisällään tosi-tv-ohjelmia, urheilua ja lifestyle-ohjelmia sekä joitakin lyhyitä STT-Lehtikuvan FOX:lle tuottamia uutislähetystyksiä.

Taulukko 3.14.1

FOX:n ohjelmarakenne alkuperämaan mukaan (%)

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	2012	2011	2012	2011
Suomi	10	-	11	-
Muut Pohjoismaat	-	-	-	-
Muu Eurooppa	8	-	2	-
Pohjois-Amerikka	81	-	87	-
Muu maailma	-	-	-	-

3.15 Vertailu aiempiin vuosiin

Seuraavassa ohjelmatarjonnan kehitystä on tarkasteltu kuuden vuoden ajalta (2007–2012) niiltä osin kuin vertailukelpoista aineistoa on saatavissa. Kanavakentän ja ohjelmatarjonnan rakenteen muutoksista johtuen ajallisessa vertailussa on kuitenkin ongelmansa. Ensinnäkin tarkastelujaksolla toimintansa aloittaneet uudet kanavat (AVA, TV5, The Voice/Kutonen, SuomiTV ja FOX) on jätettävä vertailutiedon puuttumisen vuoksi kokonaan pois tarkastelusta. Lisäksi luokitustapaan eri vuosina tehdyt muutokset vaikeuttavat osaltaan mielekästä vertailua.

Tässä alaluvussa esitetty tarkastelu pohjaa vuosina 2009–2011 käytössä olleeseen 10-luokkaiseen jäsenystapaan. Tämä poikkeaa vuosien 2007–2008 luokitustavasta siten, että aiemmin käytössä oli tiheämpi, 13-luokkainen jäsenitys, jossa asiaohjelmat oli jaettu kolmeen ryhmään (asiaohjelmat, kulttuuriohjelmat ja palveluohjelmat). Vuonna 2012 luokitusrunkoa muokattiin jälleen. Uuden 12-kohtaiseen luokituksen tärkein muutos on, että tosi-tv-ohjelmia alettiin tarkastella ensi kertaa omana genrenään. Lisäksi lifestyle-ohjelmia ja kulttuuriohjelmia on käsitelty johdonmukaisesti erillisinä luokkina kaikissa raportin taulukoissa. Viimeisimmät luokitustavan muutokset on kuvattu raportin ensimmäisessä luvussa (ks. s. 18–20), jossa on myös eritelty luokittelemiseen liittyviä ongelmakohtia.

Ohjelmatarjonnassa tapahtuneita muutoksia eritellään tässä kaikkien kanavien (pois lukien yllä mainitut uudet kanavat) osalta yhteisesti ohjelmatyypeittäin. Kuten taulukosta 3.15.1 nähdään, useimpien ohjelmaluokkien osuus kokonaistarjonnasta on pysytellyt vuodesta toiseen suurin piirtein samalla tasolla vähäistä vuosivaihtelua lukuun ottamatta. Kolmen suurimman ohjelmaluokan kärki – asiaohjelmat, viihde ja ulkomainen fiktio – on pysynyt samana, joskin ohjelmatyypin keskinäinen järjestys on saattanut muuttua. Edellisvuosien raporteissa onkin tulkittu, että ”pienet ohjelmaluokat ovat entisestään pienentyneet ja suuret suurentuneet”.⁶⁷ Havainto kertonee kuitenkin enemmän vanhan luokittelutavan puutteellisesta erottelukyvystä kuin ohjelmatarjonnan todellisesta muutoksesta.

Vuosina 2009–2011 sovelletussa luokituksessa sekä asiaohjelmien että viihteen korkea osuus johtuu pitkälti siitä, että kumpaankin luokkaan oli sisällytetty kirjo varsin erityyppisiä ohjelmia. Toisaalta mainitut kaksi suurluokkaa sisälsivät keskenään varsin samankaltaisia ohjelmia, minkä vuoksi näiden suhteellisissa osuuksissa tapahtuneiden muutosten perusteella ei voida päätellä paljonkaan siitä, onko tv-tarjonta kokonaisuudessaan ”viihteellistynyt” tai ”asiallistunut”.

Asiaohjelmiin luettiin ennen perinteisten asiaohjelmien ohella muun muassa kaikki lifestyle-ohjelmat ja merkittävä osa tosi-tv-ohjelmista, minkä johdosta luokka oli paisunut vuosien saatossa. Kaikki kilpailuelementin sisältävät tosi-tv-ohjelmat taas luettiin viihteeksi, minkä lisäksi luokkaan kuului perinteisten sketsi-, visailu- ja kilpailuohjelmien ohella muun muassa musiikkivideoita ja musiikkiviihdeohjelmia.

Taulukosta 3.15.1 voidaan kuitenkin todeta muun muassa, että urheilun osuus on laskenut merkittävästi tarkastelujaksolla. Tämä johtuu pitkälti siitä, että urheiluohjelmat ovat siirtyneet suureksi osaksi vapaasti saatavilla olevilta kanavilta maksukanaville. Lastenohjelmien osuus puolittui vuonna 2010, mutta on sittemmin vakiinnuttanut tasonsa. Elokuviin osuus puolestaan on ollut hienoisessa kasvussa.

Tarjonnan muutoksia on tarkasteltu tarkemmin kanavittain kahden viimeisen vuoden osalta kunkin kanavaprofiilin yhteydessä. Sen sijaan pidemmän aikavälin kanavakohtaiset vertailut on jätetty tästä pois ennen muuta siksi, että vanhan luokitustavan mukainen jäsenitys on liian ylimalkainen kuvatakseen mielekkäällä tavalla kanavien ohjelmatarjontaa ja sen muutoksia. Lähes kolmannes kanavista olisi myös jätettävä kokonaan tarkastelun ulkopuolelle vertailutietojen puuttumisen vuoksi.

⁶⁷ Koskenniemi et al. 2012, 71; Vähämaa et al. 2011, 4; Lehtinen 2010, 66.

Taulukko 3.15.1

Kaikkien kanavien ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2007–2012

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
UUTI	6	3	2	3	3	3
AJAN	6	4	4	5	4	4
ASIA	19	20	27	34	35	37
URHE	18	15	11	5	2	2
KFIK	2	1	1	2	2	2
UFIK	21	17	15	19	18	19
ELOK	6	5	4	6	8	9
LAST	5	9	9	4	4	4
OPET	3	2	2	1	1	0
VIIH	14	22	25	20	23	20
Yht.	100	100	100	100	100	100

4. Julkisen palvelun ohjelmatarjonnan ominaisuuksia

Tässä luvussa tarkastellaan erikseen julkisen palvelun televisiotarjontaa eli Yleisradion neljän kanavan (Yle TV1, Yle TV2, Yle Fem ja Yle Teema) ohjelmistoa kokonaisuutena. Kanavakohtaiset kuvaukset löytyvät luvusta 3, minkä lisäksi Yleisradion kanavien monipuolisuutta käsitellään tarkemmin luvussa 5.

Ylen julkisen palvelun tehtävät on määritelty laissa Yleisradio Oy:stä, jonka 7 §:ssä yleisradioyhtiölle on asetettu joukko erityistehtäviä.⁶⁸ Samalla kun Ylen rahoitusmallia uudistettiin, myös julkisen palvelun tehtävänantoa päivitettiin. Aiemmin lakiin kirjattu ”täyden palvelun velvoite” korvattiin velvoitteella ”tuoda monipuolinen ja kattava julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin”. Lisäksi lakiin tuli maininta siitä, että ”palveluja voidaan tarjota yleisissä viestintäverkoissa valtakunnallisesti ja alueellisesti”. Ylen toimintaa valvovan hallintoneuvoston tehtäväksi taas asetettiin ”arvioida ennakolta merkittävät uudet palvelut ja toiminnot suhteessa julkiseen palveluun ja viestintämarkkinoiden kokonaisuuteen”.

Yle-laissa on seitsemänkohtainen lista julkisen palvelun yleisradioyhtiön tehtävistä. Ohjelmatoiminnassaan yhtiön tulee muun muassa ”tukea kansanvaltaa ja jokaisen osallistumismahdollisuuksia tarjoamalla monipuolisia tietoja, mielipiteitä ja keskusteluja sekä vuorovaikutusmahdollisuuksia”. Lakia päivitettäessä Ylen tehtäviin tehtiin muutamia muokkauksia. Yksi keskeisimmistä lisäyksistä on, että nykylaissa myös *nuoret* on määritelty lasten ohella yhdeksi Ylen keskeisistä kohderyhmistä. Uutta on myös, että Yle veloitettiin paitsi tuottamaan, luomaan ja kehittämään myös *säilyttämään* kotimaista ohjelmatuotantoa. Lisäksi niin vanha kuin uusikin laki edellyttävät muun muassa, että Ylen tulee tarjota hartausohjelmia sekä tuottaa palveluja eri kieliryhmille, vähemmistöille ja erityisryhmille ja ylläpitää ulkomaille suunnattua ohjelmatarjontaa. Lakiin on kirjattu myös Ylen velvoite välittää viranomaistiedotuksia.

Kuvio 4.1 osoittaa, että kokonaisuutena tarkastellen Yleisradion kanavien ohjelmakirjo oli varsin kattava ja se sisälsi ohjelmaa kaikista ohjelmaluokista. Ohjelmatyypeistä suurin oli asiaohjelmat noin neljänneksen (25 %) osuudella. Toiseksi yleisin ohjelmatyyppeistä Ylen kanavilla oli ulkomainen fiktio (17 %). Viime vuosina paljon keskustelua herättäneitä amerikkalaisia HBO-sarjoja osui otosviikoille varsin vähän; niiden osuus Ylen neljällä kanavalla esitetystä ulkomaisesta fiktioista oli vain noin viisi prosenttia ja amerikkalaisen fiktion kokonaisuudessaan noin kolmanneksen.

Lapsille ja nuorille suunnattujen ohjelmien osuus Ylen kanavien yhteenlasketusta tarjonnasta oli yhteensä noin kymmenesosa (9 %). Ohjelmatyypin suomenkielinen keskittyi kokonaan TV2:lle, minkä lisäksi Yle Fem esitti ruotsinkielisiä lastenohjelmia. Raportissa lastenohjelmiksi luokitellusta Yleisradion tarjonnasta noin 13 prosenttia oli luokiteltavissa selvästi nuorille suunnatuksi. Myös muihin ohjelmatyyppeihin sisältyy kuitenkin ohjelmia, joiden voidaan ajatella kiinnostavan erityisesti nuoria ja nuoria aikuisia.

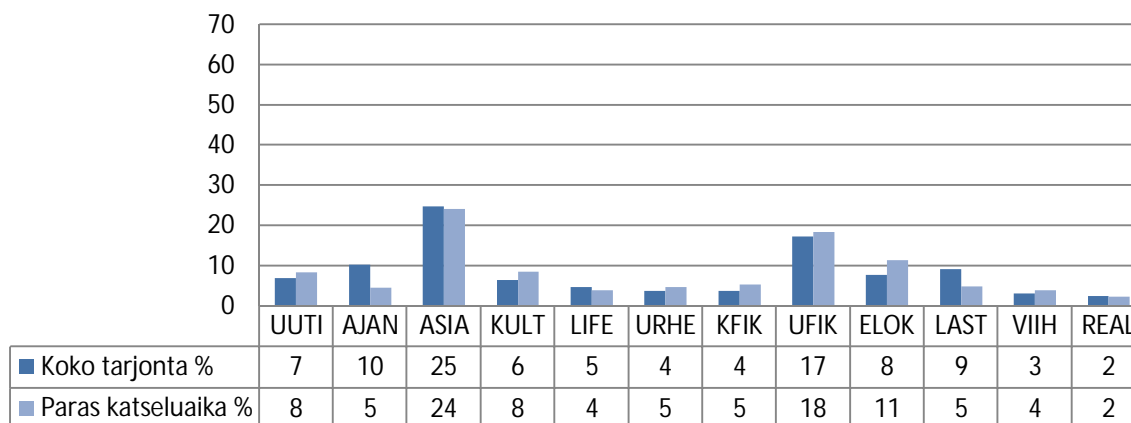
Ajankohtaisohjelmien (10 %) ja elokuvien (8 %) osuudet Ylen kanavien yhteenlasketusta tarjonnasta olivat lähemmäs kymmenesosan, kun taas muiden ohjelmatyyppeiden osuudet jäivät pienemmiksi. Tarkastelun kohdentaminen parhaaseen katseluaikaan ei tuo Ylen ohjelmapainotuksiin kovin merkittäviä muutoksia, joskin näin rajattuna ajankohtais- ja lastenohjelmien osuus liki puolittuu ja elokuvien puolestaan nousee selkeimmin.

⁶⁸ Laki Yleisradio Oy:stä, 1380/1993, 7 §, ks. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931380>. Luettu 27.5.2013.

Kaiken kaikkiaan Ylen ohjelma-anti näyttäisi painottuvan hieman niin sanottuihin "vaka-viin" ohjelmatyyppeihin. Jos uutiset sekä ajankohtais-, asia- ja kulttuuriohjelmat laske-taan yhteen, näiden osuus Ylen kanavien kokonaistarjonnasta oli lähes puolet, kun taas selvemmin viihdepainotteisiksi miellettyjen ohjelmatyyppeiden eli koti- ja ulkomaisen fikti-on, elokuvien, viihteen ja tositelevisiion yhteenlaskettu osuus oli vajaan kolmanneksen. Lifestyle-ohjelmat ja urheilu sijoittuvat "fakta-" ja "viihdepainotteisten" ohjelmien väli-maastoon, samoin lastenohjelmat.

Kuvio 4.1

Yleisradion ohjelmisto ohjelmatyypeittäin 2012 (%)

Taulukon 4.1.1 mukaan Ylen ohjelmatarjonnan alkuperässä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia vuoden 2012 aikana. Yli puolet (52 %) julkisen palvelun kanavien yhteenlas-ketusta tarjonnasta oli suomalaista. Ylen tarjonnan kotimaisuusaste on kohonnut jo use-amman vuoden ajan prosenttiyksiköllä tai parilla. Ulkomaisten alkuperämaaluokkien osuudet olivat pysyneet jotakuinkin ennallaan vuoteen 2011 nähden. Pohjoismaisten oh-jelmien osuus oli reilun kymmenesosan (11 %), muualla Euroopassa tuotettujen ohjelmi-en noin neljänneksen (25 %) ja pohjoisamerikkalaisten ohjelmien niukasti alle kym-menyksen (9 %).⁶⁹

Parhaaseen katseluaikaan ulkomaisten ohjelmien osuus kohosi hieman ympärivuoro-kautiseen tarjontaan verrattuna, mutta erot kokonaistarjonnan ja iltatarjonnan välillä ovat varsin pieniä.

Taulukko 4.1.1

YLE:n kanavien ohjelmarakenne alkuperämaan mukaan (%)

	KOKO TARJONTA		PARAS KATSELUAIKA	
	2012	2011	2012	2011
Suomi	52	50	49	51
Pohjoismaat	11	10	12	11
Eurooppa	25	24	27	22
Pohjois-Amerikka	9	9	11	11
Muu maailma	3	7	2	5

⁶⁹ Euroopan ja Pohjois-Amerikan ulkopuolella tuotettujen ohjelmien osuuden lasku johtuu etupäässä siitä, että vuoden 2011 raportissa eri maiden yhteistuotannot oli sijoitettu luokkaan 'muu maailma', kun taas tässä rapor-tissa ohjelmat on luokiteltu ensisijaisen (eli ohjelmatiedoissa ensimmäisenä mainitun) alkuperämaan mukaan.

5. Ohjelmiston monipuolisuus

Tässä luvussa tarkastellaan suomalaisen tv-tarjonnan monipuolisuutta erilaisten indeksilukujen avulla. Monipuolisuuden arviointi pohjaa tässä ohjelmaluokkien määrälliseen tarkasteluun kuten raportin muutkin luvut.

Vuoden 2012 osalta tarkastelu pohjaa samaan viiden viikon otanta-aineistolla tehtyyn jäsennykseen, jota on käytetty myös raportin muissa luvuissa. Otanta-aineiston käyttöä voidaan pitää perusteltuna, koska näin saatava tieto on tarkempaa ja luotettavampaa kuin mitä kanavien itsensä Finnpanelille toimittamasta aineistosta saataisiin irti. Ensinnäkään kanavien omat luokitukset eivät ole aina keskenään yhdenmukaisia, minkä lisäksi luokituksissa on todettu olevan virheitä ja epä johdonmukaisuuksia. Joidenkin kanavien osalta merkittävä osa ohjelmaluokituksista puuttuu kokonaan.

Tässä raportissa käytetty aiempaa tarkempi 12-luokkainen (muut ohjelmat mukaan luetuna 13-luokkainen) jäsenitys antaa myös eritellymmän kuvan kanavien monipuolisuudesta kuin entinen ylimalkaisempi luokitus, jossa valtaosa ohjelmista jakautui kahteen suureen luokkaan (eli asia- ja viihdeohjelmiin). Vertailukelpoisten aikasarjojen aikaansaamiseksi kuvioissa 5.2 ja 5.3 on kuitenkin hyödynnetty aiempien raporttien tapaan niin sanottua kokonaisaineistoa, joka kattaa maksuttomien kanavien koko vuoden tv-tarjonnan niiden itsensä luokittamana.

Kanavien ohjelmatarjonnan monipuolisuutta tarkastellaan ensin suhteellisen entropian matemaattisella mittarilla (H), joka on yleisesti käytetty menetelmä viestintäsisältöjen diversiteetin mittaamiseksi. Mittari heijastaa sekä käytössä olevien ohjelmaluokkien määrää että sitä, miten tasaisesti ohjelmat jakautuvat ohjelmaluokkien kesken. Lisäksi kaikkien kanavien yhteenlaskettua tarjontaa kuvataan niin kutsutulla Herfindahl–Hirschman-indeksillä (HHI). Tätä on käytetty kansainvälisesti erityisesti mediamarkkinoiden omistuksen keskittymisen mittaamiseen. Indeksia voidaan kuitenkin soveltaa myös arvioitaessa, missä määrin tietyt ohjelmatyypit hallitsevat ohjelmistoa. HHI-indeksi kertoo muun muassa siitä, keskittykö suomalainen tv-ohjelmatarjonta kokonaisuutena arvioituna tiettyihin ohjelmatyyppeihin, kun temaattisten kanavien määrä kasvaa ja kanavat pyrkivät profiloitumaan yhä selkeämmin omille osayleisöilleen.⁷⁰ Luvussa käytetyt mittarit ja menetelmät on kuvattu tarkemmin liitteessä 2.

5.1 Monipuolisuus

Kuviossa 5.1 tarkastellaan kaikkien valtakunnallisten vapaasti saatavilla olevien suomalaisten televisiokanavien monipuolisuutta. Tarjonnan monipuolisuuden arvioimiseksi tässä käytetty suhteellisen entropian indeksi eli "Shannonin H" (H) kuvaa eri ohjelmatyypien esiintymistä ohjelmistossa. Mittarin arvoja tulkitaan siten, että 0,00–0,34 edustaa erittäin vähäistä monipuolisuutta, 0,35–0,54 vähäistä, 0,55–0,69 keskimääräistä, 0,70–0,79 suurta ja 0,80–1,00 erittäin suurta monipuolisuutta. Indeksiluku on siis sitä suurempi, mitä useampia ohjelmatyyppejä on tarjolla ja mitä tasaisemmin ohjelmisto jakautuu niihin. Mittari käyttäytyy logaritmisesti, mikä tarkoittaa, että monipuolisuuden lisääminen vaikeutuu sitä myöten, kun indeksiluku kasvaa.⁷¹

Indikaattori osoittaa, että vuoden 2012 ohjelmiston perusteella monipuolisinta ohjelmatarjonta oli TV2:lla, MTV3:lla ja Yle Femillä. Aiempien vuosien tapaan näiden kanavien voidaan katsoa olevan tarjonnaltaan erittäin monipuolisia. Nelosella, FOX:lla, TV1:llä ja

⁷⁰ Esim. Aslama et al. 2009.

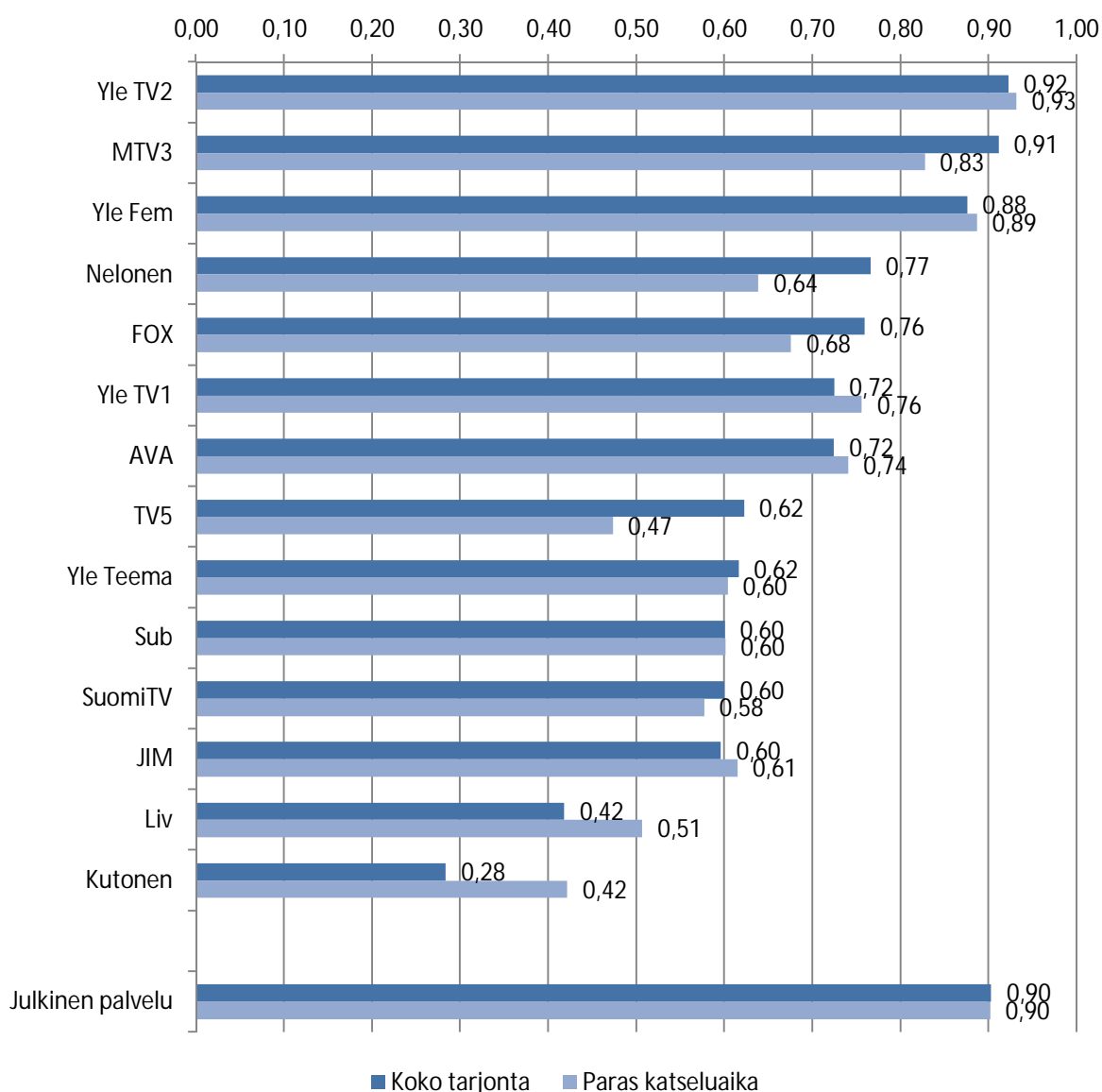
⁷¹ Esim. Hillve et al. 1997, 298; Hellman 2001, 191–192; Council of Europe 2009, 11.

AVA:lla monipuolisuus oli mittarin mukaan suurta ja TV5:llä, Teemalla, Subilla, SuomiTV:llä sekä Jimillä keskimääräistä. Ainoastaan Livillä monipuolisuutta voitaisiin luonnehtia vähäiseksi ja Kutosella erittäin vähäiseksi. Kokonaisuutena arvioiden julkisen palvelun tarjonta oli erittäin monipuolista.

Kapeammin profiloituneilla temaattisilla kanavilla tarjonta oli siis odotetusti vähemmän monipuolista kuin niin sanotuilla yleiskanavilla, joilla ohjelmatyyppejen kirjo oli suurempi. Tuloksia tulkittaessa on kuitenkin syytä huomioida, että muiden monipuolisuusmittarien tavoin suhteellisen entropian indeksi soveltuu parhaiten niin sanottujen yleiskanavien vertailuun, kun taas temaattisten kanavien ei ole tarkoituskaan olla monipuolisia mittarin osoittamassa merkityksessä.⁷²

Kuvio 5.1.

Ohjelmiston monipuolisuus koko tarjonnassa 2012 (H)

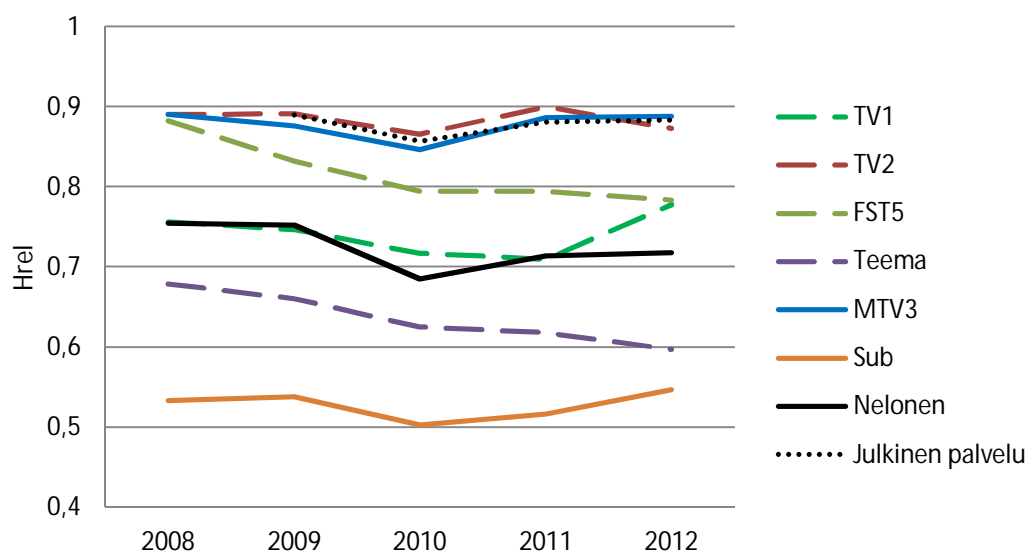

⁷² 'Temaattisena' voidaan pitää kanavaa, jonka ohjelmisto painottuu pääosin yhteen tai muutamaankin ohjelmatyypin tai joka on suunnattu selvästi tietylle kohderyhmälle. 'Yleiskanavan' profiili puolestaan on yleensä laiveampi. Määritelmät eivät ole kuitenkaan täysin selvärajaisia, eikä jako temaattisiin ja yleiskanaviin ole siten yksiselitteinen. Ks. myös Aslama et al. 2009, 30 ja 45.

Kun tarkastelu kohdennetaan parhaaseen katseluaikaan, kanavien monipuolisuudessa voidaan havaita joitakin pienehköjä muutoksia. Yleisradion kanavista kaikilla paitsi Teemalla tarjonta oli prime time -tunteina hieman monipuolisempaa kuin koko tarjonta keskimäärin, mutta erot ovat merkityksettömän pieniä. Kaupallisista kanavista puolella tarjonnan monipuolisuus kasvoi parhaaseen katseluaikaan, loppuilla puolestaan laski. Selkeimmin tarjonnan monipuolisuus muuttui Kutosella, jolla monipuolisuusindeksin osoittaman lukema kasvoi erittäin vähäisestä vähäiseksi. Sen sijaan Nelosella ja FOX:lla tarjonnan monipuolisuus laski ilta-aikaan suuresta keskisuureksi ja TV5:llä keskisuuresta vähäiseksi. Myös MTV3:n tarjonta oli parhaaseen katseluaikaan yksipuolisempaa kuin kanavan koko tarjonta, mutta silti selvästi monipuolisempaa kuin muilla kaupallisilla kanavilla. Kaikilla muilla kanavilla ero parhaan katseluajan ja koko vuorokauden välillä oli mitättömän pieni.

Kuviossa 5.2 tarkastellaan ohjelmiston monipuolisuuden kehitystä vuosina 2008–2012 niiden kanavien osalta, joista on saatavilla vertailukelpoista tietoa koko tarkastelujaksolta. Tässä aineistona on käytetty koko vuotta kuvaavia, kanavien itsensä Finnpanelille toimittamia tietoja.⁷³

Kuvio 5.2.
Koko ohjelmiston monipuolisuus 2008–2012 (H)

Tarkastelu osoittaa, että ohjelmatyypin perusteella tarkasteltuna TV2 ja MTV3 ovat olleet vuodesta toiseen kanavista monipuolisimpia, joskin TV2:n monipuolisuus laski vuonna 2012 hieman. Viiden vuoden tarkastelujaksolla myös Yle Femini (entisen FST5:n) ja Yle Teeman monipuolisuus on laskenut loivasti. TV1:n monipuolisuus puolestaan kääntyi vuonna 2012 nousuun useamman vuoden laskusuhtanteen jälkeen. Kokonaisuutena arvioiden julkisen palvelun tarjonta on säilynyt tarkastelujaksolla erittäin monipuolisena. Myös Subin monipuolisuus on kasvanut ohjelmatyypin perusteella tarkasteltuna hieman viime vuosina, kun taas MTV3:n ja Nelosen tarjonnassa ei näyttäisi tapahtuneen monipuolisuuden suhteen juuri muutoksia. Mittarin arvoja tulkittaessa on otettava huomioon, että asteikon yläpäässä pienetkin mittarin arvon muutokset voivat olla merkitseviä, kun taas asteikon alapäässä isokin muutos on vähemmän dramaattinen.

⁷³ Vuosia 2008–2011 kuvaavat luvut on poimittu vuoden 2011 *Suomalainen televisiotarjonta* -raportista (ks. Koskeniemi et al. 2012, 79). Parhaan katseluajan monipuolisuutta ei ole tarkasteltu tässä erikseen, koska vuosien 2008–2009 kokonaisaineistoista ei ole saatavissa prime time -tuntien tietoja.

5.2 Ohjelmiston keskittyneisyys

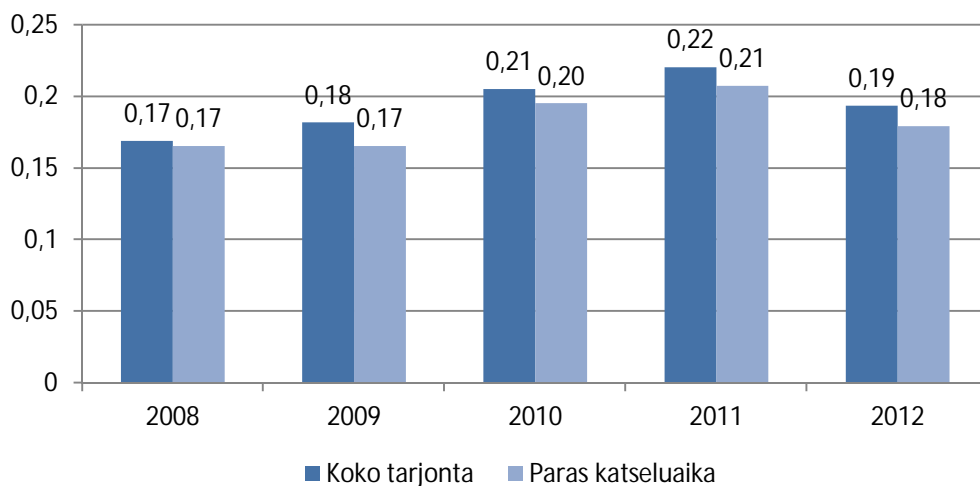
Kuten aiemmissakin *Suomalainen televisiotarjonta* -raporteissa ohjelmiston monipuolisuutta on arvioitu tässä myös horisontaalisesti niin sanotulla Herfindahl–Hirschman-indeksillä (HHI). Tämä mittaa sitä, kuinka keskittyneyttä ohjelmisto on tiettyihin ohjelmatyyppeihin.

Koko ohjelmiston keskittyneisyyttä kuvaavaa HHI-indeksiä luetaan käänteisesti verrattuna suhteellisen entropian indeksiin. Siinä missä suhteellisen entropian mittarissa korkeat arvot merkitsevät suurta monipuolisuutta ja pienet arvot yksipuolisuutta, HHI-mittarissa pieni indeksiluku tarkoittaa suurta monipuolisuutta ja korkea indeksiluku puolestaan suurta keskittyneisyyttä.⁷⁴ Indeksia tulkitaan siten, että 0,00–0,10 tarkoittaa ohjelmiston vähäistä keskittyneisyyttä, 0,11–0,18 keskimääräistä keskittyneisyyttä ja 0,19–1,00 suurta keskittyneisyyttä. HHI-indeksin minimiarvo on $1/N$.

Kuviossa 5.3 esitetyt luvut perustuvat tv-yhtiöiden Finnpanelille toimittamiin koko vuotta kuvaaviin ohjelmaluokkatietoihin. Vuonna 2012 HHI-indeksi oli kokonaisuineiston perusteella mitattuna 0,19 eli ohjelmiston keskittyneisyyden voidaan tulkita olleen suurta. Kun tarkastelu rajataan parhaaseen katseluaikaan, indeksiluvuksi saadaan 0,18 eli keskittyneisyys jää niukasti keskimääräisen puolelle. Vuodesta 2008 vuoteen 2011 saakka ohjelmiston keskittyneisyys oli tasaisen loivassa kasvussa, mutta vuonna 2012 keskittymiskehitys näyttäisi taittuneen.

Kuvio 5.3

Ohjelmiston keskittyneisyys koko tarjonnassa ja parhaaseen katseluaikaan 2008–2012

Monipuolisuutta tai keskittyneisyyttä kuvaavia tuloksia tulkitessa on syytä pitää mielessä, että valittu luokitustapa ja mittari vaikuttavat aina väistämättä analyysin tuloksiin. Muun muassa HHI-indeksiä on arvosteltu siitä, että se on riippuvaisempi valitusta luokitustavasta kuin esimerkiksi yllä esitelty suhteellisen entropian mittari sekä muutamat muut ohjelmiston monipuolisuuden mittaamisessa käytetyt menetelmät.⁷⁵ Tätä havainnollistaa otanta-aineiston perusteella tehty vertailu kahta eri luokittelutapaa soveltaen. Uudella 12-luokkaisella jäsenyksellä HHI-indeksiksi saataisiin 0,14 (parhaaseen katseluaikaan 0,13) eli keskittyneisyyden tulkittaisiin olevan keskimääräistä. Vanhan, karkeamman luokitustavan mukaan taas vastaava luku samasta otosviikkoaineistosta olisi peräti 0,25 (parhaaseen katseluaikaan 0,21) eli keskittyneisyyden tulkittaisiin olevan suurta.

⁷⁴ Ks. Litman ja Hasegawa 1996; Hellman 2001, 192.

⁷⁵ Ks. esim. Hellman 2001, 192; myös Kambara 1992.

Aiemmissa televisiotarjontaraporteissa on tulkittu, että maksuttomien suomalaisten tv-kanavien ohjelmisto olisi "hiljalleen kehittynyt kohti suurempaa keskittyneisyyttä".⁷⁶ Edellä esitetyn valossa näyttäisi kuitenkin siltä, että korkea indeksiluku johtuu ainakin osittain siitä, että vuosien saatossa yhä suurempi osa ohjelmistosta on jaoteltu kahteen suureen Finnpanel-luokituksen mukaiseen ohjelmaluokkaan (*asia/kulttuuri/lifestyle* ja *viihde/kevyt musiikki/reality*). Siten tulos kielii myös luokittelutavan heikosta erottelukyvystä, eikä välttämättä kuvaa ohjelmiston keskittyneisyyden todellista kehitystä.

Kullakin monipuolisuusmittarilla on omat etunsa ja puutteensa. Kuten jo edellä todettiin, monipuolisuuden mittaaminen on ylipäätään mielekästä niin sanottujen yleiskanavien osalta, kun taas yksittäisten teemakanavien tarkasteluun ne soveltuvat huonosti. Lisäksi ohjelmatyypin jakautumiseen pohjaavan monipuolisuuden mittaamisen perinnettä on arvosteltu yleisemminkin siitä, että monipuolisuus samaistetaan valittavissa olevien vaihtoehtojen määrään, joka on vain yksi viestinnän monimuotoisuuden ulottuvuuksista.⁷⁷ Ohjelmatyypin kirjon tarkastelemisen sijaan huomio voitaisiin kohdentaa esimerkiksi erilaisiin demografisiin muuttujiin tai ohjelmissa esitettyjen ajatusten ja näkökulmien moninaisuuteen.⁷⁸ Toisaalta sisältöjen monipuolisuuden asemesta voitaisiin myös arvioida esimerkiksi lähteiden tai omistuksen moninaisuutta tai vastaanoton monipuolisuutta.⁷⁹

---

⁷⁶ Ks. Koskenniemi et al. 2012, 81.

⁷⁷ Ks. Karpinen 2005.

⁷⁸ Esim. Herkman 2006; Jääsaari et al. 2005.

⁷⁹ Hellman 2009, 45 ja 50; myös Napoli 1997.

6. Tarkastelua ohjelmatyypeittäin

Kuten aiemmissa luvuissa on tullut esille, ohjelmatyyppien luokitusta uudistettiin vuoden 2012 raporttiin siten, että jäsenitys on aiempaa tarkempi. Muun muassa tositelevisio-ohjelmia ei otettu vanhassa luokituksessa lainkaan huomioon omana kategorianaan huolimatta siitä, että niin kansainvälisten tutkimusten kuin aiemmissa *Suomalainen televisio-tarjonta* -raporteissa tehtyjen havaintojen perusteella tosi-tv-tyyppisten ohjelmien osuus tv-tarjonnasta on kasvanut vuosi vuodelta.

Asiaohjelmiksi luettiin ennen niin sanottujen perinteisten asiaohjelmien lisäksi kaikki kulttuuriohjelmat, palvelu- ja lifestyle-ohjelmat sekä sellaiset tosi-tv-ohjelmat, joihin ei sisällynyt kilpailuelementtiä. Toisaalta myös viihdeohjelmiin kuului tosi-tv-sisältöjä, minkä johdosta asia- ja viihdeohjelmien luokat olivat osin päällekkäisiä. Kumpikin luokka kattoi myös kirjon varsin erityyppisiä ohjelmia.

Vuoden 2012 raportissa asia- ja viihdeohjelmien kattokategoriat päätettiin jakaa Finnpanel-luokitusta mukaillen osiin. Entinen asiaohjelmien luokka on eritelty uudessa luokituksessa *asiaohjelmiin*, *kulttuuriohjelmiin* ja *lifestyle-ohjelmiin*. Vanha viihdeohjelmien luokka puolestaan on jaettu kahtia luokiksi *viihde ja kevyt musiikki* sekä *tositelevisio-ohjelmat* (Finnpanel-luokituksessa nimellä *reality*). Uusi luokitus paitsi mahdollistaa aiempaa yksityiskohtaisemman analyysin myös kuvaa paremmin television ohjelmasisältöjä.

Raportissa sovelletut luokittelukriteerit on pyritty kuvaamaan mahdollisimman täsmällisesti liitteessä 1, minkä lisäksi luokittelua on avattu edellä mainittujen ohjelmaluokkien osalta tämän luvun alajaksoissa. Muutama huomautus on kuitenkin paikallaan.

Oman haasteensa luokittelulle aiheuttaa se, ettei jäsenityksen pohjana käytetty Finnpanel-luokitus ole puhtaasti aihepiirien eikä ohjelmagenrejen mukainen. Tämän johdosta luokkien rajapinnat eivät ole kaikin osin yksiselitteisiä. Muun muassa lifestyle-ohjelmat ja tosi-tv-ohjelmat ja toisaalta kulttuuri- ja viihdeohjelmat saattavat käsitellä keskenään samankaltaisia aiheita. Toisaalta esimerkiksi tiettyä aihepiiriä käsittelevä dokumentti voi olla lähestymistavaltaan hyvinkin "viihteellinen" tai "vakava", ja siten samaan luokkaan sijoitetut ohjelmat saattavat poiketa jossain määrin toisistaan.

Yksittäisten ohjelmien luokitusta on siis jouduttu harkitsemaan tapauskohtaisesti ohjelmatietojen ja muiden saatavilla olleiden lähteiden varassa. Tuloksia tulkittaessa on kuitenkin syytä pitää mielessä, ettei luokittelu perustu esimerkiksi yksityiskohtaisemman tarkastelun mahdollistavaan sisällölliseen analyysiin. Luokkajaon tulkinta on myös väistämättä jossain määrin subjektiivista, vaikka luokitus sinällään olisi selkeä ja systemaattinen. Luokitustavan läpinäkyvyyden lisäämiseksi seuraavissa alaluvuissa on annettu runsaasti esimerkkejä kuhunkin alaluokkaan kuuluvista ohjelmista.

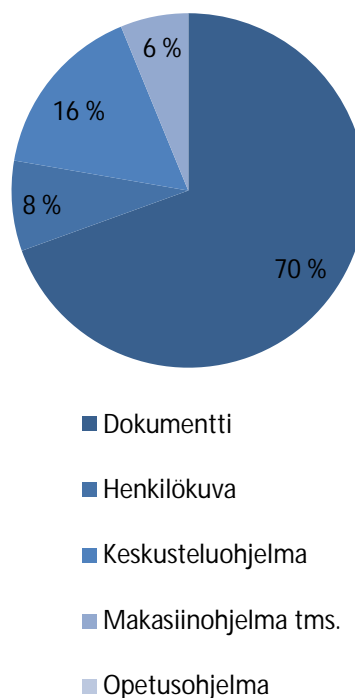
6.1 Asiaohjelmat

Vuonna 2012 yhteensä noin 12 prosenttia otosviikkojen televisio-ohjelmistosta luokiteltiin asiaohjelmiksi.

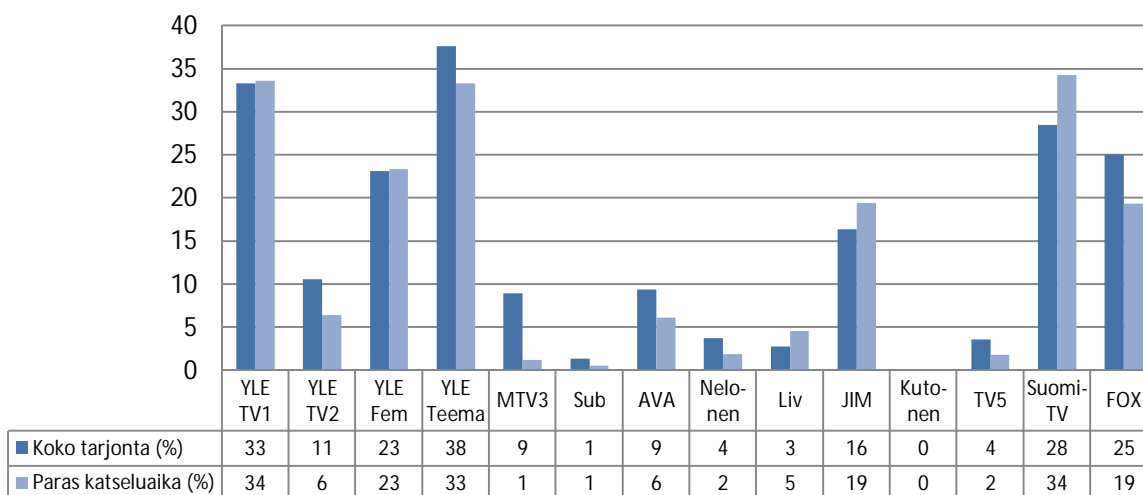
Kuvio 6.1.1 havainnollistaa, millaisista ohjelmista asiaohjelmien luokka koostuu. Reilu kaksi kolmasosaa tähän kategoriaan sijoitetuista ohjelmista oli erilaisia dokumentteja ja reportaaseja, jotka saattoivat esiintyä joko yksittäisinä ohjelmina tai osana ohjelmasarjaa. Lisäksi asiaohjelmiin katsottiin kuuluvaksi henkilökuvia sekä muun muassa erilaisia keskustelu- ja makasiiniohjelmiä.

Asiaohjelmien aihekirjo vaihteli ihmisten arkeen liittyvistä kysymyksistä yhteiskunnallisiin teemoihin. Monet asiaohjelmiksi luokitelluista ohjelmista olivat käsittelytavaltaan niin sanotusti ”vakavia”, mutta joukkoon mahtui myös otteeltaan selvästi viihteellisiä tapauksia. Muun muassa lähes kaikki dokumentit on pyritty luokittelemaan tässä tutkimuksessa johdonmukaisesti asiaohjelmiksi ohjelman sävystä riippumatta.⁸⁰

Kuvio 6.1.1
Asiaohjelmatyypit (%)

Kuvio 6.1.2
Asiaohjelmien osuus ohjelmatarjonnasta kanavittain 2012 (%)

Kuvio 6.1.2 osoittaa, että kanavan omaan ohjelmatarjontaan suhteutettuna asiaohjelmien osuus oli suurin Yle Teemalla (38 %). Määrällisesti eniten asiaohjelmia esitti kuitenkin Yle TV1, joka näytti niitä yli 37 tuntia viikossa. Tämä tarkoittaa, että kanavan ohjelmis-

⁸⁰ Esimerkiksi musiikkia, tanssia ja kuvataiteita käsittelevät ohjelmat on luokiteltu tässä raportissa kulttuuriohjelmiksi (ks. alaluku 6.2), ja myös lifestyle- ja tosi-tv-ohjelmiin kuuluu jonkin verran luonteeltaan dokumentaarista aineistoa (ks. alaluvut 6.3 ja 6.5). Lisäksi viihteen ja kevyen musiikin luokkaan kuuluu joitakin selvästi viihteellisiä keskusteluohjelmia. Näiden ohjelmityyppien luokittelukriteerit on kuvattu tarkemmin seuraavissa alajaksoissa.

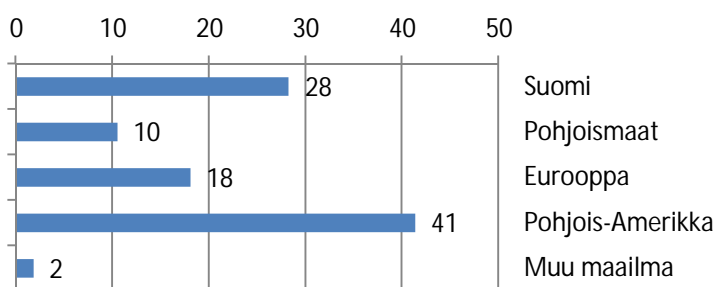
tosta kolmasosa (33 %) oli asiaohjelmia. Asiaohjelmien suhteellinen osuus oli verrattain korkea myös jo toimintansa lopettaneella SuomiTV:llä (28 %) ja sen tilalla aloittaneella FOX:lla (25 %) sekä julkisen palvelun ruotsinkielisellä kanavalla Yle Femillä (23 %). Kutztosta (ja sen edeltäjää The Voicea) lukuun ottamatta kaikilla kanavilla oli jonkin verran asiaohjelmatarjontaa, joskin Subilla osuus oli lähes olematon (1 %) ja myös Livillä (3 %), Nelosella (4 %) ja TV5:llä (4 %) varsin vähäinen.

Useimmilla kanavilla valtaosa asiaohjelmiksi määritellyistä tarjonnasta oli dokumentteja lukuun ottamatta MTV3:a, AVA:a ja Nelosta, joiden asiaohjelmatarjonta koostui pääosin keskusteluohjelmista.

Kuviosta 6.1.3 nähdään, että otosviikkoina lähetetyistä asiaohjelmista suuri osa oli alkuperältään pohjoisamerikkalaisia. Esimerkiksi SuomiTV ja FOX esittivät yksinomaan yhdysvaltalaisia asiaohjelmia, ja myös Jimillä, Nelosella ja AVA:lla näitä oli valtaosa.

Kotimaisten ohjelmien osuus kanavien yhteenlasketusta asiaohjelmatarjonnasta oli hieman yli neljänneksen. Ylen TV1:llä ja TV2:lla sekä MTV3:lla yli puolet asiaohjelmistosta oli suomalaista alkuperää. Pohjoismaisia asiaohjelmia puolestaan näytti suhteellisesti eniten Yle Fem, jolla näiden osuus oli noin puolet. Alkuperältään monipuolisinta asiaohjelmatarjontaa oli Yleisradion kanavilla.

Kuvio 6.1.3
Asiaohjelmien alkuperämaat 2012 (%)

Esimerkkejä asiaohjelmista

Temaattisesti tarkasteltuna merkittävä osa asiaohjelmista liittyi jollain tavalla tavallisten kansalaisten arkeen ja ihmiskohtaloihin. Näitä käsiteltiin muun muassa vaihtuvaiheisissa keskusteluohjelmissä (esim. TV1:llä *Aamusydämellä*, *Inhimillinen tekijä* ja *Voimala* ja MTV3:lla *Studio 55*) sekä rajatumminkin ihmissuhteisiin keskittyvissä keskustelutarjoissa (esim. TV2:lla *Suhdekorjaamo*, AVA:lla *11 tapaa jättää nainen* ja Nelosella *Dr. Phil*). Ihmisläheisiä aiheita tarkasteltiin myös lukuisissa dokumenttisarjoissa, joiden aiheina saattoivat olla yhtä lailla akvaariokalojen tai maratonjuoksun harrastaminen kuin änkytys, dementia tai teinivanhemmuus.

Niin julkisen palvelun kanavilla kuin useimmilla kaupallisilla kanavilla oli omat dokumenttisarjansa, joiden aiheet ja käsittelytavat saattoivat vaihdella vakavista varsin viihteellisiin. Rikoksia ja onnettomuuksia käsittelevät dokumenttisarjat hallitsivat asiaohjelmistoa erityisesti Jimillä (esim. *JIM D Rikos*) ja FOX:lla (esim. *Hetki ennen tuhoa* ja *Lentoturmatutkinta*). Näillä kanavilla esitettiin myös suhteellisen paljon rakentamiseen ja tekniikkaan liittyviä dokumentteja (esim. Jimillä *Maailman rankimmat korjausurakat*, FOX:lla *Jättimäiset rakennusurakat* ja *Maailman kovimmat korjaushankkeet*).

Yleinen asiaohjelmien aihe oli myös historia, jota käsitteleviä ohjelmia nähtiin omina dokumenttisarjoinaan erityisesti Yle Teemalla ja Yle TV1:llä mutta melko paljon myös Jimillä ja FOX:lla. Luontodokumentit muodostivat asiaohjelmiston suurimman teemaluokan Yle TV1:llä (esim. *Avara luonto* ja *Luontohetki*), jonka tarjonta käsitti myös kirjavan joukko aiheita maantieteestä kansainvälisiin kysymyksiin (esim. *Kiehtova maailma*, *Maapallomme ihmeitä* ja *Ulkolinja*). Kanavan asiaohjelmistoon kuului myös yhteiskunta- ja kuluttajakriittistä tutkivaa journalismia (esim. *MOT* ja *Kuningaskuluttaja*). Yle Teema

puolestaan keskittyi historian ohella muun muassa tiededokumentteihin (esim. *Prisma studio*), unohtamatta kuitenkin muun muassa muotoilua ja arkkitehtuuria (esim. *Design-klassikko*, *Tyylin alkulähteillä* ja *Rakennustaiteen aarteita*).

Noin kymmenesosa asiaohjelmista käsitteli terveyttä ja hyvinvointia (esim. TV1:llä *Akuutti* ja *Tohtori Kiminkinen*, MTV3:lla ja AVA:lla *Lääkärit*). Lisäksi ohjelmatyyppiin mahtui muun muassa julkisuuden henkilöiden ja vaikuttajien henkilökuvia (esim. TV1:llä *Kuka oikein olet?* ja Teemalla *Erytyisiä naisia*) sekä elämäkatsomukseen ja -arvoihin (esim. TV1:llä *Taivastiellä*), työelämään ja yrittämiseen liittyviä aiheita (esim. MTV3:lla *Menestyksen takana* ja *Tarinoita suomalaisesta työstä*).

Myös ennen omana luokkanaan tarkastellut opetusohjelmat sisällytettiin tällä kertaa asiaohjelmakategoriaan. Aiemmissa raporteissa määritellyt opetusohjelman kriteerit täytettäviä opetusohjelmia esitti otosviikoilla vain Yle Teema, jonka ohjelmistoon kuului kieliohjelmia (esim. *Japania Erinin kanssa* ja *Talo Ranskassa*). Opetusohjelmien osuus kanavien kokonaistarjonnasta oli kuitenkin niin vähäinen, että se pyöristyy nolnaan.

6.2 Kulttuuriohjelmat

Tässä raportissa kulttuuriohjelmiksi on määriteltä periaatteessa aihealueen mukaisesti kaikki kulttuuria ja taiteita käsittelevät ohjelmat kulttuurimuodosta tai -tyylistä riippumatta. Myös populaarikulttuuria käsittelevät ohjelmat on lähtökohtaisesti sisällytetty tähän luokkaan. Kaikki musiikkivideot on kuitenkin sijoitettu Finnpanel-luokitusta mukaillen viihde ja kevyt musiikki -kategoriaan, johon on laskettu kuuluvaksi myös joitakin yksittäisiä musiikkiaiheisia visailuohjelmia.

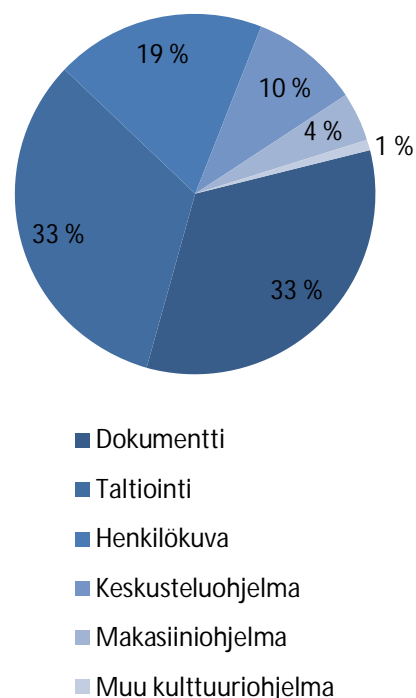
Noin kolmannes kulttuuriohjelmista koostui dokumenteista ja toinen kolmannes erilaisista konsertti- ja teatteritalkioinneista. Henkilökuvien osuus ohjelmaluokasta oli vajaa viidennes ja keskusteluohjelmien noin kymmenesosa. Loput viisi prosenttia piti sisälään muun muassa erilaisia makasiiniohjelmiä.

Kulttuuriohjelmien osuus kaikkien maksuttomien kanavien yhteenlasketusta ohjelmatarjonnasta oli vuonna 2012 yhteensä vain noin kaksi prosenttia. Kulttuuritarjonta jakautui kuitenkin varsin epätasaisesti eri kanaville.

Selvästi eniten kulttuuriohjelmia esitti sekä tunteina että omaan tarjontaansa suhteutettuna Yle Teema. Sen ohjelmistosta hieman vajaa neljännes (23 %) edusti tätä ohjelmatyyppiä, mikä tarkoittaa lähes 14 viikkotuntia. Seuraavaksi eniten kulttuuriohjelmia esitivät Yle Fem (6 %) ja Yle TV2 (3 %), jotka kumpikin näyttivät kulttuuria otosjaksolla keskimäärin noin kolme viikkotuntia.

Subilla, Livillä, Kutosella, TV5:llä, FOX:lla ja jo toimintansa lopettaneella Suomi TV:llä kulttuuriohjelmia ei esitetty otosviikkoina lainkaan, ja muillakin kaupallisilla kanavilla tä-

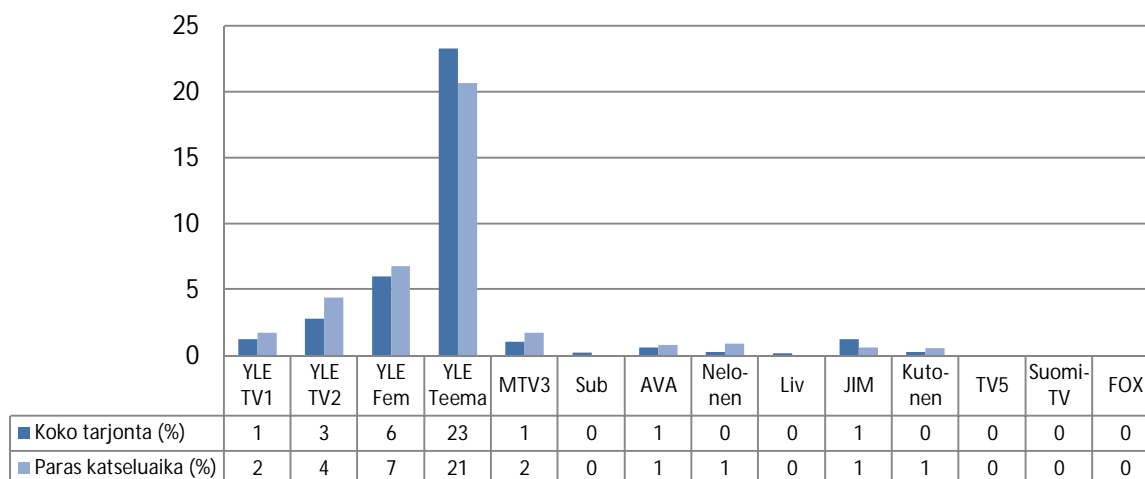
Kuvio 6.2.1
Kulttuuriohjelmatyypit 2012 (%)

hän ohjelmakategoriaan laskettava tarjonta oli lähes olematonta eli alle prosenttiyksikön koko tarjonnasta.

Kuvio 6.2.2

Kulttuuriohjelmien osuus ohjelmatarjonnasta kanavittain 2012 (%)

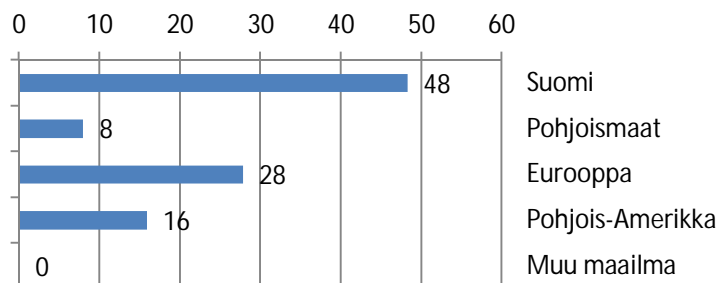

Lähes puolet kaikista maksuttomilla kanavilla esitetyistä kulttuuriohjelmista oli vuonna 2012 kotimaisia. Eurooppalaisen tuotannon osuus oli pohjoismaiset ohjelmat mukaan luettuna noin kolmanneksen.

Sekä suomalaisista että eurooppalaisista kulttuuriohjelmista valtaosa oli erilaisia taltiointeja ja dokumentteja. Pohjois-Amerikasta hankitut kulttuuriohjelmat puolestaan koostuivat suurelta osin henkilökuvisista. Näiden osuus kanavien yhteenlasketusta kulttuuriohjelmatarjonnasta oli noin kuudenneksen. Muualla maailmassa tuotettuja kulttuuriohjelmiä ei otosviikoilla esitetty lainkaan.

Kuvio 6.2.3

Kulttuuriohjelmien alkuperämaat 2012 (%)

Esimerkkejä kulttuuriohjelmista

Temaattisesti tarkasteltuna valtaosa tässä raportissa kulttuuriohjelmiksi määritellystä tarjonnasta käsitteli musiikkia. Otosviikoilla Yleisradion kanavilla esitettiin muun muassa useita dokumenttisarjoja, joissa käsiteltiin populaarimusiikin historiaa, henkilöitä ja yhteiskunnallisia vaikutuksia (esim. TV2:lla *Rock-Suomi*, Yle Teemalla *Metal Evolution: Raskaan rockin tarina*, *Kun rytmi oli laki* ja *Punklandia*). Teemalla esitetty *Musiikin muisti* puolestaan perehdytti katsojia suomalaiseen kansanmusiikkiin. Lisäksi Ylen esittämässä yksittäisissä kulttuuridokumenteissa tarkasteltiin muun muassa klassista musiikkia, kuvataiteita sekä elokuvien syntyä ja historiaa.

Julkisen palvelun kanavilla esitettiin otosviikoilla runsaasti myös eri musiikkityylien konserttitaltointeja. Esimerkiksi Yle TV2 esitti otosviikoilla *Yle Live* -sarjassaan nauhoituksia Adelen, Björkin, Chisun ja Justin Bieberin konserteista sekä koosteita EBBA- ja Brit Awards -palkintogaaloista. Yle Teemalla taas nähtiin kattaus kaikenlaista musiikkia Amy

Winehousen muistokonsertista Kaija Saariahon klarinettikonserttoon. Konserttien lisäksi taltiointien joukossa oli myös joitakin tanssi- ja sirkusesityksiä.

Otosviikkoina esitetyistä kulttuuriaiheisista keskusteluohjelmista valtaosa käsitteli kirjallisuutta. Erityisesti Yle Femin ohjelmistoon kuului useita kirja-aiheisia keskusteluohjelmia, joista osa oli kotimaisia (esim. *Kirjakausi* ja *Pixel*), osa puolestaan pohjoismaisia (esim. *Kirjaohjelma*, *Sundholmin lukupiiri* ja *Tarinoiden taikaa*). Kirjallisuudesta keskusteltiin myös Yle TV1:llä (esim. *Kymmenen kirjaa* -sarja) ja Teemalla (esim. *Runoraati*) sekä MTV3:lla ja AVA:lla (esim. *Kirjakausi*).

Lisäksi julkisen palvelun kulttuuriohjelmatarjontaan kuului muun muassa TV1:llä nähty makasiiniohjelma *Strada* sekä lukuisia henkilökuvia, joissa esiteltiin esimerkiksi tanssireografeja ja suomalaisia näyttelijöitä (esim. Yle Teemalla *Kootut askeleet* -sarja ja TV2:lla *Sulevi Peltola – hiljainen humoristi*). Livin ja Jimin tarjonnasta kulttuuriohjelmiksi laskettiin joukko henkilökuvia, joiden kohteina oli amerikkalaisia elokuva- tai poptähtiä (esim. *Liv D: Melanie Griffith* ja *JIM D: Ricky Martin*). Subilla, Nelosella, Kutosella ja sen edeltäjällä The Voicella kulttuuritarjonta oli otosviikkoina niukkaa: jokainen näistä kanavista esitti tarkastelujaksolla ainoastaan yhden kulttuuriohjelmaksi laskettavan konserttitaltioinnin.

6.3 Lifestyle-ohjelmat

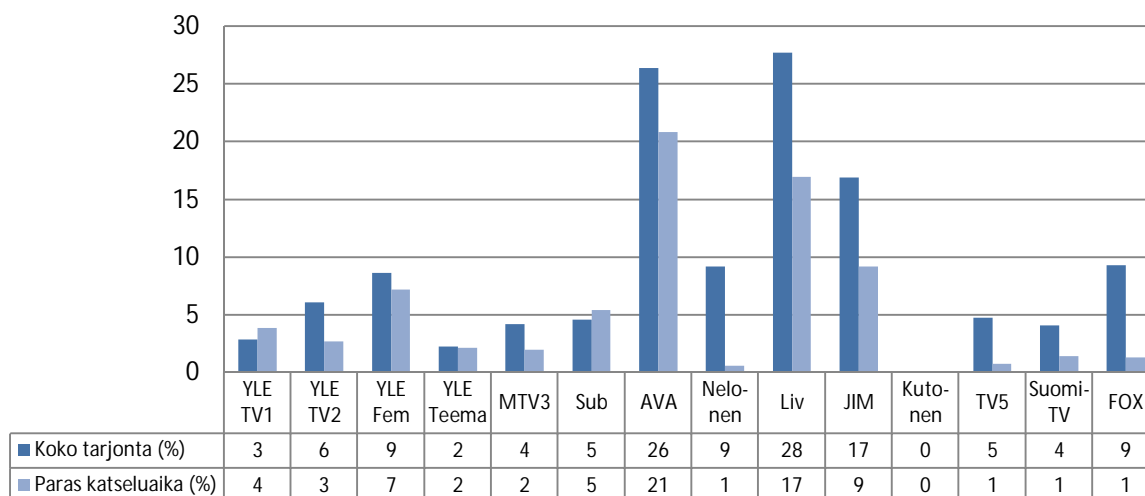
Myös lifestyle-ohjelmat on erotettu tässä raportissa kautta linjan omaksi luokakseen, kun niitä aiempina vuosina on tarkasteltu etupäässä osana asiaohjelmatarjontaa. Lifestyle-ohjelmat koostuvat englanninkielisen nimensä mukaisesti pääosin elämäntapoihin liittyvistä ohjelmista. Luokkaan kuuluu muun muassa erilaisia makasiiniohjelmia, joiden aiheet liittyvät usein vapaa-aikaan, kotiin ja harrastuksiin. Yhteistä näille on usein se, että katsojaa opastetaan antamalla erilaisia käytännön vinkkejä, kuten ruoka- tai sisustusideoita, "näin teet" -hengessä.

Erotuksena edellä kuvattuihin asiaohjelmiin nähden lifestyle-ohjelmilla ei siis yleensä ole selkeää dokumentaarista otetta, vaikkakin näiden ohjelmatyypin käsittelemät aihepiirit saattavat olla lähellä toisiaan. (Esimerkiksi kulttuuriin ja maantieteeseen liittyvät ohjelmat on luettu pääsääntöisesti asiaohjelmiksi, vapaa-ajan matkailuun liittyvät ohjelmat puolestaan lifestyle-ohjelmiksi.)

Toisaalta myös lifestyle-ohjelmien ja tosi-tv-ohjelmien aiheet ovat usein varsin samankaltaisia, mikä tekee niiden välisestä rajasta paikoin vaikeasti määritettävän. Tässä raportissa erottelu on tehty muun muassa aiheen käsittelytavan ja ohjelman fokuksen perusteella. Siinä missä lifestyle-ohjelmat ovat yleensä selvästi toimitettuja ja asiantuntijavetoisia, esimerkiksi dokumentaariset tosi-tv-ohjelmat pyrkivät yleensä seuraamaan niissä esiintyvien ihmisten elämää mahdollisimman "autenttisesti". Lisäksi lifestyle-ohjelmissa huomion kohteena on yleensä tietty tarkoin rajattu teema, kun taas samoja aihepiirejä käsittelevissä tosi-tv-ohjelmissä keskiössä ovat usein ohjelmassa esiintyvät yksilöt.

Kuvio 6.3.1

Lifestyle-ohjelmien osuus ohjelmatarjonnasta kanavittain 2012 (%)

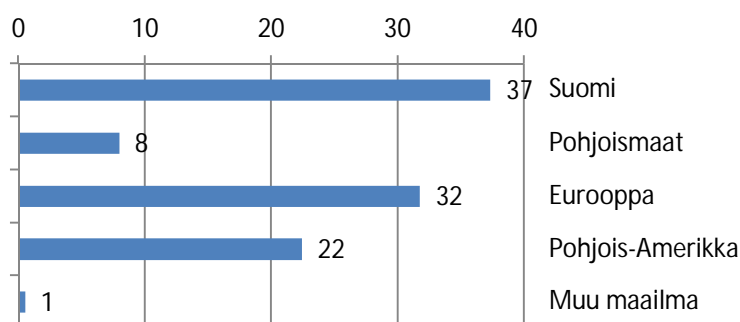

Kaiken kaikkiaan noin kahdeksan prosenttia kanavien ohjelmatarjonnasta oli vuonna 2012 laskettavissa lifestyle-ohjelmiksi. Kuvio 6.3.1 kuitenkin osoittaa, että ohjelmatyypin tarjonta jakautui kanavien välillä varsin epätasaisesti. Livillä (28 %) ja AVA:lla (26 %) lifestyle-ohjelmien osuus ohjelmatarjonnasta oli yli neljänneksen. Kumpikin kanava esitti lähes 30 tuntia lifestyle-ohjelmia viikossa. Jimillä lifestyle-ohjelmien osuus koko tarjonnasta oli vähän yli kuudenneksen (17 %) ja Yle Femillä (9 %) ja FOX:illa (9 %) hieman vajaan kymmenyksen luokkaa. Kaikilla muilla kanavilla ohjelmatyypin osuus jäi alhaisemmaksi. Yle TV1 oli tutkimuksessa tarkastelluista kanavista ainoa, jolla lifestyle-ohjelmien osuus ohjelmistosta oli parhaaseen katselu-aikaan vuorokautista keskiarvoa suurempi, kun taas monilla muilla kanavilla ohjelmatyypin osuus laski ilta-aikaan.

Kuviossa 6.3.2 on tarkasteltu lifestyle-ohjelmien alkuperä-maita. Vajaa 40 prosenttia kaikista otosviikkoina esitetyistä lifestyle-ohjelmista oli kotimais-ta tuotantoa, ja yhteensä hie-man suurempi osa oli tuotettu muualla Euroopassa Pohjois-maat mukaan lukien. Pohjois-amerikkalaisen tuotannon osuus oli lifestyle-ohjelmista noin viidenneksen, ja tämä keskittyi selvästi tietyille kana-ville.

Kuvio 6.3.2

Lifestyle-ohjelmien alkuperämaat 2012 (%)

Useimmilla kanavilla lifestyle-ohjelmatarjonta oli pääosin suomalaista. Ainoastaan AVA ja FOX keskittyivät etupäässä eurooppalaisiin lifestyle-ohjelmiin, kun taas Yle Fem näytti suhteessa eniten pohjoismaisia lifestyle-ohjelmia. Pohjoisamerikkalaisten lifestyle-ohjelmien suhteellinen osuus oli korkein Jimillä, TV5:llä ja Livillä, joilla amerikkalaista alkuperää olevat ohjelmat kattoivat ohjelmatyypistä yli kolmanneksen.

Esimerkkejä lifestyle-ohjelmista

Temaattisesti tarkasteltuna lifestyle-ohjelmatarjonta oli useimmilla kanavilla varsin samankaltaista. Selvästi yleisin lifestyle-ohjelmien aihe oli ruoanlaitto, jota käsitteli noin kaksi viidesosaa luokan ohjelmista. Ohjelmatyypin suurimmilla tarjoajilla eli Livillä ja AVA:lla suurin osa ruoka-aiheisista ohjelmista oli ulkomaisia (esim. AVA:lla *Market Kitchen* ja *Jamie Oliver*, Livillä *Kotiruokaa Rachel Rayn tapaan* ja *Huippukokki lähtee maalle*). Kokkausohjelmat kattoivat suurimman osan lifestyle-ohjelmatarjonnasta myös Jimillä (esim. *Kuuluisat kuppilat* ja *Tomin keittiö*), FOX:lla (esim. *24Kitchen*), Nelosella (esim. *Heikin lähiruokaa* ja *James Martinin puutarhaherkut*) ja MTV3:lla (*Hansin matkassa* ja *Jamie Oliver*). Ruokaohjelmien osuus ohjelmatyypistä oli verrattain korkea kuitenkin myös Ylen kanavista TV2:lla (esim. *Keittiössä tuoksuu ruoka*) ja Yle Femillä (esim. *Purtaa pohjolasta*).

Toiseksi yleisin lifestyle-ohjelmien aihe oli sisustus ja remontointi. Myös tätä aihepiiriä käsitteleviä ohjelmia esitettiin erityisesti AVA:lla, jonka tarjonta keskittyi ennen muuta eurooppalaiseen tuotantoon (esim. *Grand Designs* ja *Britannian kauneimmat kodit*), sekä Livillä, joka esitti enemmän amerikkalaisia sisustussarjoja (esim. *Hurja sisustushaaste*). Useilla kanavilla nähtiin otosviikkoina myös runsaasti kotimaisia sisustusohjelmia, joista osa oli ensiesityksiä ja toiset uusintoja. Muun muassa MTV3 ja AVA kierrättivät osin samoja suomalaisia sisustusohjelmia (esim. *Pientä pintaremonttia* ja *Tyylivarka*). Samoin Liv näytti useita aiemmin Nelosella nähtyjä sarjoja (esim. *Inno* ja *Unelmien talo*). Kotimaista lifestyle-tuotantoa nähtiin myös Subilla (esim. *Suomen kaamein kämpä*) ja FOX:lla (esim. *Ari ja Kirsi: kotirempat*).

Sisustusohjelmien lisäksi lifestyle-ohjelmiin kuului keskeisesti myös puutarhanhoitoa käsitteleviä ohjelmia, joita esitettiin erityisesti AVA:lla (esim. *Puutarhurin paratiisi*) ja Livillä (esim. *Eden*), mutta myös kaikilla Ylen kanavilla Teemaa lukuun ottamatta (esim. TV1:llä *Unelmien puutarhat*, TV2:lla ja Yle Femillä *Iloa puutarhasta*).

Julkisen palvelun kanavilla yleisin lifestyle-ohjelmien aihe oli matkailu. Eniten matkailuaiheisia ohjelmia oli Ylen kanavista TV2:lla, jonka tarjontaan kuului niin ulkomaisia kuin kotimaisiakin sarjoja (esim. *Matkapassi* ja *Sohvasurffaajat*). Viikkotuntimäärissä mitattuna eniten matkailuohjelmia esitti kuitenkin JIM, jolla aihepiirin tarjontaa hallitsi ruokakulttuuria ja matkailua yhdistävä amerikkalaisohjelma *Anthony Bourdain maailmalla*. Kaikkiaan noin puolet kanavien matkailuohjelmista oli kotimaisia. Suomalaisiin sarjoihin panostivat muun muassa Sub (esim. *Madventures*), Nelonen (esim. *Budjettiviikonloppu Euroopassa*) sekä Liv (esim. *Lauran matkakuvia* ja *Saran ja Meri-Tuulin metropolit*).

Lifestyle-luokkaan kuuluviksi laskettiin myös joukko terveyttä ja hyvinvointia käsitteleviä ohjelmia, joihin lukeutuivat muun muassa Nelonen median eri kanavilla esitetyt *Jaksa paremmin* ja *Unitupa*. Lisäksi ohjelmatyyppi piti sisällään muun muassa kauneuteen ja tyyliin liittyviä teemoja, joita esittivät AVA (esim. *Tyylin oppitunnit* ja *Watcha*), Nelonen (esim. *Bella*), Liv (esim. *Stellan tyyliin*) ja TV5 (esim. *Naislife* ja *Nooran kanssa kaupungilla*).

Lisäksi lifestyle-ohjelmien aihevalikoima kattoi sekalaisen kirjon muun muassa erilaisia harrastuksiin liittyviä aiheita. Oman alaryhmänsä muodistivat esimerkiksi erilaiset käsitöihin ja "tuunaukseen" keskittyvät ohjelmat, joista kuuluisin lienee Yle Femillä *Strömsö*. Samaa aihepiiriä käsiteltiin myös lukuisissa muissa sarjoissa eri kanavilla (esim. Subilla *Ratula*, AVA:lla *Koto* ja Livillä *Neulontakerho*). Yle TV1 puolestaan keskittyi antiikkiaiheisiin ohjelmiin, joiden uusintoja nähtiin myös Yle Femillä (esim. *Antiikkia, antiikkia* ja *Antiikkimakasiini*).

Lifestyle-ohjelmiksi luokiteltiin myös muun muassa eränkäyntiin ja kalastukseen keskittyviä ohjelmia. Näitä kuului erityisesti JIM:n tarjontaan (esim. *Maailman parhaat kalapai-*

kat ja *Eräkuksa*) sekä Yle TV2:n (esim. *Erätulilla* ja *Peltsin lappi*), Yle Femmin (esim. *Riis-tametsällä*) sekä SuomiTV:n ja sen seuraajan FOX:n ohjelmistoon (esim. *Perhokalastuk-sen salat* ja *Jahtikuningatar Marjaana*). Usealla kanavalla oli myös autoihin ja veneilyyn keskittyviä kotimaisia ohjelmia (esim. Nelosella ja Jimillä *Start!* ja *Navigare*, MTV3:lla ja Subilla *Teknari* ja *Ajoneuvos*).

Muita lifestyle-ohjelmien aiheita olivat muun muassa liikunta (esim. Nelosella *Elixir* ja FOX:lla *Vapaalla.tv*) ja pelit (esim. Jimillä *Tilt* ja Kutosella *Score*). Vapaa-aikaan liittyvien aiheiden lisäksi lifestyle-ohjelmiksi luokiteltiin myös pienehkö joukko muun muassa lapsia ja perhettä (esim. Nelosella ja AVA:lla *Vanessa ja pikkuväki*) sekä seksiä ja parisuhdetta käsitteleviä ohjelmia (esim. TV5:llä *Kysy seksistä*). Lisäksi ohjelmatyyppeihin kuului erilaisia lemmikkeihin liittyviä ohjelmia, joita esitettiin otosviikkoina MTV3:lla ja AVA:lla (esim. *Koiran elämää*), Livillä (esim. *Ihmisen paras ystävä*) ja TV5:llä (esim. *ShowHAU*).

6.4 Viihde ja kevyt musiikki

Kaikkiaan noin 14 prosenttia kanavien yhteenlasketusta ohjelmatarjonnasta kuului vuonna 2012 luokkaan viihde ja kevyt musiikki. Ohjelmatyypistä yli puolet oli kuitenkin musiikkivideoita, joista 99 prosenttia esitettiin entisellä The Voicella ja nykyisellä Kutosella.⁸¹

Kun musiikkivideot jätetään laskuista, yli kolmannes kanavien yhteenlasketusta viihdeohjelmatarjonnasta koostui erilaisista keskustelu- ja haastatteluohjelmista. Toiseksi eniten viihdeohjelmien luokassa oli erilaisia sketsi- ja stand up -ohjelmia. Lisäksi luokkaan kuului erilaisia visailu- ja kilpailuohjelmia, kotivideo- ja piilokameraohjelmia sekä joukko vaikeammin määriteltävissä olevia viihdeohjelmia, jotka keskittyivät esimerkiksi erilaisiin hurjiin tempuihin ja testeihin tai taikuuteen.

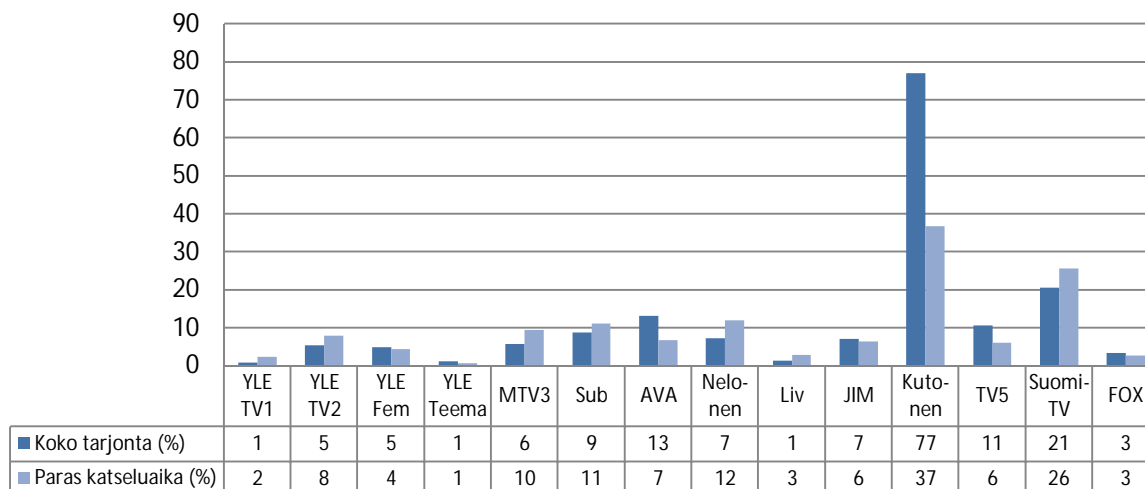
Kuten kuvioista 6.4.1 näkyy, ylivoimaisesti eniten viihde ja kevyt musiikki -ohjelmia oli Kutosella, jolla ohjelmatyypistä kuitenkin yli 98 prosenttia oli musiikkivideoita. Toiseksi korkein ohjelmatyypin osuus oli jo toimintansa lopettaneella SuomiTV:llä (21 %), jonka jälkeen seuraavaksi eniten viihdeohjelmia esittivät AVA (13 %) ja TV5 (11 %). Kaikilla muilla kanavilla viihteen osuus jäi alle kymmeneen prosenttiin.

Kaiken kaikkiaan viihteen osuus kanavien yhteenlasketusta tarjonnasta näyttää selvästi alhaisemmalta kuin aiempien vuosien *Suomalainen televisiotarjonta* -raporttien perusteella on vaikuttanut. Tämä selittyy pitkälti sillä, että tositelevisio on erotettu nyt ensi kertaa omaksi luokakseen, kun aiemmin kaikki kilpailuelementin sisältävät tosi-tv-ohjelmat laskettiin kuuluviksi viihdeluokkaan

⁸¹ Kuten jo kulttuuriohjelmien yhteydessä kuvattiin (ks. alajakso 6.2), 'viihde ja kevyt musiikki' -kategoriaan on laskettu tässä kuuluviksi aiempien raporttien tapaan kaikki musiikkivideot, kun taas esimerkiksi kaikki konserttitaltioinnit on määritelty kulttuuriohjelmiksi musiikkityylistä riippumatta.

Kuvio 6.4.1

Viihteen ja kevyen musiikin osuus ohjelmatarjonnasta kanavittain 2012 (%)

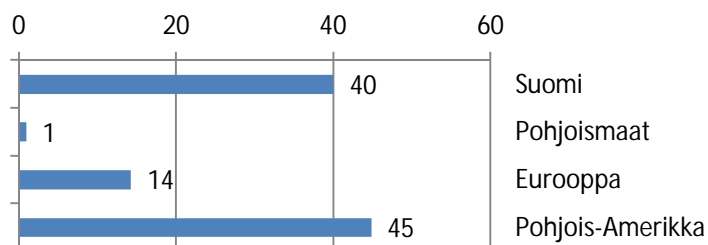

Kuviossa 6.4.2 on tarkasteltu viihdeohjelmien alkuperämaita. Musiikkivideo-ohjelmat on kuitenkin jätetty tässä vääristymien välttämiseksi kokonaan pois laskuista, sillä ohjelmista esitettyjen videoiden alkuperämaat eivät käy ilmi ohjelmakuvauksista. Raportissa musiikkivideo-ohjelmien alkuperämaaksi on määritelty ohjelman tuotantomaa mukaan Suomi, vaikka onkin syytä olettaa, että suuri osa ohjelmissa esitetyistä videoista on ulkomaista alkuperää.

Varsinaisista viihdeohjelmista kaksi viidesosaa oli vuonna 2012 kotimaista tuotantoa, ja parhaaseen katselu-aikaan suomalaisten viihdeohjelmien osuus korostui entisestään. Yli kaksi viidesosaa tuli Pohjois-Amerikasta eurooppalaisen tuotannon jäädessä pieneksi. Kaikkien Yleisradion kanavien viihdeohjelmatuotanto oli suureksi osaksi kotimaista, samoin MTV3:n, Nelosen, Livin ja Kutosen, kun taas muiden kanavien tarjonta oli pääosin pohjoisamerikkalaista.

Kuvio 6.4.2

Viihdeohjelmien alkuperämaat 2012 (%)
(pl. musiikkivideot)

Esimerkkejä viihdeohjelmista

Kun musiikkivideot jätetään laskuista, suurin osa viihdeohjelmista koostui erilaisista keskustelu- ja haastatteluohjelmista. Viikkotunneissa tarkasteltuna lähes puolet tästä tarjonnasta kattoi AVA:lla nähty amerikkalainen *Rachel Ray Show*. Suhteessa suuren osan lähetysajasta voivat myös TV5:n kotimaiseen ajankohtaisviihteeseen keskittyvä *Tuomas Enbuske Talk Show* sekä SuomiTV:llä ja sen seuraajalla FOX:lla lähetetty amerikkalainen myöhäisillan keskusteluohjelma *Conan*. Myös MTV3:n viihdetarjonta koostui pääosin kotimaisista keskusteluohjelmista (esim. *Nikon grilli* ja *Korkojen kera*). Julkisen palvelun puolella vastaavia ohjelmia esittivät etupäässä Yle TV1 (esim. *Uutisvuoto* ja *YleLeaks*) ja Yle Fem (esim. *Jälkivääntö* ja *Suunvuoro*).

Viikkotunneissa tarkasteltuna varsinaisia viihdeohjelmia oli eniten TV5:llä, jonka tarjonta koostui ennen muuta ulkomaisista sketsisarjoista (esim. *Hale ja Pace – hauskat pojat* ja *Pikku-Britannia*) ja kotivideoista (esim. *Amerikan hauskimmat kotivideot*). Myös Sub nojasi viihdetarjonnassaan pitkälti sketsiviihteeseen, johon kuului ennen muuta brittisarjoja (esim. *Pähkähullu parodiashow*, *Harry & Paul* ja *No Signal*) sekä MTV3:lla esitetyn *Puto-us*-sarjan uusintoja. MTV3:n ohjelmistoon kuului muitakin suosittuja sketseihin ja improvisaatioon perustuvia kotimaisia sarjoja (esim. *Ketonen ja Myllyrinne* ja *Vedetään hatusta*).

Ylen kanavista kotimaista sketsiviihdettä esitti ainoana Yle TV2 (esim. *Hymy pyllyy*, *Ali-valtiosihteerin televisio-ohjelma* ja *Kätevä emäntä*), joka esitti myös viikkotunneissa tarkasteltuna julkisen palvelun kanavista selvästi eniten viihdeluonteisia ohjelmia. Suurin osa TV2:n viihdeohjelmista oli erilaisia visailu- ja kilpailuohjelmia (esim. *Tartu mikkiin* ja *HulaHula*), jotka muodostivat myös Nelosen viihdetarjonnan selkärangan (esim. *Faces*, *Sokkokokki* ja *Wipeout UK*). Erilaisia viihteellisiä kilpailuja nähtiin kuitenkin jonkin verran myös MTV3:lla (esim. *Huvipuisto* ja *Sing along*) sekä entisellä SuomiTV:llä (esim. *Aivan pihalla*).

Yhteensä noin viidennes kanavien viihdetarjonnasta koostui erilaisista piilokamera- ja kotivideo-ohjelmista.⁸² Perinteisiä piilokameraohjelmia esittivät määrällisesti eniten JIM (esim. *Alaston piilokamera* ja *Joukkopilat*) ja Sub (esim. *Howien jekut* ja *Teräspallit*), mutta vastaavaa tarjontaa oli muillakin kanavilla (esim. MTV3:lla *Piilokamera*, Nelosella *Homma haltuun*, Kutosella *Just for Laughs*, TV5:llä *Kiikkutuolit kumoon* ja AVA:lla *Pilan päiten*). TV5:n viihdetarjonnasta yhteensä noin neljännes koostui *Amerikan hauskimmat kotivideot* -ohjelmasta, jolle löytyi vastineita useamman kanavan tarjonnasta (esim. Nelosella *Hauskat kotivideot*, Jimillä *Villit nettivideot*, MTV3:lla *Mieletön maailma* ja Livillä *Hauskimmat häävideot*).

Lisäksi kanavien viihdeohjelmatarjontaan kuului erilaisia hurjiin temppeihin, taikuuteen ja kummallisuuksiin keskittyviä ohjelmia. Tätä lajityyppiä edustivat muun muassa Subilla nähdyt amerikkalaissarjat (esim. *Kahjot jenkit* ja *Kreisiä meno*), jotka ohjelmätietojen mukaan perustuvat ”pähkähulluun pöljäilyyn”. Kanavilla nähtiin myös joukko sarjoja, jotka viihdyttivät katsojiaan muun muassa taikatempuilla (esim. Jimillä *Penn & Teller* ja TV5:llä *Taikatempu paljastavat*), uskomattomilla jutuilla ja erikoisilla maailman ilmiöillä (esim. Nelosella *Usko tai älä*, TV2:lla *Maailmanmeno*), tieteen popularisoinnilla (esim. MTV3:lla ja Subilla *Myytinmurtajat*) tai hypnoosishow’illa (esim. Nelosella *Mitä tuli tehtyä*).

TV2:n ohjelmistosta viihteeksi on laskettu tässä tutkimuksessa muutamat musiikkiaiheet kilpailut (esim. *Uuden musiikin kilpailu* ja *Bilebändi*). Teeman vähäinen viihdetarjonta puolestaan koostui kokonaisuudessaan 70-luvun suosikkisarjojen uusintoista (esim. *Ilkamat*, *Merirosvradio* ja *Ällitälli*).

6.5. Tositelevisio-ohjelmat

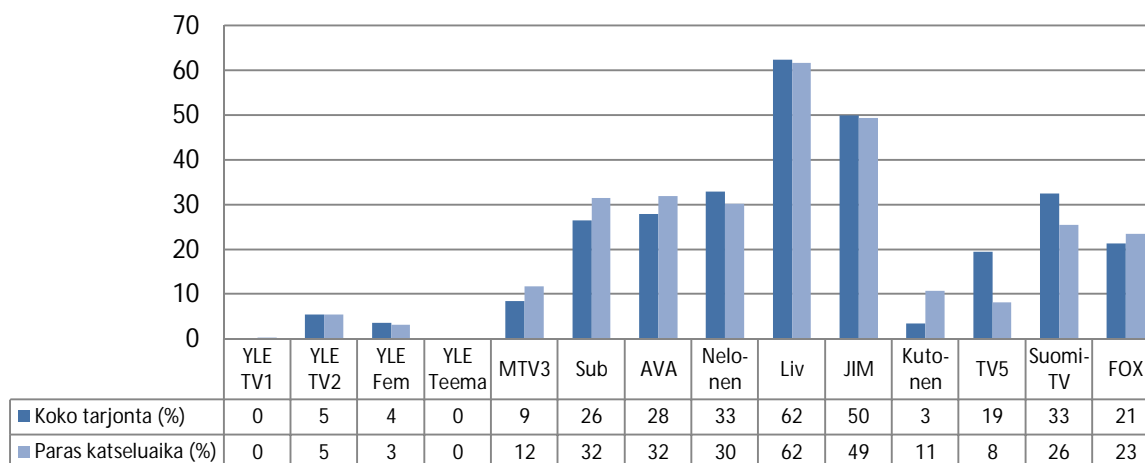
Aiemmissa *Suomalainen televisiotarjonta* -raporteissa tositelevisio-ohjelmat jaoteltiin kahteen eri luokkaan siten, että kaikki kilpailuelementin sisältävät tosi-tv-ohjelmat luettiin viihdeohjelmiksi, kun taas muunlaiset tosi-tv-sarjat sijoitettiin asiaohjelmien luok-

⁸² Jotkut tutkijat laskevat 50- ja 60-luvuilla suosiota saavuttaneet piilokameraohjelmat tositelevisio-ohjelmien ensimmäisiksi edustajiksi (esim. Rymys-Pawłowska 2007, 38; Hietala 2000). Nämä eivät kuitenkaan vastaa nykyistä vallitsevaa tosi-tv-käsitystä, jonka mukaan ohjelmissa esiintyvät ihmiset ovat tietoisia kameroista ja vapaaehtoisesti mukana ohjelmissa.

kaan.⁸³ Nyt tositelevisio-ohjelmat on nostettu raportissa ensimmäistä kertaa erityistar- kasteluun. Niiden tarkastelemista omana kokonaisuutenaan voidaan pitää perusteltuna, sillä erikseen tarkasteltuna tosi-tv-ohjelmat muodostavat suomalaisen television suu- rimman yksittäisen ohjelmaluokan.

Kuvio 6.5.1

Tositelevisio-ohjelmien osuus ohjelmatarjonnasta kanavittain 2012 (%)

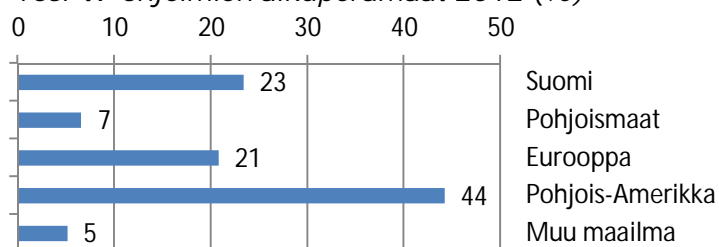
Kuviosta 6.5.1 nähdään, että tosi-tv-ohjelmien osuus kanavan koko tarjonnasta oli Livillä lähes kaksi kolmasosaa (62 %) ja Jimillä yli puolet (50 %). Nelosella (33 %) ja Suo- miTV:llä (33 %) ohjelmatyypin osuus oli noin kolmanneksen, AVA:lla (28 %) ja Subilla reilun neljänneksen (26 %) ja FOX:lla (21 %) ja TV5:llä (19 %) noin viidenneksen. Ylen kanavista jonkin verran tositelevisioksi luokiteltavaa ohjelmaa lähettivät Yle TV2 (5 %) ja Yle Fem (4 %), kun taas Yle TV1:n ohjelmistoon kuului vain yksi tosi-tv:ksi luokiteltavis- sa oleva ohjelma ja Teemalla tositelevisiota ei nähty lainkaan. Kutosella tosi-television osuus koko ohjelmistosta oli vähäinen (3 %), mutta parhaaseen katseluaikaan hieman korkeampi (11 %). Myös MTV3:lla, Subilla, AVA:lla ja FOX:lla ohjelmatyypin osuus nousi hieman ilta-aikaan, kun taas esimerkiksi TV5:llä ja SuomiTV:llä tosi-tv-ohjelmia näytet- tiin parhaaseen katseluaikaan vähemmän kuin vuorokaudessa keskimäärin.

Lähes puolet valtakunnallisilla ilmaiskanavilla esitetyistä tosi-tv-sarjoista oli pohjoisame- rikkalaisia. Kotimaisen tuotannon osuus ohjelmatyypistä oli hieman yli viidenneksen, sa- moin eurooppalaisten tosi-tv-ohjelmien. Lisäksi televisiossa esitettiin jonkin verran myös muissa Pohjoismaissa sekä Euroopan ja Pohjois-Amerikan ulkopuolella tuotettuja tosi-tv- sarjoja.

Yleisradion kanavilla esitetyt tosi- tv-ohjelmat olivat pääosin koti- maisia tai pohjoismaisia. Myös MTV3:lla ohjelmatyypistä lähes puolet oli alkuperältään suoma- laista. Sen sijaan kaikilla muilla kaupallisilla kanavilla esitetyt tosi-tv-sarjat olivat pitkälti poh- joisamerikkalaisia. Parhaaseen katseluaikaan kotimaisen tuotan-

Kuvio 6.5.2

Tosi-tv-ohjelmien alkuperämaat 2012 (%)

⁸³ Aiemmassa jäsenyyksessä muun muassa kaikki dokumentaariset tositelevisiosarjat oli määritelty niin sano- tuiksi "kevytasiaohjelmiksi". Kaikissa raportin taulukoissa nämä oli kuitenkin sisällytetty laajempaan asiaohjel- mien luokkaan.

non osuus ohjelmatyypistä oli kuitenkin hieman korkeampi kuin vuorokautisessa tarjonnassa keskimäärin.

Esimerkkejä tositelevisio-ohjelmista

Tositelevisio-ohjelmiston tarkemmassa jäsenyyksessä joukosta erottui karkeasti luonnehdittuna kolmen tyyppisiä sarjoja. Noin puolet luokan ohjelmista oli luonteeltaan dokumentaarisia. Näissä seurattiin esimerkiksi erilaisten yksilöiden, perheiden, julkisuuden henkilöiden, erityisryhmän edustajien tai ammattiryhmien arkea. Toisen suuren tosi-tv-alaluokan muodostivat kilpailulliset sarjat, joissa osallistujat ottivat toisistaan mittaa monella rintamalla joko yksilöinä tai joukkueina. Jonkinlaisen kilpailuelementin sisälsi noin kolmannes ohjelmatyypistä. Kolmas alaluokka koostui erilaisista muodonmuutosohjelmista ja sosiaalisista kokeista, joissa tyyppillisesti ratkottiin tavallisten ihmisten ongelmia asiantuntijoiden avustuksella. Muutoksen kohteena saattoi olla muun muassa kuvattavien ulkonäkö, perhe-elämä tai elintavat. Alla on eritelty näiden kolmen tosi-tv-alaluokan ohjelmistoa tarkemmin.

- Dokumentaariset tosi-tv-ohjelmat

Dokumentaarille tosi-tv-ohjelmille ominaista on, että kuvausryhmä seuraa kohteitaan ikään kuin näiden luonnollisessa ympäristössä ja arjessa. ”Dokumentaarisuus” ei silti tietenkään tarkoita, ettei ohjelma voisi olla käsikirjoitettu ja sen näkökulma rajattu tai ettei kuvausryhmällä voisi olla tosiasiallista vaikutusta ohjelmassa nähtävien tapahtumien kulkuun.

Yhteensä puolet dokumentaarista tosi-tv-ohjelmista eli noin neljännes koko ohjelmatyypistä seurasi tiettyä ammattikuntaa. Selvästi eniten tämäntyyppisiä ohjelmia esitettiin Jimillä, jonka ohjelmistoon kuului otosviikkoina kaikkiaan kolmekymmentä erilaista ammattirealitysarjaa. Useimmin tiettyä ammattikuntaa tarkkailevien sarjojen kohteina olivat varsin perinteiset ammatit, kuten esimerkiksi niin sanotut suojelualat. Muun muassa poliisien toimintaa seurattiin useissa kotimaisissa ja ulkomaisissa sarjoissa eri kanavilla (esim. Subilla *Lainvalvojat* ja *Kyttäkamera*, Nelosella *Poliisit*, Jimillä *Ruotsalaiset poliisit* ja *Rikollisjähdissa*, Kutosella *Kalgoorlie Cops*). Niin ikään pelastustyöntekijöiden arki oli antanut aiheen lukuisille tosi-tv-sarjoille eri puolilta maailmaa (esim. Subilla *Pelastajat*, Jimillä *Pelastushelikopteri*, *Ruotsalaiset pelastajat* ja *Uuden-Seelannin pelastushelikopteri*). Tositelevision kohteiksi kelpasivat myös rajavartijat ja tulli (esim. Jimillä *Australian rajalla*, *Tulli* ja *Taistelulaiva*, TV5:llä *Merivartijat* ja FOX:lla *Rajasota*) sekä sotilaat ja rauhanturvaajat (esim. TV2:lla *Intissä* ja Subilla *Afganistan*).

Tositelevision aiheeksi oli päätyntä usein myös erilaisia myynti- ja palveluammatteja. Muun muassa kiinteistövälittäjät pääsivät pääosaan useissa ulkomaisissa sarjoissa (esim. Subilla *Kiinteistöjen kuningas* ja AVA:lla *Kiinteistöjen kuningatar*) sekä näiden innoittamissa kotimaisissa versioissa samasta aihepiiristä (esim. Nelosella *Kiinteistökuningatar Kaisa* ja Livillä *Kaisa ja puoli valtakuntaa*). Eri kanavilla nähtiin myös lukuisia matkailuaiheisia sarjoja, joissa kohteena saattoi olla niin laiva (esim. Jimillä *Laiva* ja TV5:llä *Ruotsin laiva*), lentokenttä (esim. Nelosella ja TV5:llä *Lentokenttä* ja Jimillä *Stockholm–Arlanda*), matkakohde (esim. Jimillä *Fuengirola*, Subilla *Ylläs – huipulla tuulee*, TV5:llä *Leirintäalueella* ja *Tallinna*, MTV3:lla *Karavaanarit* ja Nelosella *Tuuri*) kuin matkailualalla työskentelevät ihmiset (esim. Nelosella *Matkaoppaat*, Subilla *Lentoemännät* ja Jimillä *Elämää halpalentoyhtiöissä*).

Toisaalta eri kanavilla nähdyissä sarjoissa nostettiin esiin myös varsin erikoisia ammatteja, joiden kirjo kattoi kaikenlaista tatuointitaitelijoista (esim. Kutosella ja TV5:llä *Inked* ja Jimillä *Los Angelesin tatuointitarhat*) ammattikeräilijöihin (esim. Jimillä *Amerikan kovimmat keräilijät*, Kutosella *Käteiskauppiat* ja FOX:lla *Huutokaupan metsästäjät*) ja ammat-

timetsästäjiin (esim. Jimillä *Krokotiilimies*, Kutosella *Alligaattorin metsästäjät* ja FOX:lla *Hain saalistajat*). Myös ylikuonnollisten ilmiöiden parissa työskentelevistä ihmisistä oli tehty useita televisiosarjoja (esim. Yle TV2:lla *Meediat*, Subilla *Aavejahti*, Jimillä *Totuu-den perässä* ja Avalla *Meedio Sally Morgan kiertueella* ja *Viestejä rajan takaa*).

Etenkin Jimillä nähdyt tosi-tv-sarjat keskittyivät etupäässä varsin miesvaltaisiin aloihin ja harrastuksiin, kuten vapaapainiin (*Sal!*) tai moottoriurheiluun (esim. *Madhouse*, *American Chopper* ja *Jussi Seljas Showdown*). Naisille suunnatuilla AVA:lla ja Livillä taas huomio kohdistui usein samankaltaisiin aiheisiin kuin lifestyle-ohjelmissa. Näissä pääosaan pääsivät muun muassa juhlasuunnittelijat (esim. AVA:lla *Täydelliset juhlat* ja *Hääsuunnittelijat Tori & Dean*, Livillä ja Nelosella *Juhlasuunnittelijat*), tyylikonsultit (esim. AVA:lla *Stylisti Rache Zoe*), kauneudenhoitoalan yrittäjät ja asiakkaat (esim. Livillä *Kauneusklinikka Tiina Jylhä* ja *Ruotsin plastiikkakirurgit*, TV5:llä *Kauneusturistit*) sekä kondiittorit (esim. Livillä *Kakkutehdas*, TV5:llä *DC Cupcakes*). Myös muun muassa hoiva-alan ammattilaisia (esim. TV2:lla *Ambulanssissa* ja *Kättilöt*, AVA:lla *Lasten sairaala* ja *Pieniä ihmeitä*) sekä eläinten parissa työskenteleviä ihmisiä seurattiin usealla kanavalla (esim. TV2:lla *Eläin-sairaala*, Subilla *Elämää eläintarhassa* ja *Villieläinhoitola*, Nelosella *Eläintenpelastustiimi* ja Livillä *Koirien turvakoti Espanjassa*).

Niin ikään dokumentaarista tositelevisiota edustavat niin sanotut ”saippuadokumentit”, jollaisiksi oli luokiteltavissa noin viidennes kaikista otosviikkoina esitetyistä tosi-tv-sarjoista. Tähän kategoriaan kuuluivat muun muassa Subin menestysarja *Iholla* sekä TV2:n *Soramonttuprinsessat*. Osa saippuadokumenteista keskittyi erikoisiin ihmisiin ja ihmiskohtaloihin tai poikkeuksellisiin elämäntilanteisiin (esim. Livillä *Pienten perhe* ja *Jon ja Kate +8*, FOX:lla *Maailmanlopun odottajat*). Toisissa taas seurattiin niin koti- kuin ulkomaistenkin julkisuuden henkilöiden elämää (Esim. Livillä *Paris Hiltonin maailma*, Jimillä *Gene Simmonsin sukukalleudet* ja *Nykäsen Matti*, MTV3:lla *Sukari*, Subilla *Martina & Esko* ja TV5:llä *Ankkadynastia*). Suosittuja olivat myös erilaiset luksuselämästä kertovat seurapiirisarjat (esim. AVA:lla *Atlantan/Beverly Hillsin/New Jersey'n/NYC:n/OC:n täydelliset naiset*, Nelosella *Luksusmammot* sekä Livillä *Ruotsin miljonääriäidit* ja *Seurapiirisäpinää Teksasissa*).

Suurimmassa osassa saippuadokumenteista kohteena olivat kuitenkin tavalliset ihmiset ja näiden elämänvaiheet tai -valinnat. Aiheena saattoi olla yhtä lailla parinetsintä (esim. TV1:llä *Parittomat*, Livillä *Miten löytää kunnan mies?* ja TV5:llä *Miksi olen sinkku?*) kuin perheenlisäys (esim. Nelosella *Vauvan tarina* ja TV2:lla *Teiniäidit* ja *Sydänääniä*) tai pesänrakennus (esim. Nelosella *Yhteinen taloprojekti* ja Livillä *Lapsiperheen taloprojekti*). Muun muassa hääaiheisia tosi-tv-ohjelmia nähtiin usealla kanavalla (esim. TV2:lla *Me mennään naimisiin* ja *Satuhäät*, AVA:lla *Luksushäät* ja Livillä *Hulluna häämekkoihin*, *Häähullut* ja *Häät sulhasen tapaan*). Myös erilaiset elämäntapavalinnat, kuten lasten kanssa matkailu (esim. Livillä *Sapattivuosi lasten kanssa*) tai maalle muutto (esim. TV2:lla *Paluumuuttajat*, Nelosella ja Livillä *Uusi elämä maalla*), olivat antaneet aiheen useaan sarjaan.

- Kilpailulliset tosi-tv-ohjelmat

Toisen suuren tosi-tv-alaluokan muodostivat kilpailulliset sarjat, joissa osallistujat kisasivat joko yksilöinä tai joukkueina. Tällaisiksi voidaan lukea noin kolmannes ohjelmatyypistä. Kilpailullisiin tosi-tv-sarjoihin kuului muun muassa kirjava joukko erilaisia kykykilpailuja, joiden aiheista selvästi suosituin oli ruoanlaitto. Useimmilla kaupallisilla kanavilla nähtiin erilaisia tosi-tv-kisoja, joissa niin ammatti- kuin amatöörikokitkin asettuivat toisiansa vastaan (esim. Subilla ja AVA:lla *Top Chef*, Nelosella *MasterChef Suomi* ja *Neljän tähden illallinen*, Jimillä *Iron Chef* ja *MasterChef Australia*, TV5:llä *Paras kotileipuri* ja Livillä *Huikea kakkukisa*, *Illallissota* ja *Kodista gourmet-ravintolaksi*). Lisäksi kanavilla miteltiin muun muassa tanssitaidossa (esim. Nelosella *Dance*, MTV3:lla ja AVA:lla *Tanssii tähtien kanssa*, TV5:llä *Elän tanssille*), laulukyvyssä (esim. MTV3:lla *Idols*, Subilla *Ameri-*

can Idol ja *X Factor USA* ja Nelosella *The Voice of Finland*) sekä ylipäätään lahjakkuudessa (esim. Nelosella *Talent Suomi* ja Jimillä *Talent USA*). Kykykilpailujen kirjoon kuului kuitenkin varsin monenlaisia aiheita koirantrimmauksesta selvännäkemiseen.

Kilpailun aiheena saattoi olla myös esimerkiksi parinhaku (esim. Yle TV2:lla *Sinkkutanssit*, MTV3:lla ja AVA:lla *Maajussille morsian* ja Livillä *Sinkkuillallinen*), painonpudotus (esim. MTV3:lla *Suurin pudottaja*) tai ikääntymisen merkkien häivyttäminen (esim. AVA:lla *Nuortumiskilpailu*). Mielikuvituksekkaimmissa ohjelmaideoissa saattoi yhdistyä useampi tosi-tv-ohjelmista tuttu tema (esim. *Tanssi peppu pieneksi*). Klassisia tosi-tv-ohjelmien aiheita ovat myös erilaiset selviytymiskilpailut, joissa pyrkimyksenä on esimerkiksi pärjätä tietyissä erityisolosuhteissa tai päihittää muut kilpailijat annetuissa tehtävissä tai suosituimmuudessa (esim. MTV3:lla *Selviytyjät* ja *Amazing Race*, Subilla *Viidakon tähtöset* ja *Big Brother*). Löyhästi määritellen tähän kategoriaan kuuluviksi voidaan lukea myös erilaiset kauhuelementin sisältävät kilpailut (esim. Nelosella *Kauhukerroin* ja Jimillä *Pelkokerroin*).

Suuri osa otosviikkojen tosi-tv-tarjonnasta perustui kansainvälisiin menestysformaatteihin, ja usein samasta ohjelmasta esitettiin useita versioita eri maista. Muun muassa Livillä nähtiin niin Suomen, Ruotsin kuin Britannian versiot *Arvostelee mun illallinen* -ohjelmasta, kun taas Jim esitti kolme eri maaversiota *Leijonan luolasta*, jossa kilpailaan pääomasijoittajien huomiosta liikeideoilla. Tavallista oli myös se, että samaa ohjelmaideaa ja -formaattia oli sovellettu useaan taitoalaan. Ainakin nimitasolla selvästi sukua toisilleen olivat Subilla nähty *Muodin huipulle* sekä AVA:lla lähetetyt *Asustemuodin huipulle* ja *Taidemaailman huipulle*. Nelosen ohjelmistoon kuulunut *Huippumalli haussa* -sarja puolestaan yhdistyy AVA:n esittämään *Huippukoti haussa* -sarjaan sekä TV5:n *Huippu-drag queen haussa* -sarjaan. Samaan ohjelmaideaan perustuvat sarjat saattoivat myös olla löyhästi jatkoa toisilleen, kuten Nelosen *Unelmien poikamies* ja Livin *Unelmien poikamiestyttö* tai Subin *Rokkarille morsian* ja *Bändärille sulhanen*. Toisaalta suosituimpiin kykykisoihin liittyi erilaisia spin off -sarjoja, kuten Subilla nähty *Muodin huipulle mallien silmin*.

- Muodonmuutosohjelmat ja sosiaaliset kokeet

Kolmannen ja viimeisen tosi-tv-tyypin muodostivat erilaiset muodonmuutosohjelmat (englanniksi *make-over reality*) sekä sosiaaliset kokeet, jotka kattoivat yhdessä jäljelle jäävän viidenneksen kanavien tosi-tv-tarjonnasta. Tyypillistä näille on jonkinlainen ulkopuolinen interventio, jonka avulla ohjelmaan osallistuvien ihmisten elämänlaatua tai jotakin sen osa-aluetta pyritään parantamaan. Useimmiten ohjelmien aihepiirit liittyivätkin tavallisten ihmisten arkisiin ongelmiin. Asiantuntijoiden avustuksella pyrittiin muun muassa pääsemään eroon ylimääräisistä kiloista (esim. Subilla *Dieetit vaihtoon!*, AVA:lla *Herkuilla hoikaksi*, Livillä *Jutta ja superdieetit* ja *Olet mitä syöt*) tai päihteistä ja huonoista elämäntavoista (esim. Subilla *Julkikset kuiville*, Livillä *Hyvän ystävän vieroituskauri*). Osassa ohjelmista paneuduttiin tiettyyn tarkasti rajattuun ongelmakenttään kuten epäsiisteyteen (esim. MTV3:lla *Sillä siisti*, Nelosella *Himohamstraajat* ja Livillä *Hyvästit sotkulle*) tai holtittomaan rahankäyttöön (esim. *Elät yli varojen* ja *Tuhluriprinsessat*). Toisissa taas käsiteltiin yleisemmällä tasolla erilaisia elämänhallintaan liittyviä kysymyksiä (esim. TV2:lla *Neljä unelmaa muutoksesta*, Livillä *Elämä haltuun* ja TV5:llä *Läpimurto elämässä ja Täyskäännös*).

Muutokseen tähtäävien tosi-tv-ohjelmien aiheet liittyivät usein myös ihmissuhteisiin. Ulkopuolisen auttajan avulla paneuduttiin esimerkiksi parinetsintään (esim. Livillä *Järjestäkää minut naimisiin*, TV5:llä *Tough Love* ja Nelosella *Deitit vaihtoon*) tai jo olemassa olevan parisuhteen ongelmiin (esim. FOX:lla *Aviotuomari*, AVA:lla *Pariterapiaa*, Livillä *Siipan suku on pahin* ja *Parempaa avioseksiä kiitos!*). Jokseenkin samalla formaatilla tehdyissä ohjelmissa saatettiin ratkoa myös niin lastenkasvatukseen (esim. AVA:lla *Kasvun paikka* ja Livillä *Supernanny*), saamattomiin teineihin (Esim. TV5:llä *Irti helmoista* ja AVA:lla

Nuoret, laiskat ja tyhmät) kuin koirankoulutukseen liittyviä pulmia (esim. Livillä *Isännän ja koiran käytöskoulu* ja AVA:lla *Koirakoulu ihmiselle*). Usealla kanavalla nähtiin myös tosi-tv-sarjoja, jotka keskittyvät esimerkiksi kauan sitten kadonneen sukulaisen etsintään (esim. Yle TV2 *Kadonneita etsimässä*, MTV3:lla *Kadonneen jäljillä* ja AVA:lla *Rakkaita etsimässä*).

Monet muodonmuutosohjelmat käsitelivät samoja aiheita kuin lifestyle-ohjelmat, eli esimerkiksi tyyliä (esim. TV2:lla *Tuhkimotarinoita*, Nelosella *Nätti nakuna* ja Livillä *Kuumempi kuin tyttäreni*) tai sisustusta ja remontointia (esim. Nelosella ja Livillä *Hurja remontti*). Muutospyrkimys saattoi kohdistua myös esimerkiksi kannattamattomaan yritystoimintaan (esim. Subilla *Kurjat kuppilat USA* ja *Kaiken maailman kampaamot*, AVA:lla *Ravintolat syynissä* ja *Kauppojen kuningatar*, Nelosella *Kuppilat kuntoon*, *Jyrki Sukula!* ja Jimillä *Apua avajaisiin*).

Oman alaryhmänsä muodonmuutosohjelmista muodostavat erilaiset "sosiaaliset kokeet", joilla viitataan tässä sellaisiin tosi-tv-ohjelmiin, joissa kuvattavat henkilöt esimerkiksi eristetään normaalielämästä tai pistetään tekemään jotain tavallisuudesta poikkeavaa, jotta nähtäisiin, mihin koeasetelma johtaa. Kotimainen esimerkki tällaisesta sarjasta on TV2:lla esitetty *Kakola*, jossa joukko rikolliselle tielle ajautumassa olevia nuoria suljetaan päiväksi vankilaan, jotta nämä heräisivät etsimään elämälleen uutta suuntaa. Kuvausryhmän luomissa testiolosuhteissa perehdyttiin myös muun muassa lastenkasvatukseen ja perhe-elämään (esim. Livillä *Heimovaimot*, Subilla *Sinkkuvanhempien talossa* ja *Kokeilussa perhe-elämä*) sekä erilaisen sosio-ekonomisen statuksen omaavien ihmisten arkeen (esim. Subilla *Miljonäärit kodittomina* ja MTV3:lla *Pomo piilossa*).

LÄHTEET

Aslama, Minna, Hellman, Heikki, Lehtinen, Pauliina & Sauri, Tuomo (2009): Suomalainen tv-tarjonta -raportin uudistaminen: Selvitys. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisu 25/2009. Helsinki: LVM. Osoitteessa:

http://www.lvm.fi/c/document_library/get_file?folderId=339549&name=DLFE-7523.pdf&title=Julkaisu%2025-2009. (Luettu 25.4.2013)

Council of Europe (2009): *Methodology for Monitoring Media Concentration and Media Content Diversity*. Report prepared by the Group of Specialists on Media Diversity (MC-SMD), November 2008. Strasbourg: Council of Europe. Osoitteessa:

[http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/Doc/H-Inf\(2009\)9_en.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/Doc/H-Inf(2009)9_en.pdf). (Luettu 25.4.2013)

Hellman, Heikki (2001): 'Diversity – An End in Itself? Developing Multi-Measure Methodology of Television Programme Variety Studies', *European Journal of Communication* 16:2, 181–208.

Hietala, Veijo (2000): 'Tosi-TV: Neorealismia vai realismin simulaatiota?', *Lähikuva* 4:2000, 31–38.

Hill, Anette (2005): *Reality TV, Audiences and Popular Factual Television*. London: Routledge.

Hillve, Peter & Majanen, Peter & Rosengren, Karl Erik (1997): 'Aspects of Quality in TV Programming: Structural Diversity Compared over Time and Space', *European Journal of Communication* 12:3, 291–318.

Huff, Richard (2006): *Reality television*. Westport: Praeger Publishers.

Joukkoviestimet 2011 (2012). Helsinki: Tilastokeskus.

Jääsaari, Johanna & Kytömäki, Juha & Ruohonen, Erja (2005): *Yleisökertomus 04: monopoliisuus Ylen laatutekijänä*. Helsinki: Yleisradio.

Kambara, Naoyuki (1992): 'Study on Diversity Indices Used for Programming Analysis', *Studies of Broadcasting* 28, 195–206.

Karppinen, Kari (2005): 'Mediadiiversiteetti ja mittaamisen politiikka', *Tiedotustutkimus* 28:2, 28–43.

Koskeniemi, Aino & Shilongo, Pauliina & Poutanen, Petro & Aslama, Minna (2011): Suomalainen televisiotarjonta 2011. Helsingin yliopiston Viestinnän tutkimuskeskus CRC. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisu 14/2012.

Lehtinen, Pauliina (2010): Suomalainen televisiotarjonta 2009. Helsingin yliopiston Social- och kommunalhögskolan. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisu 22/2010.

Lehtinen, Pauliina & Aslama, Minna (2009): *Suomalainen tv-tarjonta 2008*. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisu 48/2009. Helsinki: LVM.

Litman, Barry & Hasegawa, Kazuni (1996): 'Measuring Diversity in US Television Programming: New Evidence'. Teoksessa Sakae Ishikawa (toim.): *Quality Assessment of Television*. Luton: University of Luton Press, 203–230.

McDonald, Daniel & Dimmick, John (2003): 'The Conceptualization and Measurement of Diversity', *Communication Research* 30: 1, 60–79.

Multi Media Research Group (2013): *Worldwide Pay-TV Subscribers*.

Napoli, Philip M. (1997): 'Rethinking Program Diversity Assessment: An Audience-Centered Approach', *Journal of Media Economics* 10: 4, 59–74.

Vähämaa, Miika & Härmälä, Kennet & Matikainen, Janne (2011): *Suomalainen televisio-
tarjonta 2010*. Helsingin yliopiston Viestinnän tutkimuskeskus CRC. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisu 25/2011.

Liite 1: Koodausohjeet

Ohjelmaluokat

1. UUTISET (UUTI)

Uutisiksi on luokiteltu kaikki pääuutislähetykset sekä muut säännölliset uutislähetykset. Urheilu-uutiset kuuluvat kuitenkin urheilun luokkaan, kulttuurisuutiset kulttuuriin ja viihdeuutiset viihteeseen.

2. AJANKOHTAISOHJELMAT (AJAN)

Ajankohtaisohjelmia ovat säännölliset ajankohtaismakasiinit ja -keskustelut, aamutelevisiolähetykset sekä yksittäiset ajankohtaista asiaa käsittelevät ohjelmat kuten vaalitentit, ehdokashaastattelut ja eduskunnan kyselytunnit.

3. ASIAOHJELMAT (ASIA)

Asiaohjelmiksi on luettu useimmat dokumentit, dokumenttisarjat, dokumentaariset elokuvat ja reportaasit sekä ei-viihteelliset keskustelu- ja makasiiniohjelmat

Asiaohjelmiksi on luokiteltu myös kaikki henkilökuvat pois lukien ne, jotka kertovat kulttuurivaikuttajista ja kuuluvat siten kulttuuriohjelmiin.

Lisäksi asiaohjelmiin kuuluvat erilaiset reportaasit ja makasiini- sekä keskusteluohjelmat, joissa käsitellään muun muassa sellaisia yleisiä yhteiskuntaan, tieteeseen ja terveyteen liittyviä teemoja, jotka eivät kuulu ajankohtaisohjelmien aihepiiriin. Viihteelliset keskusteluohjelmat kuuluvat viihdeohjelmien luokkaan (ks. kohta 10) ja esimerkiksi kauneudenhoitoa ja ulkonäköä, harrastuksia, remontointia, puutarhanhoitoa yms. teemoja käsittelevät makasiiniohjelmat lifestyle-ohjelmien luokkaan (ks. kohta 5).

Myös muun muassa kielten opetukseen liittyvät opetusohjelmat kuuluvat asiaohjelmien luokkaan.

4. KULTTUURIOHJELMAT (KULT)

Kulttuuriohjelmiksi on luettu nimensä mukaisesti kulttuuria (esim. musiikki, tanssi, kuvataide, valokuvaus, kirjallisuus, elokuvat) käsittelevät dokumentit, dokumenttisarjat ja keskusteluohjelmat sekä kulttuurihenkilöiden henkilökuvat. Ryhmään kuuluvat myös kulttuurin tekemiseen liittyvät dokumentit sekä konsertti-, tanssi-, ooppera- ja teatteritaltiointit.

5. LIFESTYLE-OHJELMAT (LIFE)

Lifestyle-ohjelmat koostuvat pääosin elämäntapoihin liittyvistä ohjelmista, joissa ei ole selkeää dokumentaarista otetta. Ohjelmien aihepiirit liittyvät usein harrastamiseen, kotiin, matkailuun, vapaa-aikaan tai ulkonäköön. Myös muun muassa erilaisia elämäntapavalintoja käsittelevät ohjelmat on luokiteltu pääosin lifestyle-ohjelmiksi. Usein lifestyle-ohjelmien sävy on jollain tavoin katsojaa neuvova tai opastava "näin teet" -hengessä. Erottelu lifestyle- ja tosi-tv-ohjelmien välillä on osaksi vaikeaa, sillä nämä käsittelevät usein samoja aihepiirejä.

6. KOTIMAINEN FIKTIO (KFIK)

Kotimaisen fiktion luokkaan kuuluvat kotimaiset fiktiiviset sarjat sekä alle 60-minuuttiset fiktiiviset lyhytelokuvat. Lisäksi kotimaisen fiktion luokka sisältää aikuisille tarkoitettut kotimaiset animaationsarjat.

7. ULKOMAINEN FIKTIO (UFIK)

Ulkomaisen fiktion luokitusperuste on muuten sama kuin kotimaisessa fiktiossa, mutta ohjelmat ovat ulkomaista alkuperää.

8. ELOKUVAT (ELOK)

Elokuviksi luetaan kaikki koti- ja ulkomaiset fiktiiviset pitkät elokuvat.

9. VIIHDE JA KEVYT MUSIIKKI (VIIH)

Viihteen ja kevyen musiikin ohjelmaluokka on kirjava. Tähän kuuluviksi on luettu muun muassa joukko sävyltään viihteellisiä keskustelu- ja haastatteluoohjelmia sekä kaikki piilokamera-, kotivideo-, sketsi- ja stand up - komiikkaohjelmat.

Viihdeohjelmiin kuuluvat myös kaikki perinteiset visailu- ja kilpailuohjelmat, jotka eivät lukeudu tositelevisio-ohjelmien luokkaan. Lisäksi viihdeohjelmiksi on luokiteltu esimerkiksi erikoisia ilmiöitä tai temppeja ja testejä esitteleviä ohjelmia.

Niin yksittäiset musiikkivideot kuin pidemmät musiikkivideo-ohjelmat on luettu kuuluviksi viihteen ja kevyen musiikin luokkaan. Lisäksi viihdeohjelmiin kuuluu sekalainen joukko muita viihteellisiä ohjelmia kuten palkintogaaloja ja missikilpailuja.

10. URHEILU (URHE)

Urheiluohjelmiin kuuluvat kaikki urheilu-uutiset, -kilpailut ja -tapahtumat sekä urheiluaiheiset keskustelu- ja makasiiniohjelmat, joita esitetään lähinnä suurten urheilutapahtumien yhteydessä.

11. LASTENOHJELMAT (LAST)

Lastenohjelmat on luokiteltu kohdeyleisön mukaan. Tähän luokkaan kuuluvat siis kaikki lapsille suunnatut ohjelmat formaatista riippumatta. Luokka sisältää esimerkiksi kaikki lapsille tarkoitetut suomeksi puhutut animaatiot, lasten makasiiniohjelmat sekä selvästi lapsille tarkoitetut faktaohjelmat. Myös selvästi nuorille suunnatut ohjelmat on sisällytetty lastenohjelmatluokkaan.

12. MUUT (MUUT)

Muihin ohjelmiin kuuluvat kaikki täyteohjelmat kuten chatit, deittichatit, www-ohjelmat, uutisikkunat, ruututietokilpailut, ohjelma- ja elokuvaesittelyt sekä ostos-tv:t ja lottoarvonnat.

13. TOSITELEVISIO-OHJELMAT (REAL)

Aiempina vuosina osin asia- ja osin viihdeohjelmiksi luokitellut tosi-tv-ohjelmat on nyt erotettu kokonaan omaksi luokakseen. Luokka kuuluu niin kilpailuelementin sisältäviä tosi-tv-ohjelmia, otteeltaan dokumentaarisia tositelevisio-ohjelmia kuin erilaisia muodonmuutosohjelmia ja sosiaalisia koikeita.

Alkuperämaat

Ohjelmien alkuperämaat on jaettu viihteen luokkaan (Suomi, Pohjoismaat, Eurooppa, Pohjois-Amerikka ja Muu maailma) ohjelmatiedoissa ensimmäisenä mainitun tuotantomaan mukaan. Mm. urheilukilpailujen, teatteri- ja konserttitaltointien alkuperämaaksi on koodattu kuvauspaikka.

Liite 2: Monipuolisuuden mittaaminen ja menetelmät

Ohjelmiston monipuolisuutta on arvioitu tässä selvityksessä käyttämällä niin kutsuttua suhteellisen entropian matemaattista mittaria (H). Indeksiluku saadaan selville laskemalla ensin ohjelmiston niin katsottu absoluuttinen entropia (H_{abs}) seuraavasti:

$$H_{abs} = \sum -p_i \log_2 p_i$$

Tässä p_i tarkoittaa kunkin ohjelmatyyppin osuutta ohjelmistossa. Jos esimerkiksi uutisten osuus tarkastellulla jaksolla on 7,8 prosenttia, ulkomaisen fiktion osuus 20,2 prosenttia jne., absoluuttinen entropia lasketaan seuraavasti: $H_{abs} = -[(0,078 * \log_2 0,078) + (0,202 * \log_2 0,202) + \dots]$.

Suhteellinen entropia puolestaan lasketaan jakamalla saatu H_{abs} :n arvo sen maksimiarvolla ($H_{max} = \log_2 N$) kaavalla

$$H = \frac{H_{abs}}{H_{max} = \log_2 N}$$

jossa N on analyysissä käytettyjen ohjelmaluokkien kokonaislukumäärä.

Suhteellisen entropian minimiarvo on 0 (kaikki ohjelmat yhdessä ohjelmaluokassa) ja maksimiarvo 1 (kaikissa ohjelmaluokissa yhtä paljon ohjelmia). Mittari käyttäytyy logaritmisesti siten, että mitä lähempänä maksimiarvoa ollaan, sitä vaikeampaa on monipuolisuuden lisääminen. Näin ollen muutos 0,80:stä 0,90:een on huomattavasti suurempi kuin 0,40:stä 0,50:een.

Mittarilla laskettavaa tunnuslukua on tulkittu niin, että 0,00–0,34 edustavat erittäin vähäistä monipuolisuutta, 0,35–0,54 vähäistä, 0,55–0,69 keskimääräistä, 0,70–0,79 suurta ja 0,80–1,00 erittäin suurta monipuolisuutta (Aslama et al. 2009, 52–53; ks. myös Hellman 2001; Hillve et al. 1997).

Ohjelmiston keskittymistä mittaava Herfindahl–Hirschman-indeksi (HHI) puolestaan ilmentää sitä, millä todennäköisyydellä kaksi satunnaista ohjelmaa edustavat samaa ohjelmatyyppiä. Indeksillä saadaan summaamalla osuuksien neliöt yhteen:

$$HHI = \sum_{i=1}^n (p_i)^2$$

Kaavassa p on i :nnen ohjelmatyyppin osuus aineistossa, kun ohjelmatyyppijä on n kappaletta. Jos esimerkiksi uutisia on tarkastellulla ajanjaksolla 7,8 prosenttia ohjelmatarjonnasta, ajankohtaisohjelmia 20,2 prosenttia jne., laskutoimitus tapahtuu seuraavasti: $HHI = (0,078^2 + 0,202^2 + \dots)$.

HHI:tä luetaan käänteisesti verrattuna suhteellisen entropian indeksiin. HHI-indeksin minimiarvo on $1/N$. Mittarilla laskettavaa tunnuslukua on tulkittu niin, että 0,00–0,10 merkitsee ohjelmiston vähäistä keskittyneisyyttä, 0,11–0,18 keskimääräistä keskittyneisyyttä ja 0,19–1,00 suurta keskittyneisyyttä (esim. Council of Europe 2009, 11).